

Foto IG

Svetovna Tina!

Ko pišemo te vrstice, poteka v Združenih državah Amerike v smučarskem naselju Vail Beaver Creek svetovno smučarsko prvenstvo, ki je letos v znamenju slovenske šampionke Tine Maze, saj je doslej v treh panogah, na katerih je nastopila, osvojila tri medalje: dve zlati (smuk, alpska kombinacija) in srebrno (superG), v naslednjih dneh pa bo skušala priti do medalj še v slalomu in veleslalomu. Lepa Tina Maze, Korošica iz Črne, je malce tudi naša, saj jo je prav Gorican Andrea Massi, ki je naredil vse slovenske šole in odlično govori slovensko, pred leti "vzel v svoje roke" in iz nje napravil šampionko. Ko je Andrea Massi po Tinini osvojitvi medalje vzel slovensko zastavo v roke in z njo nad glavo privozil na prizorišče, vse to pa so predvajali neposredno vsemu svetu, je pokazal, da moramo biti Slovenci ponosni na svojo zastavo; ameriški otroci pevskega zbora iz tamkajšnje vaške osnovne šole so z brezhibnim petjem slovenske himne Zdravljice očarali nas, predvsem pa vsem

tistim, ki zanemarjajo slovensko simboliko, ponovno pokazali, "kako se dela"! Ja, Tina Maze je svetovljanka, svetovna prvakinja, a svetovljanka zato, ker ima mednarodno ekipo, a je Slovenka in je na to ponosna. Njen Andrea Massi, ki vedno rad poudarja, da je sam Italijan, te stvari ve, kot ve tudi, da je preveč Slovencev do svojih narodnih simbolov mlačnih, tudi pri nas, če jih že ne omalovažujejo. Tem naj bo v razmislek vesela, zlata, svetovna Tina, za katero plapolja krasna slovenska zastava, kot naj jim bo v razmislek petje ameriških otrok v slovenskem jeziku. Tinini uspehov smo veselili! Da je za njimi tudi košček naše Gorice, seveda tudi. Tinina mednarodna ekipa, v kateri vladajo sodelovanje, spoštovanje in prizadevanje za odličnost, je smer, v katero moramo Slovenci iti: v svet, a zavezani lastnim koreninam. Kot to počne naša svetovna Tina!

JUP

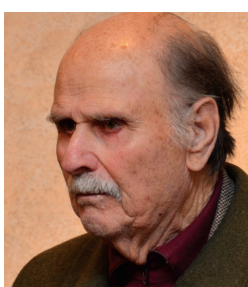
TRST Osrednja proslava Slovencev v Italiji ob slovenskem kulturnem prazniku Preprosto in športno: Skupaj zmoremo!

"Mislim, da je predstava odlično uspela in da smo upravičili pričakovanja skeptikov, ki si niso bili na jasnem, kaj bomo pravzaprav mi kot športniki lahko predstavili. Publika je prisluhnila besedam, veznim tekstom in glasbi. Trudili smo se predvsem v tej smeri, in sicer, da bi povezali prozno in pesniško besedo z gibom. Verjamem, da smo gledalcem predstavili neko celoto, ki so jo nagradili z občutenim aplavzom. To je najlepša nagrada, ki smo jo lahko kot Združenje slovenskih športnih združenj lahko prejeli". Te besede je predsednik športne krovne organizacije Ivan Peterlin izrekel takoj po Prešernovi proslavi, ki sta jo krovni organizaciji SSO in SKGZ letos zaupali prav ZŠSDI. V kulturnem hramu na Petroniovi ulici so tedaj še odmevale note slovenske Zdravljice, ki so jo nastopajoči in občinstvo skupno zapeli na koncu dogodka, in, res, prisotne je prevečevala tudi še žlahtnost doživete, saj je kulturni načrt zapustil množici prijeten vtis. Tega je skoval predvsem zanos, ki so ga sposobne odsevati le mlajše sile: mladost je lepa, je nekdo zapisal. Kar gre ceniti pri tem zahtevnem projektu, je prav pristranost. Ta se ni prikupila občinstvu zaradi vrhunskih umetniških 'parnasovstev', pač pa na podlagi neposrednosti sporočila. Geslo, pod katerim je stekla poldrugo uro trajajoča odrska postavitev, se je glasilo *Skupaj zmoremo!* – Kulturni utrip športa. To vsebinsko iztočnico sta koordinator gledališkega projekta Evgen Ban in režiserka Jasmin Kovic izpeljala na podlagi mešanice govorenega, 'posnetega', plesnega, igranega in pevskega – kot je uvodoma podčrtal predsednik ZŠSDI

Ivan Peterlin. Šlo je za večplastno pripoved, ki se je razpredla na podlagi petih poglavij, ki so jih prireditelji ob tej priložnosti v skladu s športnim besediščem preimenovali v sete. Iz namišljene radijske postojanke (nameščene v niši, kjer navadno posedajo gledališko tehnično osebje) sta Lara Komar in Danijel Malalan dajala tempo posameznim odrskim dogodkom, začevši z igranim dialogom, zazrtim v preteklost, med igralcema Mairim Cheber in Nikolajem Pintarjem, ki ga je napisal Miran Košuta. V vlogi Franceta in Julke sta junaka poosebljala ideološki spor med nekdanjimi pripadniki sokolovstva in orlovstva. Po razkolu enotne organizacije Sokola se je orlovstvo razvilo predvsem na Goriškem in imelo katoliški predznak. Šlo je za eno izmed toliko ločevanj, ki so ošibile naše manjšinsko narodno telo. Vsebinska njune dialektike se sprva sunkovito oklepa polarizacije mišljenja, dokler ne prideta do spoznanja, da Slovence vselej zaznamuje Kainovo prekletstvo in prepričanje, da je sosedovo vedno boljše od domačega ter da je sovraštvo boljše od ljubezni. Ko pa drug drugemu zreta v oči, dojameta, da najbrž ni prav tako, da je mogoče še zaplesati valček, ki odpira skupno življenje in... prihodnost.

/ str. 16
IG

V spomin

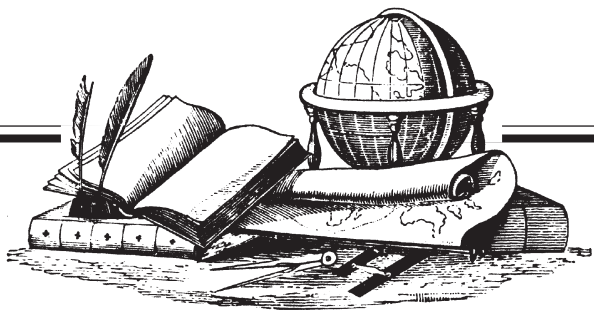
Minuli petek smo se v Gorici poslovili od učitelja, fotografa, kulturnika Zdenka Vogriča

Pogovor

Pesnik Marko Kravos je spregovoril o svojem pesniškem ustvarjanju in odnosu do humorja

9

O ŠPORTU IN NOVI KNJIGARNI

JAKEC: Reči, kar češ, ma znajo! Je blo krasno. Edino malo dugo, ma lepo! Videt tolko mladine, tolko športnic jen športnikov v cvetu svoje mladosti, jen pevk, jen gledališnikov, jen ..., ma glej, so me navdušle tisti: "Servis"!, "Blok"!, poleg una reče "Jaaaa"!, una "Neeee"!. Ne, glej, prov lepo. Še nobeno leto nismo vidle trko lepga.

MIHEC: In mladga. Eh, ja, kaj čemo: "Zato, mladost! Po tvoji temni zarji / srce zdihvalo bo mi, Bog te obvarji"!

JAKEC: Ma kaj čenčafs?!, pomisli, kaj vse smo zvele. Sej zdej vemo in znamo vse ued naše zamejske športne kulture, kdaj so nastali sokoli u Trste jen kdaj orlice na Goriškem, da so odbojko prnesle angleške vojaki, kašno vlogo so jemeli dijaški domovi, kdaj in kje so jegrali košarko jen nogomet,... reči, kar češ, mene je blo zanimivo jen lepo!

MIHEC: A gotovo: Se zna, da je zgodovina važna, da vemo, kaj je sez koreninami. Ma mene je blo nrlepše, da je bla ta proslava zazrta v naprej, da je bil to pogled v svetle zarje prihodnosti, sej smo lahko veseli, da se za tako prireditev sprave skep tolko mladih, in ne samo, da zvemo, da se bo zdej naša športna organiziranost sistematično lotila tudi plavanja, čeprav nimamo primernega bazena.

JAKEC: Ben, če je sila, jest poznam kar nekaj naših ljudi, ki imajo pred hišo bazen. Lehko de bi se dalo - taku za začent - organizirat treninge kar na domu kešnega, ki je bil u dvorani.

MIHEC: Ne govori neumnosti, dej. Športna organiziranost je resna stvar in je lahko vsem dru-

gim za zgled!

JAKEC: Ja, tu je res. Še Torrenti taku prave. In tudi pozitivnost in zazrtost v prihodnost prireditve je lepa reč. Jest sem bil prou ganjen, keder sen vidu v predverju, kako bo zgledala nova slovenska knjigarna na Piazza Oberdan.

MIHEC: Ne knjigarna, dragi muj, tu bo 'slovensko knjižno središče v Trstu', tu bo nekaj več, nekaj bolj finga. Bolj nobel bo ta nova zadeva, sej si video načrte, ki so jih prpravli arhitekti Edward Blažko, Aleš Plesničar in Igor Spetič.

JAKEC: Ja, kaku lepo! Tudi štalaze so narisali. Ti, ma znaš, da sem se sprašavo, če bojo prodajali tudi šolske knjige, ži ki lani so jeh tam pr Mladiki.

MIHEC: Se zna, da so jeh, saj še ni blo knjigarne, si je blo treba pomagat, ne! V sili je tudi Via Donizetti dobra.

JAKEC: Ne, čaki, če se prov spunem, so radio jen Primorski že lani sredi poletja povele, da je družina Lokar ukupla prostore, jen sam Vanja Lokar je poveu, da so se odločili, da jeh bodo po 'simbolni ceni dali v najem novemu podjetju TS 360'. Taku je blo rečeno jen mene je sam Vanja, ki sen ga kešen dan pole srečo pred našim barom, reko, da če čejo, so ti ued knjigarne lahko sez knjigami noter še pred začetkom šole, zadosti, da pobelejo zi-

de jen dajo na šipe samolepilno foljo, ki jeh utrdi, dajo noter štalaze, pult in kaso od stare knjigarne in lahko že začnejo delat.

MIHEC: A, ne, dragi muj. Tu ne gre taku. Ne samo, da so zraven obe krovni organizaciji, je tudi slovenska država, sam Urad, in Agencija za knjige RS, tu je resna stvar. So imeli sestanke in seje na konzulatu in u Ljubljani, to ni kar taku...

JAKEC: Ben, ma vsaj zdej, ki so načrti narjeni, kaj ne bi vsi ti mladi, ki smo jih vidle na odri, nardili ano delovno akcijo, bi počistili jen pomeli prostore novega 'knjižnega središča'?! Glej, sen gvišen, da ga lahko v enem tednu odpremo. Povabemo ministre in predsednike, športniki na plac naredijo prikaz telovadnih vaj, zbor zapoje, nagovor ued Pavšiča jen Štoke, dokler so še na čeli krovnih, minister Žmavc navduši prisotne, g. Bedenčič požegna nove prostore, še zakuska in je!

MIHEC: Ma, fant, ki živiš?! To ne gre taku na lahko. Sej so povedele, da novega knjižnega središča ne bomo jemele pred poletjem.

JAKEC: Mujbuh, ma zakaj ne? Glej, če rečemo Peterlini, bojo športniki topli v akcijo in boš vido, de bo šlo, sej so povele, da 'skupej zmoremo'!

MIHEC: Ne, fant, ni tako preprosto. Načrti so, denar je zagotovljen, stvar mora imet svoj uradni postopek. Vse se bo uredilo po črki načrta in dogovora, sz vsemi potrebnimi žigi in koleki. Ne prehitvaj!

JAKEC: A, zastopem. U Trste nimamo g. Markežiča, če ne bi blo že narjeno!

jezika na Goriškem, predvsem med mladimi na italijanskih šolah, kar je v javnosti sprožilo dokaj pozitiven odziv. Glede specifičnih potreb slovenske šole pa naj dodam konkretno dejstvo, da sta se po nekaj tednih omenjenega obiska v Gorici čudežno uresničila (... po zaslugi poslanke Blažinove...) napovedan obisk ministrice Giannini na liceju Prešeren v Trstu in srečanje s slovenskimi šolniki, na katerem je bila seveda priložnost poglobljeno predstaviti vse bolj ali manj problematične aspekte našega šolstva, poleg seveda vseh pozitivnih lastnosti. Vse to se je seveda uresničilo čisto slučajno...

Malenkost osnovnega spoštovanja, razgledanosti in dobre volje pa bomo tvorno skupaj reševali manjšinske probleme v zavesti, da vsakdo od nas nekaj pripomore in nihče od nas ni nezmotljiv. Bistvena pa sta intelektualna poštenost in predvsem spoštovanje različno mislečih. Kritiki se nikakor ne bojimo, žalitev pa ne sprejemamo!

Livio Semolič
Deželni tajnik Skgz

Polemiki na rob bi rad samo dodal neznanemarljiv podatek, da tednik Novi glas ni skupna ustanova in ga torej financira samo goriški del SSO. Seveda nismo nezmotljivi, pa vendar si upam reči, da smo našo širino že neštetokrat dokazali.

JUP

Prejeli smo

Sramota!

Deželna reforma krajevnih uprav je bila pred nekaj meseci odobrena. V tej zvezi je bilo v naši manjšini (in ne samo) mnogo polemik in jih skoraj gotovo še bo. V prvem osnutku omenjenega zakona slovenska manjšina sploh ni bila upoštevana! Nato so bila v zvezi s tem, sprejeta nekatera dopolnila; stranka Slovenska skupnost in njen izvoljeni predstavnik v deželnem svetu, Igor Gabrovec, pa sta se do zadnjega zavzemala, da bi dodali člen, po katerem bi občine, na ozemlju katerih se izvaja zaščitni zakon, lahko svobodno odločale, ali sploh pristopijo h kateri zvezi, ne da bi jih, v primeru nepristopa, dežela FJK kakorkoli oškodovala. Dopolnilo ni bilo sprejeto.

Zakaj?

Ker jih slovenska komponenta Demokratske stranke in njen predstavnik v deželnem svetu, gospod Stefano Ukmar, nista podprla.

Zakaj?

Poglejmo naslednjo izjavo svetnika Stefana Ukmarja; objavil jo je Primorski dnevnik; Ukmar jo je dal, nanašajoč se na Igorja Gabrovca in stranko Slovenska skupnost:

"..... zna dobro igrati vlogo in gleda na vsako stvar v luči tistih 5.000 glasov, ki omogočajo njegovi stranki prisotnost v deželnem svetu".

Gospod Ukmar, mar vam je tako

težko dojeti, da so volivci namenili tistih 5.431 glasov stranki Slovenska skupnost in skoraj 1.800 preferenc Igorju Gabrovcu v prvi vrsti z željo, da bi on in ta stranka branila pravice naše slovenske manjšine, da bi še ostala gospodar na svoji zemlji? To, da Igor Gabrovec gleda na vsako stvar v luči tistih 5.431 glasov, mu je lahko samo v veliko čast, saj pomeni, da je docela doumel zaupano mu poslanstvo in si vzel kot dolžnost, da ga po najboljših močeh izpelje.

Mogoče pa vi, gospod Ukmar, na svojih (če se ne motim) 971 preferenc gledate drugače?

In vsi ostali (imamo kakšen uraden podatek, koliko jih je bilo?), ki so zaupali svoj glas slovenski komponenti Demokratske stranke, kaj menijo o naslednji izjavi vodstva te komponente, objavljeni v Primorskem dnevniku: "Vsekakor smo v času pomembnih reform in tudi slovenska manjšina mora sprejeti ta izziv, seveda s potrebno pozornostjo do vrednotenja lastne specifikke, ki pa se gotovo ne kaže v številčnosti upravnih organov, pač pa v polnem spoštovanju zaščitnih pravic, menijo Slovenci v DS". Če se vrednotenje naše specifikke gotovo ne kaže v številčnosti upravnih organov, za slovensko komponento DS pomeni, da lahko tudi zgubimo katerega slovenskega župana! Zakaj pa ne kar vseh? Itak niso pomembni za vrednotenje naših

specifik! Ker pa slovenske občine, vsaj za zdaj, svojega župana le morajo imeti, lahko posledično sklepamo, da je za slovensko komponento DS bolje, če so to Italijani (z vsem spoštovanjem do županov italijanske narodnosti, seveda!). Torej slovensko zemljo bolje upravljajo župani italijanske narodnosti! Kakšen občutek manjvrednosti! Kaj pa mislita o tem zgoniška županja Monica Hrovatin in doberdobski župan Fabio Vizintin, ki sta bila, kot poroča Primorski dnevnik, prisotna na zasedanju deželnega vodstva slovenske komponente DS?

Da navedeno še kako drži, in s tem se strinja tudi Demokratska stranka, potrjujejo izjave Stefana Ukmarja (PD 7. 2. 2015), tržaškega župana Cosolinija (PD 8. 2. 2015) in tržaškega pokrajinskega tajnika DS Stefana Čoka (PD 8. 2. 2015), s katerimi enoglasno nasprotujejo predlogu zveze občin med Devinom-Nabrežino, Zgonikom, Repentabrom in Dolino (PD 6. 2. 2015), enoglasno pa spodbujajo zvezo teh občin (z dodatkom Milj) s Trstom. V taki zvezi pa, kot smo že večkrat brali, bi Trst imel 15 glasov, vse ostale občine skupaj pa le 10. Kdo menite, da bi ukazoval?

Dokler imata slovenska komponenta Demokratske stranke in svetnik Stefano Ukmar tak občutek manjvrednosti do svoje velikega brata, Demokratske stranke, in v primeri z večinskim narodom, bomo še naprej zgubljali še to, kar smo si s tako velikim trudom priborili.

In žal človek težko ne vzkligne kaj drugega kot: sramota!

S spoštovanjem

Albert Devetak

Dve tretjini mladih Italijanov živi pri starših

Gospodarska kriza, negotove zaposlitve in draga stanovanja vse več odraslih Italijanov silijo, da ostanejo pri starših. Kar dve tretjini mladih Italijanov v starosti od 18 do 35 let namreč živi pri starših, so pokazali izsledki nove raziskave evropskega statističnega urada Eurostat. Skupno 65,8 odstotka oziroma okoli sedem milijonov mladih v starosti od 18 do 35 let še vedno živi pri starših. Ta številka je dvakrat višja kot v Franciji ali Veliki Britaniji, poleg tega pa za 17 odstotkov višja od povprečja v Evropski uniji. Strokovnjaki krivdo za tako visoko številko v

Italiji pripisujejo razširjeni brezposelnosti mladih, ki se je razpasla po izbruhu gospodarske krize in znaša preko 40 odstotkov. Predvsem na gospodarsko manj razvitem jugu Italije je število pri starših živečih Italijanov visoko. Demografi svarijo, da bi lahko takšno stanje dolgoročno ohromilo razvoj države. A ločitev od staršev ne otežujejo samo problemi z iskanjem služb in domovanj, temveč pomembno vlogo pri tem igrajo tudi kulturni dejavniki. Številni mladi Italijani tako kljub finančni neodvisnosti ostanejo pri starših.

Povejmo na glas

Svetlo sočutje še ni umrlo

Živimo v času, ki se ne more pohvaliti z ne vem kakšnim sočutjem. Tudi nikoli prej človek sočutja ni premogel v takšni meri, da bi bili težki trenutki posameznika deležni tolikšne pomoči drugih ljudi, ko bi lahko govorili o srečnem svetu, ki nam zanesljivo nudi zavetje. Danes se pomanjkanje sočutja kaže na drug in nemara še bolj krut način. Hitro potekanje dogodkov nam jemlje čas, obvezna naglica in strnjene vsakodnevne obveznosti nam kradejo mir in nas potiskajo v osamljenost. Vsi smo prisilno osamljeni, razbremenila bi nas pozornost drugih, ki pa so tudi v boju z osamljenostjo, in krog je sklenjen, za sočutje z bližnjim je malo ali celo nič prostora. Toda potem se neke pojavi svetla iskra, ki posveti v to našo sivino in nam da vedeti, da lahko vendar obstaja nekaj bistveno več, kar sicer živimo in nas ne more potešiti. Seveda je takšnih svetlih isker kar nekaj, a zanje ne vemo, ker utripajo v zasebnih odnosih, ki v širšo javnost večinoma ne prodrejo. V našem primeru pa imamo opraviti s televizijsko nadaljevanko, ki v širšo javnost pride in prodre. Gre namreč za "Rdeče zapestnice", pripoved, ki je bila na sporedu že prejšnje leto, prav to nedeljo pa bo šla v oddajo druga serija. Govori o mladih ljudeh, o fantih in dekletih, ki živijo svoje življenje v bolnišnici, saj boleha za najhujšo boleznijo. Kljub temu so polni življenja, bolje, borijo se za življenje, za svetlobo in za lepo prihodnost. Zgodba te vrste izjemno poredko zaide na televizijske zaslone,

kjer prevladuje prepričanje, da je treba gledalce predvsem zabavati in jih na ta način odtrgati od vsakršnih problemov, rezultat pa je znan: čustvena plitvina, poleg nje pa vse več nasilja, pač toliko, da bomo pozabili na svoje probleme. Toda "Rdeče zapestnice" so že v prvem letu osvojile v prvi vrsti in najprej mlado občinstvo. Mladi in tudi še skoraj otroci so se v zgodbi prepoznali, začutili so tisto nezlomljivo voljo do življenja, ki jo izžarevajo njihovi vrstniki v televizijskem prikazu. Omenjeno navdušenje mladih gledalcev je bilo tolikšno, da so mnogi med njimi prihajali na snemanje druge serije. Nekateri so dobesedno odkrili v sebi svetlo sočutje in tako je neka deklica izjavila, da je prej sanjala o princu iz pravljice, sedaj pa, da je zaljubljena v gologlavega princa, ki so mu morali odrezati nogo. Opaziti je bilo tudi, da so se pomnožili obiski mladih bolnikov v bolnišnicah, in to v prvi vrsti s strani otrok in mladoletnih. Nasprotno se njihovi starši bolečine in hudih bolezni ne kako izogibajo v strahu, da bi se kaj podobnega lahko zgodilo njihovim otrokom. Na vsak način zelo lepa in spodbudna zgodba okrog enkratne televizijske nadaljevanke. Dala nam je primer, kako se velja tudi z velikimi težavami v življenju spopasti iz oči v oči in najbolje je pričeti s težavami drugih, tem drugim pomagati, jih spodbujati, jim vlivati pogum in za nagrado bomo močnejši, obdarjeni z lepoto svetlega sočutja, ki ga ni strah več ničesar.

Janez Povše

Prejeli smo

Spoštovano uredništvo, ker me je vaš predsednik v prejšnji številki Novega glasa ponovno večkrat citiral, se želim na kratko odzvati, seveda ob spoštovanju navodil, ki so bila tam izrečena, glede dejstev in jasnih besed. Čudim se sicer, da tudi med visoko izobraženimi dobimo take, ki ne znajo ločiti kritike in jasnih besed od grobo nesramnih žalitev, toliko bolj če jih napiše na prvi strani manjšinskega katoliškega tednika sam predsednik založniške zadruge:

HLAPCI! ZA HLAPE ROJENI, ZA HLAPE VZGOJENI, USTVARJENI ZA HLAPEVANJE.

Ta citat, namenjen SKGZ, delno izpostavljen tudi v samem naslovu in večkrat poudarjen v omenjenem članku, bi sedaj želeli prodati za čisto enostavno kritiko in bi celo pričakovali prijazen odziv.

Nočem si niti predstavljati, kaj bi povzročila podobna žalitev, če bi jo sorodni krovni SSO namenil na večernem TV dnevniku urednik slovenskega oddelka Rai ali pa bi jo brali iz pesra predsednika Zadruge Primorski dnevnik na prvi strani dnevnega časopisa ali kjerkoli drugje. Čisto enostavno ne-pojmljivo in nemogoče je, da bi se kaj takega lahko dogodilo, kar ni niti stvar deontologije,

pač pa čisto enostavnega pravila dobre vzgoje in spoštovanja osnovnih pravil sobivanja. Pa se povrnem k zaželenim dejstvom:

- ko bi vsaj enkrat v zadnjih nekaj letih tednik Novi glas dobil priložnost za kratek intervju s predsednikom Pavšičem, bi leta lahko bralcem in cenjenemu predsedniku/izdajatelju Zadruge Goriške Mohorjeve Petru Černicu predstavil konkretno delo in večje ali manjše dosežke krovne organizacije SKGZ. Seveda glede tega ne pričakujemo, da bi tedensko namenili celo stran naši dejavnosti in niti drugim specifičnim protagonistom manjšinske stvarnosti, za katere žal ni nikdar prostora v Novem glasu in so zato redno prezrti. Nikoli sicer ni prepozno...

- glede svojega triminutnega nastopa pred ministrico Giannini v Gorici in kaznivega dejanja, da nisem tega časa izkoristil za nanizanje problemov slovenske šole, pa velja spomniti naslednje: svoj nastop sem začel z uvodom, kjer sem povedal, da ne bom govoril specifično o slovenski šoli, ker računam, da bo o tem priložnost poglobljeno spregovoriti ob njenem obisku v Trstu. "Hlapčevsko" sem nato izpostavil potrebo po širjenju in po-menu poznavanja slovenskega

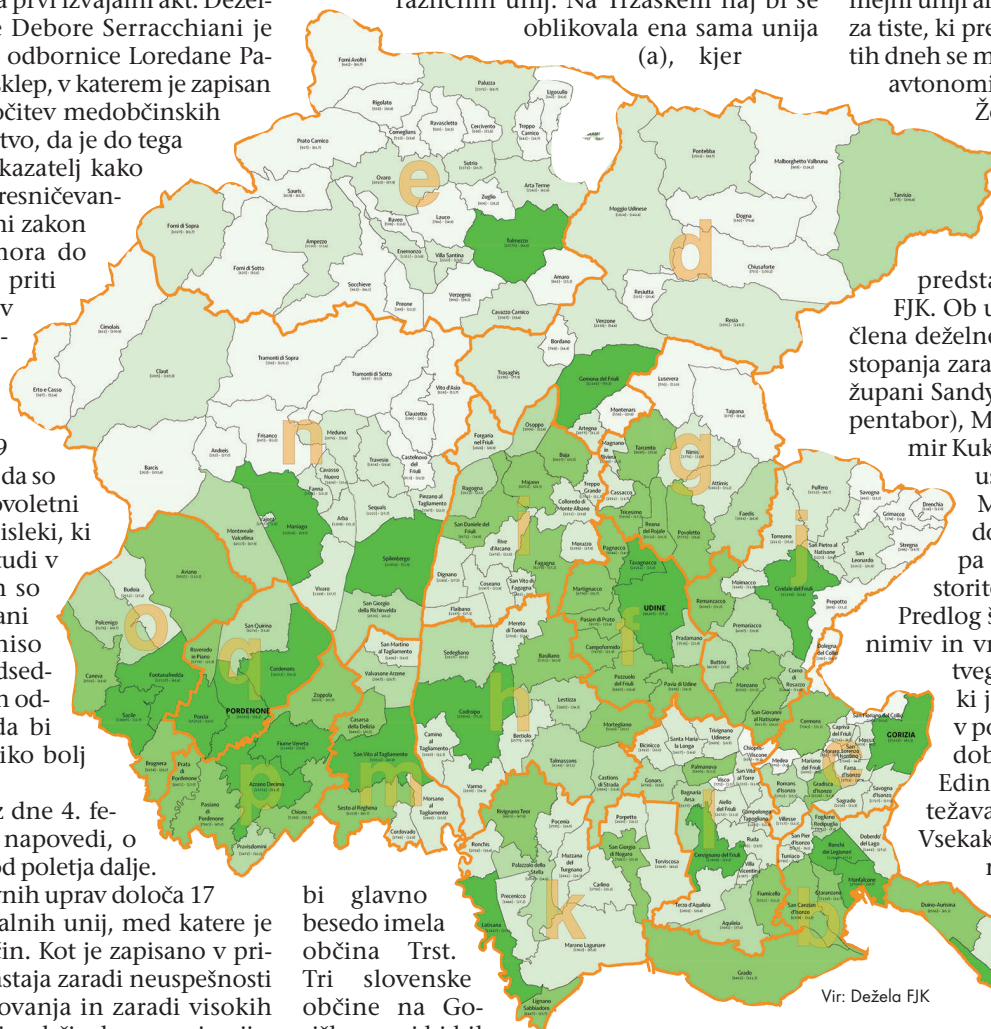
Deželni odbor FJK je predstavil predlog ureditve 17 medobčinskih teritorialnih uni

Kraške občine za samostojno unijo

Deželna reforma krajevnih uprav, ki jo je deželni svet FJK uzakonil 12. decembra 2014 z zaporedno številko 26, je v prejšnjem tednu dobila prvi izvajalni akt. Deželni odbor predsednice Debore Serracchiani je namreč ob odsotnosti odbornice Loredane Panariti soglasno sprejel sklep, v katerem je zapisan predlog načrta za določitev medobčinskih teritorialnih uni. Dejstvo, da je do tega predloga prišlo, je pokazatelj kako deželna uprava hiti z uresničevanjem te reforme. Deželni zakon namreč določa, da mora do omenjenega predloga priti v 45 dneh po objavi v deželnem uradnem listu, kar se je zgodilo 17. decembra 2014. V tem smislu je deželni odbor sprejel sklep v 39 dneh, ob upoštevanju, da so bili vmes božični in novoletni prazniki. Številni pomisleki, ki so se začeli pojavljati tudi v furlanskih občinah in so se dodali kritikam s strani slovenske manjšine, niso prepričali deželne predsednice Serracchiani in v odbornika Panontina, da bi celotno zadevo nekoliko bolj premislila.

Deželni sklep št. 180 z dne 4. februarja 2015 potrjuje napovedi, o katerih je bil govor že od poletja dalje. Predlog reforme krajevnih uprav določa 17 medobčinskih teritorialnih uni, med katere je porazdeljenih 218 občin. Kot je zapisano v prilogi sklepa, predlog nastaja zaradi neuspešnosti prejšnjih oblik povezovanja in zaradi visokih stroškov pri upravljanju občinske organizacije. Pomembna razlika je v tem, da v prejšnjih reformah je bilo povezovanje med občinami neobvezno in je temeljilo na skupnem upravljanju storitev, sedaj je združevanje obvezno in temelji na predlogu načrta za teritorialno ureditev (Piano di riordino territoriale) in na predlogu letnega programa združitve med občinami. Deželni predlog teritorialne ureditve, kar se tiče vprašanja slovenskih občin oziroma tistih občin, ki so vključene v območje izvajanja zaščitnega

zakona 38/01, potrjuje bojazen, ki se je pokazala od vsega začetka. Ozemlje, na katerem živi slovenska narodna skupnost, je razdeljeno na več različnih uni. Na Tržaškem naj bi se oblikovala ena sama unija (a), kjer

Vir: Dežela FJK

bi glavno besedo imela občina Trst. Tri slovenske občine na Gorškem naj bi bile v uniji b, drugi dve pa v uniji c. V videmski pokrajini pa je slovenski naselitveni prostor razdeljen na tri unije: j, g in d. Tako v deželnem sklepu kot v priloženem predlogu za teritorialno ureditev se vprašanje izvajanja zaščite ne omenja. Edina omemba jezikovnih manjšin oziroma skupnosti je zabeležena na 4. strani predloga teritorialne ureditve, kjer je zapisano, da se s členom št. 21 ustanovijo Zbori jezikovnih skupnosti, ki bodo ovrednotili in zaščitili njihovo ozemeljsko,

socialno in gospodarsko povezanost.

Posamezne občine imajo sedaj možnost, da se v 60 dneh izrečejo, ali želijo pristopiti k drugi obmejni uniji ali želijo ostati same, to pa velja samo za tiste, ki presegajo 5000 prebivalcev. V dvajsetih dneh se mora o tem izreči tudi Svet krajevnih avtonomij.

Že drugi dan po tem, ko je prišla na dan vest o deželnem predlogu za teritorialno ureditev, so štirje župani kraških občin Doline, Repentabro, Zgonika in Devina-Nabrežine na tiskovni konferenci predstavili svoj predlog deželni upravi FJK. Ob upoštevanju, da so v 7. odstavku 4. člena deželnega zakona 26/2014 dovoljena odstopanja zaradi prisotnosti slovenske manjšine, župani Sandy Klun (Dolina), Marko Pisani (Repentabor), Monika Hrovatin (Zgonik) in Vladimir Kukanja (Devin-Nabrežina) predlagajo ustanovitev unije brez občin Trsta in Milj. Unija bi se imenovala Medobčinska zveza Kras in morje. Bolj pa bi ovrednotili skupno upravljanje storitev.

Predlog štirih kraških občin je vsekakor zanimiv in vreden upoštevanja, saj bi drugače tvegali popolno utopitev z občino Trst, ki je neprimerno večja. Predlog pride v poštev tudi za gorške občine Dobrodob, Sovodnje ob Soči in Števerjan. Edino briška občina bi lahko bila v težavah, ker nima ozemeljskega stika. Vsekakor smo dolžni poizkusiti ne glede na razne pomisleke in kritike.

Ob upoštevanju, da gre za naš narodni teritorij, za katerega imamo vso pravico, da ga avtonomno upravljamo, je prav, da poleg zakonskih določil pomislimo tudi na našo zgodovino. Enkrat ali večkrat na leto se zbira mo ob spomenikih padlih, ki so svoja življenja žrtvovali, da ostanemo na svoji zemlji. S kakšnim obrazom se bomo še podali pred te spomenike, če ne bomo naredili vsega, kar je mogoče, da bi naše območje še naprej ostalo v naši upravi.

Julijan Čavdek

Mednarodni konzorcij preiskovalnih časnika (ICI) objavil "Listo Falciani" v 45 državah

Swissleaks, svetovni škandal davčnih utaj

V ponedeljek, 9. februarja, je nov finančni škandal pretresel svetovno javnost. Tokrat gre za skrite bančne depozite v švicarski podružnici angleške banke HSBC in posledično za ogromno davčno utajo. Celotna zadeva ima izhodišče v t. i. "seznamu Falciani", ki vsebuje več kot 100.000 imen strank omenjene švicarske podružnice največje evropske banke HSBC. Za podrobno analizo zadeve in za poročanje v javnosti pa je poskrbel Mednarodni konzorcij preiskovalnih časnika, ki ima svoj sedež v New Yorku. Konzorcij je koordiniral istočasno objavo seznama imen davčnih utajevalcev na medijih v 45 državah.

Zgodba je zelo podobna predhodnim škandalom Wikileaks in Luxleaks, v katerih so posamezni uslužbenci prevzeli sezname strank oziroma skrivne podatke in jih posredovali javnosti. Pri Wikileaksu je šlo za objavo tajnih podatkov ameriških vojaških in tajnih služb. Zadeva Luxleaks pa je pokazala na sistem davčne utaje v finančnem poslovanju preko bančnih zavodov v Luxembourg in se je dotaknila tudi sedanjega predsednika evropske komisije J. C. Junckerja.

Pri zadevi Swissleaks je osnova že omenjeni "seznam Falciani", ki ga je sestavil Hervé Falciani, nekdanji uslužbenec bančnega zavoda HSBC. Kot je izjavil za glavni italijanski ekonomski dnevnik Il sole 24 ore, so vzpostavili mednarodno platformo za boj proti neprozornosti finančnega sistema in protizakonitim dejavnostim. V listi pa je mogoče dobiti znane podjetnike, športnike, filmske igralce in pevce, več je tudi plemičev in kraljev ter spor-nih oseb, povezanih s prekupevanjem orožja in drugih kriminalnih poslov. Falciani je bil že dvakrat v zaporu, vendar je bil v obeh primerih hitro izpuščen na prostost, čeprav so švicarske oblasti zahtevale njegovo izročitve. Pri tem je pomembno vedeti, da je Falciani vedno sodeloval z oblastmi iz različnih držav in sedaj živi pod posebnim var-

stvom. Francoski vladi je s pomočjo njegovih podatkov uspelo pridobiti 188 milijonov evrov davčnih utaj, v Španiji pa se je v državne blagajne vrnilo 220 milijonov. Predvidena skupna vsota davčnih utaj naj bi dosegla astronomsko vsoto 180 milijard evrov in je že pod drobnogledom evropskih in ameriških državnih davčnih služb. V intervjuju, ki ga je na svoji spletni strani v torek, 10. februarja, objavil dnevnik Il sole 24 ore, Falciani omenja tudi Italijo, v kateri je po njegovem mnenju veliko ovir za boj proti davčni utaji in imajo sodne oblasti zelo malo manevrskega prostora.

Približen izračun davčne utaje za Italijo naj bi dosegal skoraj 742 milijonov evrov neprijavljenih prihodkov in skoraj 5 milijonov evrov neplačanega davka na dodano vrednost. Tiskovna agencija ANSA objavlja tudi porazdelitev po deželah. Od 5595 fizičnih oseb in 133 družb na listi, jih je največ iz Lombardije, medtem ko naši deželi FJK pripada 1,5%. Na razpredelnici je tudi zanimiv podatek o delovnem statusu, kjer je največ podjetnikov (51%), prenetljivo na drugem mestu s 15% pa najdemo gospodinjstva. Pojavila pa se je še dodatna zaskrbljenost glede terminov za sodni pregon davčnih utajevalcev. V kratkem bo vlada Mattea Renzija obravnavala delegiran dekret za davčno politiko, kjer so nova pravila, ki bi lahko izničila možnosti odprtja novih kazenskih prijav na podlagi podatkov, objavljenih na "listi Falciani". Lista je namreč iz leta 2009 in novi termini, ki jih določa dekret, so

krajši. O tej temi je bilo

v poslanski zbornici že

več kritik, saj naj bi ta-

ko nastavljen zakonski

ukrep predstavljal kon-

kretno pomoč Silviu Berlusconi.

V drugih državah so se takoj pojavile zelo ostre

reakcije. Ker ima banka glavni sedež v Angliji, je

moral o celotni zadevi poročati sam angleški fi-

nančni minister David Gauke. Anglija je v veliki

zadregi tudi zaradi tega, ker nekdanji izvršni di-

rektor spornega bančnega zavoda HSBC Stephen

Green zaseda položaj ministra za trgovino. V Bel-

giji, na Danskem, v Franciji in ZDA pa so že stekle

preiskave tako proti podružnicam HSBC kot proti

osebam in družbam na seznamu Falciani. Tudi

Švica mora enkrat za vselej pojasniti, kako misli

ravnati v prihodnje s

podatki glede fi-

nančnih poslov in

posredovanj. Škan-

dal Swissleaks bo

gotovo še nekaj

dni ali tednov buril

duhove, ker omeje-

ni Mednarodni kon-

zorcij preiskovalnih

novinarjev napove-

djuje nove objave. V

odpudje pa se po-

novno postavlja po-

treba po izmenjavi

informacij na med-

narodni ravni. O tem

že več let razpravljajo v

raznih institucijah

Evropske unije in

teoretično naj

bi bil pripravljen

sistem avtomatičnega

obveščanja, ki

bi stopil v veljavo

leta 2018. Poudarjamo

seveda, da je to

teoretična možnost.

Lahko pa bo

ta nova afera in vse

posledice, ki jih

bo povzročila,

pripomogla, da

bo prišlo do

hitrejšega ukrepanja.

Veliko bo tudi

odvisno od tega,

kako aktivno se

bo v to zadevo

vključilo javno

mnenje in odločno

zahtevalo

popolno

transparentnost

v evropskem

in svetovnem

bančnem

poslovanju.

JuČ

Kratke

Predlog za učinkovitejše zaposlovanje mladih na plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta

Na plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta, ki je bilo ob 9. do 12. februarja v Strasbourgu, je bilo na dnevnem redu več aktualnih vprašanj. Velika pozornost je bila namenjena vprašanju varnosti, humanitarni krizi v Siriji in Iraku ter preverjanju stopnje demokratičnosti in spoštovanja temeljnih človekovih pravic v okviru Evropske unije. V torek zjutraj pa so evropski poslanci s komisarko Marianne Thyssen razpravljali o najnovejšem predlogu za sprostitev ene milijarde evrov za zaposlovanje mladih (Youth Employment Initiative - YEI) v letu 2015. Financiranje pobude dopolnjuje Evropski socialni sklad (ESS) v državah članicah, kjer mladinska brezposelnost na regionalni ravni presega 25%. Ukrepi za zaposlovanje mladih ciljajo na zmanjšanje mladinske brezposelnosti, hitrejši prehod iz šole na delo in povečati število delovnih mest. Učinek pobude bo zaposlitev tudi do 650 tisoč mladih. Med državami članicami, ki bodo lahko koristile predvidene ugodnosti, sta tudi Italija in Slovenija.

Grčija in Ukrajina povzročata veliko zaskrbljenost v Evropi

Spor na vzhodu Ukrajine, ki ne kaže znakov umiritve, postaja vse bolj skrb vzbujajoč. Boji med ukrajinskimi silami in proruskimi skupinami, ki se borijo za neodvisnost, ne kažejo znakov umiritve ter povzročajo vse več mrtvih tudi med civilnim prebivalstvom. Stopnja zaskrbljenosti je dvignila tudi izjava ameriškega predsednika Baraka Obame, ki je namignil, da bi Ukrajini pomagal z dovažanjem orožja. Vrhovi Evropske unije se s takim ravnanjem ne strinjajo in so dali pobudo za novo srečanje z Rusijo, ki mora biti bolj aktivna pri iskanju mirovnih rešitev.

Nova politično-finančna fronta pa se je odprla v odnosu med Evropsko unijo in Grčijo po zmagi Alexisisa Tsiprasa in njegovega levičarskega gibanja Syriza. Po prevzemu grške vlade je Tsipras poskušal omehčati ali odpraviti zelo toge varčevalne pogoje, ki jih je Grčija sprejela za finančno pomoč s strani t. i. evropske trojke. Za dodatno napetost je poskrbel tudi nov grški finančni minister Yanis Varoufakis, ki je neposredno napadel evropske finančne institucije, Evropska centralna banka pa je prekinila finančno pomoč Grčiji. Rešitev za nastali položaj morata Grčija in EU poiskati do konca februarja, drugače bo grški izhod iz evrskega območja skoraj gotov.

Huda razhajanja med Renzijem in Berlusconi

Izvolitev Sergia Mattarella na mesto predsednika republike je povzročila hude napetosti med Demokratsko stranko in Berlusconijevo stranko Naprej Italija. Prva posledica je bila propad dogovora iz ulice Nazareno med Matteom Renziem in Silviom Berlusconiem. Dogovor je predstavljal temelj za ustavne reforme, ki zadevajo preseganje enakovrednosti poslanske zbornice in senata, zmanjšanje števila parlamentarcev, znižanje stroškov za upravljanje institucij, ukinitve Državnega sveta za ekonomijo in delo (CNEL) ter spremembo 5. dela italijanske ustave. Celotna zadeva je okrepila manjšinski komponenti v obeh strankah. Pri Naprej Italija so se okrepile zahteve po zamenjavi lastnih načelnikov skupin v poslanski zbornici in senatu. Levici v Demokratski stranki pa ponovno predlaga, da bi v osnutku novega volilnega zakona uvedli preference tudi za nosilce list.

V velikih težavah se je znašlo politično gibanje Maria Montija, ki ga je v prejšnjem tednu zapustilo precej parlamentarcev, tako da je skoraj popolnoma izginito. Tudi iz tega lahko nastane nova kriza v odnosih z vlado.

27. kongres časnikarskega sindikata FNSI v Chiancianu

Od 27. do 30. januarja je zasedal 27. vsedrjavni kongres enotnega časnikarskega sindikata. Zasedanje je potekalo v toskanskem termalnem središču Chianciano. Poleg izvolitve novega vodstva so bila na zasedanju najbolj prisotna vprašanja glede določitve jasnejših pravil za zaposlovanje časnikarjev. V zadnjih letih se je število brezposelnih časnikarjev zelo povečalo, velik problem pa predstavljajo tudi odstopanja od dogovorjenih tarif za pisanje člankov.

V vsedrjavni svet enotnega časnikarskega sindikata so bili izvoljeni tudi časnikarji iz naše dežele. To so Poljanka Dolhar, Maurizio Bekar, Alessandro Martegani, Carlo Muscatello, Luciano Ceschia in Ivana Gherbaz.

Ljubljanska nadškofija je dobila novega škofa

Msgr. dr. Franc Šuštar: “Gospod je blizu”

V Ljubljani so v soboto, 7. t. m., na posebni tiskovni konferenci predstavili v nadškofijskem dvorcu novega ljubljanskega pomožnega škofa dr. Franca Šuštarja, ki ga je imenoval papež Frančišek. Na tiskovni konferenci je novi ljubljanski pomožni škof povedal te besede: “Spoštovani gospod nadškof, spoštovani sorojci, duhovniki, spoštovani novinarji in vsi navzoči! Dragi bratje in sestre!

V tem trenutku, ki pomeni zame zelo velik mejnik v mojem življenju, vas vse lepo pozdravljam! Kot že tolikokrat se moram tudi sedaj posebej močno zazreti v Jezusa Kristusa in verovati, verovati v njegovo previdnost, bližino, v njegovo voljo, v njegovo besedo, ki je živa in učinkovita ter spreminja človeka! Današnji dogodek imenovanja za pomožnega škofa v naši ljubljanski nadškofiji je zame izziv za vero, za zaupanje, za ponižnost, pa tudi za ljubezen. Zato se želim zahvaljevati in se tudi priporočati s prošnjo za molitev in vsestransko pomoč.

Naprej se želim zahvaliti svetemu očetu, papežu Frančišku, za imenovanje in zaupanje! To sprejemam v edinosti z njim in vso Cerkvijo, v duhu pokorščine svetemu očetu in v duhu služenja Božjemu ljudstvu. Zatem se zahvaljujem apostolskemu nunciju msgr. Juliuszu Januszu za njegovo zavzetost za našo nadškofijo in njegovo sodelovanje! Hvala za

njegove spodbude in za vidno znamenje povezanosti z vesoljno Cerkvijo!

Zahvaljujem se nadškofu msgr. Stanislavu Zoretu, za njegove pobude in pastirsko služenje, ob tem pa tudi gospodu škofu Antonu Jamniku ter vsem dosedanjim nadškofom in škofom v naši nadškofiji.

Prav tako se želim v tem trenutku spomniti s hvaležnostjo vseh sorojstev duhovnikov in bogoslovcev, vseh redovnikov in redovnic v naši nadškofiji in po vsej Sloveniji ter se jim priporočiti v molitev.

V duhu in molitvi sem povezan z mnogimi dobrimi ljudmi. Z bogoslovci v Bogoslovnem semenišču, s kanoniki, duhovniki in verniki v stolnici, z verniki v župniji Grosuplje in domači župniji Homec, s prijatelji, s katerimi sem se srečeval in povezoval v teku svojega življenja, še posebej pa s svojimi domačimi in sorodniki.

Seveda pa prav lepo pozdravljam in se zahvaljujem za prisotnost

vseh vas tukaj v dvorani, posebej novinarjem, ki boste do novico posredovali širšemu občestvu. Hvala vam za vaše služenje! Škofovska služba obsega zelo široka področja delovanja in služenja v Cerkvi. Ko to gledam z velikim spoštovanjem in tudi strahom, zaupam in prosim, da bi bil vredno orodje v Božjih rokah. V dosedanjem duhovniškem življenju sem to že velikokrat doživel. Kolikokrat sem občudoval Gospodovo bližino in njegove konkretne posege ... Zaupam in želim, da bo po Cerkvi, ki je Luč narodo, še naprej delil svoje ne-

beške darove, mir, ljubezen, polnost življenja. Želim, da jih ne bi delil le vernikom zbranim v Cerkvi, pač pa prav vsem ljudem ... V povezavi s to željo sem si izbral tudi svoje škofovsko geslo. To je: “Gospod je blizu” (Fil 4,5). Gospodova bližina, njegovo odrešensko delo, je pravzaprav razlog za veselje, za upanje, za premagovanje težav ter graditev medsebojne ljubezni. Te besede so del mojega novomašnega gesla, ki je bilo: “Veselite se vedno v Gospodu! Gospod je blizu”! Vesel sem, da je gospod nadškof Stanislav Zore za svoje geslo izbral prvi del teh svetopisemskih besed. Naj tudi geslo potrjuje edinstvo v Gospodu”!

Življenjepis msgr. dr. Franca Šuštarja, ljubljanskega pomožnega škofa

Msgr. dr. Franc Šuštar je bil rojen 27. aprila 1959 v Ljubljani (župnija Homec). Otroštvo je preživel v kmečki družini v vasi Preserje v župniji Homec. Po osnovni šoli je bil v letih 1974 do 1978 v Malem semenišču v Vipavi. Po maturi in vojaščini je vstopil v Bogoslovno semenišče in se vpisal na Teološko fakulteto v Ljubljani. Po dveh letih ga je nadškof Alojzij Šuštar poslal v Rim v Papeški kolegij Germanik, kjer je nadaljeval semeniško življenje in dokončal študij z doktoratom iz osnovnega bogoslovja na Papeški Univerzi Gregorijana. Med študijem je 29. junija 1985 v Ljubljani prejel mašniško posvečenje. Prvo kaplansko mesto je bilo v župniji Ljubljana-Moste in Ljubljana-Fužine.

Od leta 1991 do 1997 je bil ravnatelj v Bogoslovnem semenišču v Ljubljani. Zatem je postal župnik v Grosupljem, kjer je bil dušni pastir osem let. Za dve leti ga je nadškof Alojz Uran postavil za stolnega župnika v Ljubljani in za arhidiakona. Po dveh letih pa je bil leta 2007 ponovno imenovan za ravnatelja Bogoslovnega semenišča v Ljubljani in člana stolnega kapitlja. Ob tem je v semenišču opravljal tudi vlogo ekonoma. V vseh letih duhovništva ga spremlja misel novomašnega gesla: “Veselite se vedno v Gospodu. Gospod je blizu”! Gospodova bližina in dobroti sta vir veselja in upanja. Papež Frančišek je msgr. dr. Franca Šuštarja dne 7. 2. 2015 imenoval za ljubljanskega pomožnega škofa. Škofovsko posvečenje bo prejel 15. marca 2015 ob 15. uri v ljubljanski stolnici.

svojo stran”. Poroka je iz zakramenta ljubezni in vzajemnega izpopolnjevanja postala “odnos moči” -

feminizem je bil tudi to: vojna proti pravim odnosom in čustvom, proti pravi ljubezni, da bi na njeno mesto postavili kaj drugega, četudi govorimo danes o ljubezni, pa gre bolj za simulaker le-te. Saj veste, kako velja – ljubezen je, dokler je “feeling”, če tega ni, je ni več,

treba je narazen. Avtor intervjuja postavi nato zanimivi vprašanji Volpiju, ali se je stanje namreč v zadnjem času vseeno kaj izboljšalo, pa tudi, ali je jug Italije, ki je takrat večinoma glasoval proti ločitvi in splavu, zdržal. Pričakovano, je odgovor v obeh primerih negativen – stanje je namreč

še precej slabše, jug Italije pa je bil, dobesedno, “homologiran v preostanek države”, po zakonu močnejšega je torej tudi jug Italije šel po slabi poti. “Avtonomni pokrajini, kjer je najnižja rodnost, sta prav južni – Molise in Basilicata, treba pa je posebno izpostaviti Sardinijo, ki je lider v nerodnosti in neporočenosti”. Volpi nato preide na še en fenomen, ki je povsod v porasti, zlasti v velikih severnih mestih, namreč na “izvenzakonske skupnosti in na

izvenzakonske skupnosti, kjer par ne biva skupaj”. Italijanov, starejših od 25 let, ki bivajo iz različnih razlogov sami, bodisi po lastni izbiri bodisi, ker jih je pustil “partner” (danes je treba že uporabljati ta izraz, da se kdo ne užali... op. a.) je danes že več kot 5 milijonov!

/se nadaljuje
Andrej Vončina

Narodna in univerzitetna knjižnica

Izid dela renskega mistika Suza

Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK) je v zbirki Textus recepti izdala delo nemškega srednjeveškega mistika Henrika Suza *Knjižica resnice* v prevodu Gorazda Kocijančiča. Delo po njegovih besedah prinaša globoko duhovnost renskih mistikov; le-ta je cvet zahodnega krščanstva, a je obenem sodobnemu človeku tako daleč kot osnovnošolcu atomska fizika.

O življenju blaženega Henrika Suza oziroma Heinricha Seuseja vemo precej po zaslugi biografskega dela *Življenje*, za katerega ni jasno, ali ga je spisal sam ali nekdo, ki je bil dobro seznanjen z njegovim življenjem, je na predstavitvi knjige dejal profesor na komparativistiki Vid Snoj. Natančnega kraja in datuma rojstva mistika iz 13. stoletja ni mogoče ugotoviti, znano pa je, da se je rodil plemiškim staršem. Oče trgovec ga je pri 13 letih odpeljal v dominikanski samostan v Konstanci

ob Bodenskem jezeru, ker naj bi po Snojevih besedah “ne imel trgovske žilice in tako ne bil za nobeno rabo”. Po osnovnem šolanju so ga poslali na dodatno študijsko izpopolnjevanje v Köln, kamor so pošiljali najbolj nadarjene študente. Tu je postal učenec enega največjih krščanskih mistikov in mislecev Mojstra Eckharta. Suzova akademska kariera se je sklenila, ko so velikega mistika obtožili herezije. Kot Eckhartov učenec je izgubil učiteljsko službo, soočiti pa se je moral tudi z mnogimi krivicami. Veliko je pridigal, s čimer je mnoge mlade ženske navdušil za redovništvo in bil s tem osovražen pri snubcih. Kljub vsemu je postal prior v samostanu v Konstanci, vse

dokler ga niso obtožili zaploditve otroka. Preselil se je v Ulm, kjer je precej pisal, tu je tudi umrl.

Knjižica resnice po uvodu vsebuje dialog med večno resnico in učencem, ki se pogovarjata o Eckhartovi mistični filozofiji. Najprej Suza odgovori in zavrne obtožbe, ki so letele na njegovega učitelja. Tu se Eckhart pojavlja v odgovorih resnice, pozneje pa se sogovornik učenca zamenja, na njegovo

vo mesto nastopi t. i. tisto Divje. S tem bitjem je Suza, kot je pojasnil Snoj, označil držo krivoverskih gibanj tistega časa. Bistvo Suzove teorije, ki je napisana literarno zelo dovršeno, je v mistični preobrazbi človeka, ki se mora odupodobiti od svoje podobe, da bi postal podoben Bogu. Kocijančiča, ki je spisal obširen uvod k delu, je presentila globina teologije, ob kateri se sodobni človek lahko le vpraša, ali je človeštvo duhovno sploh napredovalo.

Suza poudarja pomen reda. Po njegovem mnenju je lahko družba urejena le, če je ukoreninjena v transcendenci. Tu bi lahko po Kocijančičevih besedah iskali odgovore za krizna stanja, ki so posledica nereda.

Skrb vzbujajoča kriza družine (3)

Umor očeta in avtoritete

Zadnjič smo s sociologom Robertom Volpijem ponovno zatrdili, kako tradicionalna družina ostane trdna in za vse njene člane, zlasti otroke, varna resničnost. Nadaljujemo v tej smeri. K tradicionalnosti je včasih spadala tudi zgodnja starost tistih, ki so se poročili, kakor nas spomni tudi toskanski strokovnjak: “Ljudje so se poročali mladi, povprečno so ženske imele 24 let”. Danes verjamemo šele študijam, ki nam povedo nekaj samoumevnega, da je najbolj rodovitna v vseh pogledih doba med dvajsetim in tridesetim letom, kasneje je vse težje – včasih so ljudje že tradicionalno to vedeli, danes nam morajo tovrstne reči pojasniti strokovnjaki. Čakamo in preračunavamo, ura pa tiktaka, biološka namreč, potem pa otrok ni. Nadaljujmo z besedami Volpija: “Boj za ločitev je meril na ta tradicionalni model, ki je slonel na nerazveznosti in zvestobi ... bolj se je toleriralo, tako družbeno kot moralno, moško nezvestobo kot pa ženino, ker je bila s tem povezana tudi večja moška avtoriteta (vsaj javna, pred družbo – saj vemo, da pogosto

znotraj družine temu ni bilo tako)”. Uporabili so tako dvojno orožje, da so ubili moško avtoriteto oz. dosegli freudovski umor očeta, očetovske figure. To dvojno orožje predstavljata ločitev in feminizem, zlasti v oziru do ženskih reproduktivnih

organov, pod geslom: “Maternica je moja in jaz z njo upravljam”. Kot bi to bil še eden od tehničnih pripomočkov, strojev, kakršni so aparati v kuhinji! Ko je tako prišlo do tistega, kar danes lahko le še žalostno ugotavljamo, do umora očeta, je prišlo tudi do uničenja tradicionalne družine: “Sprva so v dveh tretjinah primerov bile ženske tiste, ki so sprožile ločitveni postopek, saj so v ločitvi videle možnost, da argument moči premaknejo na

POT ČLOVEKA JE POT LJUBEZNI (8)

IZVIRNI POGLED

Sveto pismo pravi, da sta bila prva človeka krhka in gola, a ju ni bilo nič sram. Videla sta se pred Božjim ljubečim pogledom in sta tudi drug na drugega gledala z veseljem in spoštovanjem. Pogledi imajo velik pomen, ker izražajo temeljni odnos ljudi do njih samih, do drugih in do Boga. Otrok se vidi v varnem in ljubečem pogledu svojih staršev. Več težav je v pogledih mladostnikov, ki se preverjajo ob pogledu drugih in tudi v Božjem pogledu. Marsikdaj skušajo biti preveč podobni zahtevam drugih, zaradi česar se pogosto rodi igra dveh obrazov, ko ne vedo več, kdo so. Nekateri ostanejo vse življenje ujetniki pogledov drugih, izbirajo in delajo po njihovih željah, da jih ne bi prizadeli. Zopet druge je strah, kaj si ljudje mislijo o njih. Zato se jih izogibajo ali pa so do njih vzvišeni in celo nasilni. Veliko ljudi ni zadovoljnih s seboj in so črnogledi glede življenja. Redki se osvobodijo pritiska pogledov drugih in svobodno ohranjajo svoje prepričanje. Za tak svobodni pogled najdejo podporo v pogledu Očeta, ki jih je ustvaril in jim podaril temeljno istovetnost. Njegov pogled je vedno pozitiven in odprt, prinaša odpuščanje in zaupanje. V Očetovem pogledu je mogoče sprejemati poglede drugih, da nas ne ranijo. Ko je Adam videl Evo, je bil navdušen nad njo. Božji pogled na oba je ohranjal čistost njunih misli in pogle-

dov, da sta drug drugega sprejemala v svobodni ljubezni. Še bolj kot moški je na pogled občutljiva ženska. Potrebuje priznanje, želi ugajati, biti občutljiva, zlasti pa si želi ljubezni. Pogledi moških pogosto iz ženske delajo predmet njihovega poželenja in ženske padejo v poželjivost. Le nekaterim uspe vzpostaviti pravilno predstavo o sebi. Zato je pomembno, da ženska in moški vidita drug drugega v Očetovem pogledu. Božji pogled jima pomaga, da prečistita svoje poglede in podobe ter se polno sprejemata v svoji ženskosti in moškosti. Bolj ko je prisoten in očiten Očetov pogled, bolj čisti in svobodni so tudi njuni pogledi. S tem pogledom sprejemata tudi druge ljudi in vidita, kako gleda Bog nanje. Očetov pogled nam je približal Jezus. Ob njem so se ljudje zopet začutili sprejeti, našli so odpuščanje in dostojanstvo: Marija Magdalena, Samarijanka, Peter in mnogi drugi. V duhovnem življenju odkrivamo Jezusov obraz in pogled, ki nas očisti in krepi, da moremo stopiti v navdušeno in zvesto ljubezen. V svoj dar moremo vključiti vse, kar smo, tudi svoje telo, in se podariti tistim, h katerim nas vodi Pogled ljubezni.

Primož Krečič

Razmislek glede kritik papeža in današnje ljubezni

Udariti ali ne otroka?

Papež Frančišek je novinarje zahodnih liberalnih množičnih občil in celo nekatere prakticirajoče katoliške razburil s delom svojega govora, ki ga je imel v sredo, 3. februarja 2015, na splošni avdienci v Vatikanu, posvečeni nepogrešljivi vlogi očetov pri vzgoji otrok. Bistvo papeževe domnevno sporne misli je bilo v njegovem mnenju o neproblematičnosti dostojanstvenega (umerjenega) fizičnega discipliniranja otrok s strani njihovih staršev. Tematika fizičnega discipliniranja pri vzgoji otrok je za postmoderno Evropo pereča, pogosto tudi čustveno nabita. Čeprav pričujoči prispevek nima namena obravnavati argumentov za upravičenost ali neupravičenost fizičnega discipliniranja otrok, želi glede tega vseeno izpostaviti uradno stališče Cerkve. **Uradni katoliški nauk se o konkretnih vzgojnih prijemih ne izreka, kar pomeni, da se ne izreka niti o fizičnem discipliniranju.** O vsem tem staršem in ostalim vzgojiteljem pušča svobodno presojo in izbiro, zavedajoč se raznovrstnosti osebnih, družinskih in družbenih okoliščin, pa tudi različnih in nikdar absolutnih vzgojnih teorij. Fizičnega discipliniranja Cerkve tako izrecno ne prepoveduje in ga hkrati izrecno ne spodbuja. **Za vzgojo otrok sta po katoliškem nauku najpomembnejša medsebojna ljubezen in od nje neločljivi čut za pravičnost, kamor spada tudi dosledno discipliniranje za namerno storjene napake ali prestopke.** Iz pravkar omenjenih dejstev izhaja jassen sklep, da je osuplo zavračanje papeževe izjave o

neproblematičnosti dostojanstvenega (umerjenega) fizičnega discipliniranja otrok s katoliškega stališča povsem zgrešeno. Prav zato **nihče izmed katoličanov nima pravice takšne misli, kakršno je zagovarjal papež Frančišek, razglašati za nekatoliško ali celo grešno.** Dokler ta tematika za cerkveno učiteljstvo ostaja odprta, o njej ni mogoče podajati dokončnih ali zavezujočih sodb, sprejemljivo pa je podajati različna mnenja, česar se je tokrat poslužil papež Frančišek. Po našem mnenju **se določeni slovenski krogi kršćanske usmeritve, ki se ukvarjajo z zaščito naravne družine in sprejemajo vzgojno teorijo t. i. sočutnega starševstva, pretirano ukvarjajo s poudarjanjem nesprijemljivosti fizičnega discipliniranja otrok.** Menimo, da ta tematika za dobrobit slovenskih in evropskih (katoliških) družin še zdaleč ni tako zelo "usodna", kakor bi omenjeni krogi s svojimi čustvenimi taktikami radi pokazali. Še bolj presenetljivo in žalostno pa je, da o tej tematici skorajda ne dopuščajo svobodne izmenjave mnenj, čeprav svoje poslanstvo povezujejo s katoliško Cerkvijo – ki je, kakor smo spoznali, glede tega neopredeljena – in se pogosto celo sklicujejo na svojo zavezanost "dialoščnosti", "odprtosti" ipd. Znotraj sodobnega razpravljanja o vzgoji se je potrebno zavedati, da je **prav popolno zavračanje (celo pravno prepo-**

vedovanje) fizičnega discipliniranja bistvena argumentacija povsem neučinkovite in že preživete teorije permisivne vzgoje. Četudi se pristaši t. i. sočutnega starševstva deklarativno ograjujejo od permisivnosti, jo ravno z neizprosno kritiko fizičnega discipliniranja hote ali ne hote spodbujajo ali vsaj vnašajo zmedo o vlogi avtoritete staršev, s tem pa tudi **morebitno uporabo dostojanstvene (umerjene) fizične sile, na katero se nanaša papežovo mnenje, površno in kri-**

vično enačijo z odsotnostjo starševske ljubezni. Tematika fizičnega discipliniranja otrok je povezana z razumevanjem ljubezni in pravičnosti, kjer velja razlika med celostno ljubeznijo po božjem zgledu, ki je lahko včasih tudi "trda", in sodobnim izkrivljenim razumevanjem ljubezni, ki ljubezen izenačuje z nežnostjo. Tematika fizičnega discipliniranja otrok je prav tako povezana z zavedanjem o človeku tudi kot telesnem oziroma čutnem bitju. **Številne človekove izkušnje in kreposti namreč ne morejo biti vselej**

ponotranjene zgolj na razumski ali čustveni ravni, temveč jih je včasih mogoče bolje doumeti s pomočjo dobesednega občutenja na lastni koži oziroma lastnem telesu. Če je od pravičnosti neločljivo ljubezen mogoče izkazovati na zelo različne načine, je povsem mogoče tudi trditi, da so starševski poljubi, objemi in nasmehi porojeni iz povsem enake ljubezni kakor morebitno redko ali občasno posluževanje kakega udarca. Razmislek o pravični ljubezni in človeku

kot telesnem bitju vodi tudi do razmisleka o eni izmed razsežnosti vzgoje in discipline, ki je kazen. Kazen kot taka je namreč v vseh kulturah (tudi judovski in krščanski) pomemben del in ena izmed potencialnih posledic pravičnosti, tako družinske kot družbene. Ta je brez svojega konkretnega uveljavljanja in tako realne možnosti sankcioniranja zlih dejanj le prazna beseda. **Kazen kot del pravičnosti, ta pa kot del ljubezni, v krščanstvu ne pomeni maščevanja, ampak predstavlja sredstvo streznitve in izboljšanja posameznika.** Kazen kot taka je torej za kristjana vselej v službi človekove dobroti in tako ali drugače deluje vzgojno. Kristus, učlovečeni božji Sin, je bil popolnoma brez greha, njegova ljubezen pa je večna in neskončna. V luči Kristusove brezgrešnosti in njegove ljubezni je potrebno presojati tudi **dva novozavezna (!) dogodka, ki bi ju marsikateri sodobni zahodni katolik želel pomesti pod pre-**

progo. Gre za izgon prodajalcev iz jeruzalemskega templja in Savlovo spreobrnitev. Kristusova jeza, uporaba biča in premetavanje stojnic prodajalcev, ki so s kupčijami oskrnili svetišče nebeškega Očeta, je služilo streznitvi omenjenih grešnikov, vsem navzočim pa pokazalo vso resnost poslanstva božjega Sina. Ta je tako tudi s "trdo" božjo previdnostjo pričeval o Očetu in uresničeval od ljubezni neločljivo pravičnosti. Savlova spreobrnitev, katere povod je bil njegov padec s konja zaradi z neba poslanega bliska in od tod povzročene oslepitve, čemur je sledil neposreden Kristusov nagovor Savlu, prav tako predstavlja delovanje božje previdnosti. V skladu s slednjo je bilo v Savlovem primeru očitno najbolje, da ga Gospod pretrese s telesno bolečino. Povsem jasno je, da **Bog kljub svoji "trdoti"** niti v prvem niti v drugem primeru **ni deloval ponižujoče, temveč vselej z največjo možno ljubeznijo.** Navedena primera vsekakor nista argument za nujnost fizičnega discipliniranja pri vzgoji otrok, sta pa dober dokaz za to, da **fizično discipliniranje samo po sebi še ni grešno dejanje,** temveč je lahko v nekaterih primerih sprejemljivo ali morda edino možno. Tematika fizičnega discipliniranja otrok, kakor tudi nasploh ljubezni med starši in otroki, prinaša veliko negotovosti. Naj nas pri vseh dveh in sodobnih "receptih" za idealno vzgojo spremljajo trezne besede našega Odrešenika: *"Varujte se lažnih prerokov, ki prihajajo k vam v ovčjih oblačilih, znotraj pa so grabežljivi volkovi. Po njihovih sadovih jih boste spoznali ... Vsako drevo, ki ne rodi dobrega sadu, posekajo in vržejo v ogenj. Po njihovih sadovih jih boste torej spoznali."* (Mt 7,15–16; 19–20)

AD

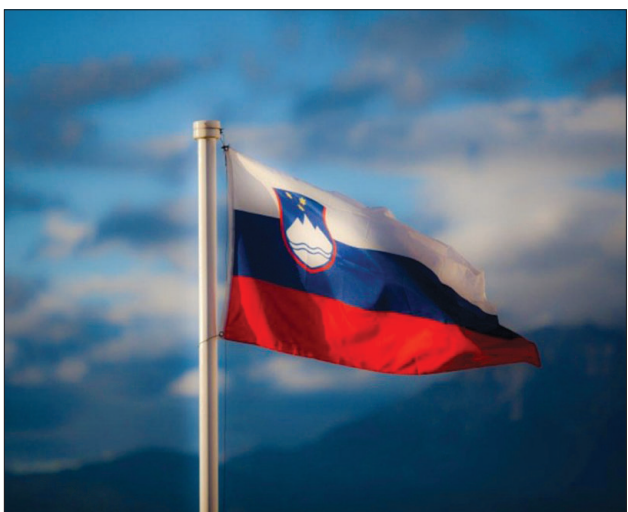
Iniciativna skupina Molitev in post za domovino

Predvsem molitev za družino in za odgovorno sprejemanje življenja

Iniciativna skupina za molitev in post za domovino vabi posameznike, družine, župnije, redovne skupnosti, gibanja, druge skupnosti in vse ljudi dobre volje, da se tudi v letošnjem postu povežemo v molitvi in postu za domovino. Predlaga, da se po svojih možnostih vsakdo odloči za bolj radikalno obliko posta in ne le za zdržek od mestnih jedi; npr. za post ob vodi ali ob vodi in kruhu. Post naj traja 24 ur, npr. od 18. do 18. ure. Kdor to zmore, naj se za tako obliko posta odloči vsaj enkrat v postnem času, seveda pa lahko tudi večkrat.

Letos želi dati še poseben poudarek molitvi in postu za družino in za odgovorno sprejemanje življenja. Družina je "dobra novica". Smo v času med izredno in redno sinodo o družini. Vemo, da znotraj Cerkve obstajajo različni pogledi na nekatera pereča vprašanja glede zakramenta sv. zakona. Prav je, da molimo za sprejemanje modrih odločitev v Cerkvi. Dejstvo je, da mnogo parov sploh ne sklepa več cerkvenega zakona. Poleg tega mnogi menijo, da med tisto malo zakonov, ki so sklenjeni, veliko teh zakonov ni sklenjenih veljavno. Predlog je, da se olajša ugotavljanje ničnosti zakonov, ki v resnici sploh niso bili veljavno sklenjeni. Nekateri predlagajo

ugotavljanje "smrti zakona" in možnost drugega zakona. Toda prvo in temeljno vprašanje ni v ugotavljanju ničnosti oziroma smrti zakona, četudi so vsi žarometi usmerjeni prav na te primere. Najpomembnejše vprašanje je: "Kako pomagati mladim, da

bodo sklenili veljaven zakon"? V krizi ni le zakrament zakona, temveč tudi zakrament sprave, evharistije, mašniškega posvečenja ... Kaj je v ozadju vseh teh kriz? Mar se kriza družine začne že s krizo v zaročni dobi, ta pa s predhodno zgrešeno permisivno vzgojo otrok? In na koncu koncev: mar ni v ozadju krize zakramentov kriza vere? Ne le kriza vere mladih, temveč tudi odraslih, duhovnikov ... Vabilo k molitvi in postu je vabilo k preventivi, k temu, da zidamo hišo na skali, da se učimo sprejemati tudi križ, da se učimo ljubiti tudi takrat, ko se ne počutimo ljubljene, ko nas drugi zavračajo in nam ne vračajo ljubezni.

In naš odnos do življenja? Kaj lahko naredimo za spoštovanje

življenja od spočetja do naravne smrti? Kako spodbujati žene, ki nameravajo narediti splav, da tega ne naredijo? Bomo vzpostavili ustanove, ki bodo poskrbele za otroke, ki jih matere nočejo ali ne morejo obdržati, a jih želijo roditi, ker nočejo narediti splava? Kako omogočiti, da bodo te otroke posvojile družine, ki ne morejo imeti otrok? Kakšni zakoni nas lahko rešijo pred demografskim samomorom? Koliko smo pripravljeni, kot posamezniki, Cerkve in država, odpreti denarnice "za življenje"? Nekateri med nami so pravniki, zdravniki, pedagogi, gospodarstveniki, politiki, novinarji, umetniki, športniki, starši, duhovniki ... Kako smo

v poklicu, poslanstvu, cehu in v situaciji, v kateri se nahajamo, sol, luč in kvas sveta? Kako si konkretno prizadevamo "za družino" in "za življenje"? Kako nas naše konkretno življenje izživa in preizkuša? Nam vera v Boga pomaga pri naših odločitvah? Kako naše odločitve in prizadevanja vplivajo na naše izkustvo vere? K postu in molitvi za domovino vabi Iniciativna skupina za molitev in post za domovino vse ljudi dobre volje, tudi tiste, ki niso kristjani, ampak pripadajo drugim veram. Tudi tiste, ki se imajo za neverne, vabi, da "za domovino" prispevajo post, svoja razmišljanja, dobre želje in plemenita dejanja.

Bogdan Vidmar

Na dan slovenskega kulturnega praznika

Prešernova nedelja duhovno bogata za štandreško skupnost

Nedelja, in sicer 8. februarja, ko praznujemo dan slovenske kulture in se spominjamo smrti našega velikana Franceta Prešerna, je bila za štandreško skupnost posebno bogata in polna duhovnih vsebin. Sveto mašo je oblikovala skupina Vera in luč, ki združuje prizadete vseh starosti z novogoriškega območja. Mašo je vodil šempetrski dekan Janez Kavčič, ki je že 27 let duhovni vodja in animator te skupine. O nastanku in namenu skupine je spregovoril Milan Jurgec, ki je povedal, da je gibanje, ki je nastalo v Franciji, razširjeno skoraj po vsem svetu. V Sloveniji deluje 32 skupin Vera in luč, ki so razdeljene na šest regij. Namen skupine so srečanja, ki vsebujejo čas pogovora, čas molitve in čas druženja. Novogoriška skupina se srečuje enkrat mesečno v župnišču v Šempetru.

Za osebe s prizadetostjo so izbrali ime *Lučke*, saj luč sveti, greje in preganja temo. Starši in prijatelji prizadetih vedo, da nas oni razveseljujejo s svojim iskrenim čutenjem in odzivnostjo. Ne potrebujejo bogatih daril in velikih besed, potrebujejo le droben stisk roke, širok nasmeh in odprto srce. Potrebujejo sprejetost, družbo, ki jih ne odriva v kot, ampak jih ima rada, kot imajo oni radi vsakega, ki ga srečajo. Vsi, ki smo prisostvovali tej edinstveni sveti maši z govornimi besedami, s petjem in z gibi, smo se globoko zamislili v sporočilnost teh prizadetih oseb, ki s takim optimizmom in veseljem gledajo v svet poln luči in vere. Sveta maša je bila namenjena

Foto DP

vsem pokojnim članom in prijateljem Prosvetnega društva Štandrež. V večernih urah pa se je po štandreških ulicah vila proce-

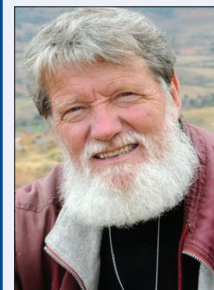
sija s kipom Lurške Matere Božje ob obletnici Marijinega prikazovanja v francoskem kraju.

DP

Nominacija Pedra Opeke za Nobelovo nagrado

"Brez dvoma nam lahko tako priznanje veliko pomaga, da bi bili še bolj učinkoviti pri delu za reveže, ki tako počasi napreduje. Ker pa je veliko dobrih ljudi na svetu, ki tvegajo v delu za sočloveka, a bližnjega, za reveže, za izkoriščene otroke, vem, da je skoraj nemogoče dobiti to nagrado", je zapisal znani slovenski misijonar Pedro Opeka, potem ko je nevladna organizacija Zavod za oživitve civilne družbe letos znova pripravila postopek za nominacijo tega slovenskega misijonarja na Madagaskarju in njegovega združenja Akamasoa za Nobelovo nagrado za mir za leto 2015.

V obrazložitvi nominacije za Nobelovo nagrado za mir so predlagatelji spomnili, da je Opeka pred četrto stoletja začel svojo človekoljubno pot, na kateri je pomagal revnim na Madagaskarju. "Njegova osnovna ideja od vsega začetka je bila, da že povsem razosebljene brezdomce s smetišč in ulic madagaskarske prestolnice Antananarivo usposobi za samostojno življenje, z delom in finančno osamosvojitvijo ter z izobrazbo otrok in mladine", so zapisali predlagatelji, med katerimi je tudi univ. prof. ter pisatelj iz Trsta Igor Škammerle. Misijonarja Opeko so že pred dvema letoma predlagali za Nobelovo nagrado, tokrat pa je nominacijsko pismo odboru te nagrade poslal tudi slovenski premier Miro Cerar.

Kratke

Srečanje pod lipami / Gost p. Ivan Bresciani

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič vabita **v četrtek, 12. februarja 2015, ob 20. uri** na srečanje pod lipami. Gost večera bo Goričan p. Ivan Bresciani DJ, jezuit in teolog. Vrhovni predstojnik Družbe Jezusove p. Adolfo Nicolas ga je 12. januarja 2014 imenoval za provinciala slovenske province Družbe Jezusove. Večer bo vodil časnikar Julijan Čavdek. Srečanje bo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž.

Božični odmev v doberdobski cerkvi

Ob iztekajočih se božičnih praznikih so se v doberdobski cerkvi v nedeljo, 1. februarja 2015, praznično oglasile božične pesmi. Nedeljsko službo božjo so namreč popestrili gojenci godalnega

oddelka glasbene šole SCGV E. Komel iz Doberdoba in otroci pevskega zbora Veseljaki, ki so se ravnokar vrnili iz češke prestolnice z lovriko. Tako smo lahko prisluhnili božičnim motivom ob spremljavi violin in čela, mašnim odlomkom gregorijanske pete maše Missa brevis ter zanimivi izbedbi Mozartovega Ave verum za štiri čela. Ob koncu sv. maše se je g. župnik Ambrož Kodelja zahvalil otrokom in oganizatorjem, ki so pripomogli k uresničitvi prijetnega in kakovostnega glasbenega dogodka, in pripomnil, da je bilo njihovo nedeljsko sodelovanje pri sv. maši, z razliko od vseh koncertnih nastopov, prava molitev k Bogu. Takih priložnosti si še želimo, je povedal Kodelja, saj imamo v vasi kakovostne glasbenike, da nam ni treba segati po tujih. Da je prišlo do prijetne bogoslužno-glasbene matinee, ki je potekala v sodelovanju z Združenjem cerkvenih pevskih zborov iz Gorice ter s Svetom slovenskih organizacij, se moramo zahvaliti prof. Hilariju Lavrenčiču, ki je zbral in koordiniral nastopajoče, prof. Frančišku Tavčarju za godalni oddelek violin, prof. Federicu Magrisu za čela ter prof. Luciji Lavrenčič, ki je pristopila s svojimi Veseljaki, ter ne nazadnje domačemu župniku Ambrožu Kodelji, ki je prvi dal zamisel o skupnem sodelovanju pri mladinski glasbeni maši.

Tudi v Podgori so se spomnili Prešerna

V nedeljo, na praznik slovenske kulture, saj 8. februarja praznujemo Prešernov dan, so se po maši tudi v Podgori spomnili velikega pesnika iz Vrbe in naše zavezanosti kulturi. Pod vodstvom dirigenta Petra Piriha je domači pevski zbor Mirko Špacapan na osrednjem Trgu Lojzeta Bratuža pred cerkvijo v Podgori zapel Prešernu v čast nekaj slovenskih pesmi.

Niz srečanj za sprostitev telesa v organizaciji Skupnosti družin Sončnica

V današnjem hitrem in stresnem življenju je zaradi vseh obveznosti in skrbi, ki jih imamo, zelo pomembno, da se znamo tudi sprostiti in se napolniti s pozitivno energijo. Skupnost družin Sončnica prireja v ta namen sklop skupinskih srečanj, posvečenih tehnikam sproščanja in poslušanju telesa ob razlagah, povezanih z obvladovanjem stresa in mišičnih napetosti, kar zagotovo pripomore k izboljšanju splošnega počutja. Srečanja bo vodil prof. Aldo Rupel, potekala pa bodo v Močnikovem domu v Gorici (ob cerkvi sv. Ivana) ob sobotah od 20. do 21. ure, točneje v soboto, 21. februarja, 28. februarja in 7. marca 2015 ter po dogovoru še naslednji dve soboti. Za podrobnejše informacije in prijavo na srečanja se lahko zainteresirani do 20. februarja zglasijo pri Ani Saksida na gsm št. 328 9181685 ali na e-naslovu saksidana@libero.it. Toplo vabljeni!

V Kulturnem centru Lojze Bratuž

Žlahten poklon Pavletu Merkuju in Štefanu Mauriju

Ob prazniku slovenske kulture, ko se Slovenci v domovini, zamejstvu in tujini spominjamo našega velikega

Franceta Prešerna, pesnika širokih umetniških obzorij, so se Svet slovenskih organizacij Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica in Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel želeli s primerno prireditvijo pokloniti našima primorskima skladateljema Pavletu Merkuju (1927-2014) in Štefanu Mauriju (1931-2014). Za naslov večera, ki je bil v četrtek, 5. februarja 2015, v dobro zasedeni veliki dvorani KCLB v Gorici, so prireditelji izbrali Merkujev citat *"Glasba je izredno bogata govornica"*; da je to res, je sam potrdil s svojim plodovitim delom. Pavle Merku' in Štefan Mauri sta s svojim umetniškim ustvarjanjem obogatila slovenski kulturni prostor in mu dala trajen žlahtni pečat. Oba sta se od nas poslovila lani, eden oktobra, drugi decembra. Pavle Merku' je bil prav lansko leto prejemnik Prešernove nagrade za življenjsko delo, ob tem je na odru Cankarjevega doma dejal: *"Čutim se spet srečnega, umrl bom bolj vesel!"* Ko je napisal svojo zadnjo skladbo l. 2004, mu je bolezen iztrgala iz rok izredno bogato ustvarjalno pero. Merkujev opus, ki obsega solistična, komorna, simfonično-koncertna, vokalno instrumentalna dela, samospve, pa celo opero *Kačji pastir*, je namreč izredno obširen in zajema tudi jezikoslovno področje, saj ni bil le skladatelj, ampak tudi etnomuzikolog, jezikoslovec in raziskovalec slovenskih narečij, od Nadiških dolin do Režije. Njegovo glasbeno snovanje je tesno povezano z ohranitvijo in ovrednotenjem ljudskega izročila. In prav po ljudskih pesmih, ki jim je prilil lastne zvočne odtenke, vselej upoštevajoč krajevno tradicijo, zelo radi segajo naši zbori.

Morda zaradi manj "sončnega" in spevnega glasbenega sloga je Štefan Mauri, doma iz Avč pri Kanalu, manj prisoten v repertoarjih ljubiteljskih zborovskih sestavov. Sam se je izrazil, da sta *"njegova muza in glasba trdi in trpki"*. Mauri je kompozicijo dokončal na Akademiji za glasbo v Ljubljani pri prof. Lucijanu Mariji Škrjancu. Številna njegova dela so izvedli na mednarodnem festivalu sodobne glasbe Kogojevi dnevi. Spisal je veliko zborovskih del, samospve in kantate, komorno in sakralno glasbo. Ustanovil je tudi več zborov, med njimi Komorni zbor Nova Gorica, ki je deloval od l. 1970 do l. 1978. Poučeval je tudi klavir, dirigiranje in še druge glasbene predmete na Orglarski šoli v Novi Gorici in na SCGV Emil Komel Gorica, preden se je popolnoma posvetil komponiranju. Dve njegovi skladbi sta se oglasili na četrtkovem večeru: *Žalostno deklico* je zapela sopranistka Nataša Jakopič ob klavirski spremljavi Neve Klanjšček. Mešani pevski zbor Hrast pa je pod taktirko Hilarija Lavrenčiča odpel *Tiho misel*; skladbo sta spremljali pianistka Beatrice Zonta in flavtistka Iris Riskey. Premišljeno izbran, a prirsčen poklon našima glasbenima ustvarjalcema sta namreč po režijski zamisli muzikologinje Metke Sulič izoblikovali že omenjeni zbor Hrast in glasbenice, pa še Mešani pevski zbor F. B. Sedej iz Števerjana pod vodstvom Aleksandre Pertot, kitaristka Martina Gereon in flavtist Fabio Devetak, ki sta predstavila Notturmo Pavleta Merkuja. Števerjanski zbor je še posebno sugestivno in s "pobožno" zbrano predstavo predstavil Merkujevo ljudsko nabožno *Kier je Jezus Kristus karvavi pot potiu*, nekakšno deseto rožnega venca. Med petjem so se pevci, kot na kakem križevem potu, iz predverja počasi pomikali proti odru po dvorani ob straneh in v sredini. Za tem občutenim, razmišljujočim trenu-

kom, ki ga je poudarjala odrska poltema (režiserka je veliko pozornost namenila osvetlitvi oz. prelivanju barv odrskih luči), sta se igrivo zaslišali *Gre alba še čez bužico* in *Čiči*

Foto DP

nana, Maričica, ob koncu pa so skupaj števerjanski in doberdobski pevci pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča z zanosom zapeli *Injen čeuajti gna'*, ki so si jo že osvojili tudi zbori z raznih koncev Slovenije. MePZ Hrast je uvo doma z veliko pozornostjo na lepo oblikovan zvok in interpretacijo zapel Merkujeve skladbe, nekatere tudi v privlačni narečni sočnosti, *Jablana, Pater noster, Sonce ljub, Tana sarte, Dve leti an pu*. Med temi skladbami so se zaslišali Prešernovi verzi *Orglar*, Prešernov obračun *"z zaslepljenimi in ozkosrčnimi duhovniškimi kritiki"*, in *Strunam*, v interpretaciji Nikolaja Pintarja, člana Dramske družine SKPD F. B. Sedej iz Števerjana. Vezna nit med glasbo in stih pa so bili utrinki iz življenja in dela obeh skladateljev, *"izjemnih ustvarjalcev, ki sta v enem izročilu povežala duha, razpoloženje in zakladnico tradicije Primorske in Furlanije Julijske krajine*. Oba sta v srcu gojila trdno in neomajno zavest svojega porekla in bila branika nacionalnega v glasbi." Osvetlitev obeh glasbenikov, ki sta živela *"eden ob morju, drugi v zavetju hribov, vsak na svoji strani meje"*, je lirično strnila Metka Sulič, pred mikrofonom, ozaljšanim s "slapom" redčih gerber,

Andrej Černic

pendijo za Slovence v zamejstvu in po svetu prejelo 112 študentov z bivališčem v Italiji. Obdobje študija tako zanje postane obdobje vzpostavljanja živega odnosa do Slovenije in (ponovnega) odkrivanja lastne identitete. Študentje se lahko ob študiju vključijo in lu-

Foto DP

pa prebrala Lucrezia Bogaro, pevka in zborovodkinja, tudi članica že omenjene dramske skupine. Metka Sulič je smiselno sestavila program večera, ki se je zaokrožil v fino, uglajeno celoto. V njej je dobil primeren prostor tudi nagovor mladega časnikarja Andreja Černica, bistrega opazovalca predvsem družbenopolitičnega dogajanja v Sloveniji, z včasih kar ironično pikro ošiljenim peresom, a tudi dolgoletnega pevca v MePZ Hrast. V začetku svojega nagovora je ob citatu Merkujevih besed na lanske Prešernovi proslavi dejal, da je bila to *"učna ura ponižnosti in velike dostojanstvenosti. Kratek poseg je bil ganljiv, ker se je dotaknil človekove intimne"*. O Merkuju in Mauriju je povedal, da *"sta v glasbi, jeziku in narodni pripadnosti našla svojo ustvarjalno izraznost in svojo etično dimenzijo. Glasba je bila sredstvo za izražanje njune ustvarjalnosti, notno črtovje za pašo njune domišljije"*. Poudaril je, da so *"kultura, jezik in narodna pripadnost za Slovence trije pojmi, ki so tesno prepleteni drug z drugim. Grajen je narodne identitete je pri Slovencih šlo skozi razvoj jezika in kulture, šele kasneje sta se*

razvili politična misel in družbena angažiranost. / ... / In zato je prav, da se zavedamo, kako sta slovenski jezik in kultura neločljivo povezana tudi z razumevanjem narodne identitete". Ob tem je opozoril, da temu vsi pritrjujemo, a smo v vsakdanjiku pri osebnem obnašanju in ravnanju mnogokrat nedosledni, ko gre npr. za vračanje priimkov v izvorno obliko, za možnost uporabe slovenščine v javnem življenju ... Tudi v Ljubljano, glavno mesto naše domovine, bi morali večkrat zahajati, saj je od nas oddaljena le dobro uro vožnje. *"Ljubljana, pa naj si o njej mislimo karkoli že, je motor, ki poganja tisto narodno telo, ki mu tudi sami pripadamo"*. /.../ *Ljubljano moramo dojemati širše kot samo vzvišeno mesto"*. V njej deluje veliko kulturnih ustanov, z gledališči vred, vsako leto je knjižni sejem. *"Ljubljana"*, je dejal Černic, *"je tukaj sinonim za vsoto kulturnih silnic, ki določajo slovensko narodno telo"*. /.../ Tako razumevanje Ljubljane bi morali osvojiti tudi Slovenci v Italiji. Naj bo za nas prostor bogate slovenske kulturne ponudbe, ki je na dosegu roke. Pri tem je omenil visoko kulturo, pa tudi pop kulturo za širšo publiko. *"Spoznavanje kultur, visoke in ljudske, ter razumevanje modusa vivendi v matični domovini sta prva pogoja za vzpostavljanje živega odnosa do nje. Ta odnos pa pomeni tudi iskreno veselje, da Anže Kopitar dviguje Stanlyjeve pokale v Los Angelesu in Tina Maze prinaša v Slovenijo olimpijska zlata odličja in kopico rekordov. Na tem živem odnosu se gradi narodna identiteta"*. Da se v naši zamejski mladini nekaj premika, pa kažejo podatki o vpisih na univerze v Sloveniji. V akademskem letu 2013/ 2014 se je v Ljubljano odpravilo 32 dijakov, v Koper 16, v Novo Gorico pa 18.

V tem letu je ministrsko štipendijo za Slovence v zamejstvu in po svetu prejelo 112 študentov z bivališčem v Italiji. Obdobje študija tako zanje postane obdobje vzpostavljanja živega odnosa do Slovenije in (ponovnega) odkrivanja lastne identitete. Študentje se lahko ob študiju vključijo in lu-

bitelske zборе, gledališče itd., ki delujejo v beli Ljubljani. *"Ti mladi so s svojimi izkušnjami lahko izjemno bogata dodana vrednost za našo narodno skupnost: zaradi pogleda od zunaj na realnost manjšine, zaradi pridobljenih znanj in metodologije dela"*. Pri tem pa seveda moramo ohranjati naše domače značilnosti, *"saj nas je tega prvi naučil prav prof. Merku': rezijanske ljudske napeve je zadnji trenutek rešil pred zobom časa, jim nadel modernejšo preobleko zborovske večglasne predelave in jih predstavil slovenski javnosti"*. Svoje razmišljanje je Andrej Černic končal z besedami: *"In že spet govorimo o trinomu kultura, jezik in narodnost v eni podobi. Pot je bila začrtana skozi stoletja, treba ji je le slediti. 'Ko hodiš, pojdi zmeraj do konca', pravi Tone Pavček, 'vnovič in zopet in znova'"*.

Na četrtkovi prireditvi v KCLB je bilo prisotnih kar nekaj predstavnikov iz kulturnih in družbenopolitičnih krogov; od teh naj omenimo vsaj podpredsednika deželnega sveta FJK Igorja Gabrovca.

Iva Koršič

In memoriam

Zdenko Vogrič odslej fotografira večno Lepoto

V petek, 6. t. m., smo se v polni cerkvi sv. Ivana z mašo poslovili od goriškega učitelja, kulturnega delavca, zbiratelja narodnega blaga, fotografa, predvsem pa imenitnega gospoda Zdenka Vogriča. Mašo je za pokojnim daroval g. Marijan Markežič, ki se je s toplimi besedami spomnil pokojnega Zdenka, predvsem pa je naglasil njegov blagi značaj, kot je tudi izrazil vero, da mu bo Večni namenil častno mesto, kjer bo lahko "fotografiral lepoto, ki jo je neizmerno ljubil". V imenu Društva slovenskih upokojencev za Goriško je spregovoril predsednik prof. Emil Devetak, ki je dejal, da smo Slovenci na Goriškem z odhodom Zdenka Vogriča izgubili pomembno osebnost, saj je bil pokojni Zdenko vreden vsega spoštovanja.

"V svojem življenju si marsikaj, tudi hudega izkusil, s starši in bratom ste bili namreč med vojno deportirani v zloglasna nemška taborišča, oče je umrl v Dachau. Po vojni si kot učitelj poučeval v raznih krajih blizu Gorice. Pozneje pa si se z vso vnemo in požrtvovalnostjo predajal raznim hvalevrednim dejavnostim, raziskovanju, ustvarjanju, fotografiranju, etnografiji, planinstvu itd. Bil si človek nešteti zanimanj, predvsem glede preteklih življenjskih razmer ljudi v slovenskih vaseh. Svoja zanimanja in izkušnje si znal primerno strniti tudi v obliki knjig, posebno o Gorici in njeni okolici. Zapustil si nam dragoceno dokumentarno gradivo, saj si mnogo zanimivega in lepega rešil pozabe. Velike so tvoje zasluge na raznih kulturnih področjih, zato si upravičeno prejel tudi številna priznanja. Tudi pri Društvu goriških upokojencev si bil izredno požrtvovalen, saj si bil od ustanovnega občnega zbora leta 1982 dalje nepretrgoma dolgoletni odbornik, od leta 2013 pa sta z bra-

tom Emilom postala zaslužna, stalna častna člana odbora. Zdenko, bil si društvu v veliko oporo. Spoštovali smo te in cenili. Za vse

potopisnega predavanja! In káko valenco ima seveda pri vseh teh dejavnostih fotografija sama, ki si jo tako ljubil in se tu-

Foto Marko Vogrič

tvoje dragoceno delo na vseh področjih, koristnih za Gorico in posebno za nas goriške Slovence, ti veliko dolgujemo. Zato se ti v imenu vseh iskreno zahvaljujem. Zdenko, počivaj v Božjem miru!" je lepo povedal prof. Emil Devetak, ki je v imenu vseh izrazil sožalje ženi Veri, sinu Marku in vsem sorodnikom.

Inž. Marko Vogrič, pokojnikov sin, je v italijanskem in slovenskem jeziku nagovoril svojega očeta in vse nas: "Dragi tata, poslan si bil za učiteljevanje: učil si svoje učence v šoli, a tudi nas doma, pa tudi prijatelje fotografije in planince, obiskovalce predavanj pa splošno širši krog vseh, ki so lahko koristili v raznih oblikah sad tvojega dela.

Skušal si nam širiti obzorja in nam posredovati svoje znanje o krajih in dogodkih, najsibo katera zanimivost le čez ulico ali na Severnem krogu. Koliko smo zvedeli o vsakem kraju, ki smo ga obiskali kot družina na izletu ali kot publika dokumentarnega ali

dil, da bi jo širil.

Učil si: kako uporabljamo fotografski aparat, kako popravimo lesen stol, kaj je tisto veliko drevo na Goriščku, kako je bilo v Dachau, čemu Eifflov stolp – a tudi Knežji kamen, kaj zganjajo Pepeljuharji va Vrhu, katera je tista gora, kaj vse za eno orodje so upo-

Zdenko Vogrič
Krizanteme

rabljali Brici, kako je bilo na Travniku...

Pa tudi: bodi pošten, neguj in čuvaj jezik in navade, ljubi in spoštuj naravo. Če je mogoče, delaj, kar te veseli, saj v denarju sploh ni vse...

Za vse to in toliko drugega se ti zahvaljujem – v čast bi mi bilo, ko bi jaz lahko posredoval skupnosti

le desetino vsega tega, kar si ti. Ker si bil zadnje čase prešibak, da bi lahko še aktivno dal, si se vseeno informiral, zbiral, arhiviral. Skozi to gradivo boš gotovo še po svojem odhodu lahko dal svoj doprinos skupnosti, tako kot so se iz zbranega gradiva pred leti rodile krasne knjige o Gorici in Goriški.

Vsi bi morali slediti tvojemu zgledu in postati "učitelji" in posredovati skupnosti svoje znanje, v katerikoli obliki, ker bo to obogatilo in rešilo naš prostor.

Tata Zdenko! Odpravljaj se na svoje, morda zadnje potovanje. Lepo ga fotografiraj in dokumentiraj, da bomo lahko še enkrat uživali ob tvoji diap projekciji, ko se nekoč spet srečamo.

Pozdravim te, kot smo se vedno: Živio!"

Ko gospe Veri in sinu Marku, njegovi ženi Eriki Jazbar ter njenima otrokoma Vanji in Lenartu ter drugim sorodnikom v imenu našega uredništva in uprave, a tudi bralk in bralcev, izražamo naše iskreno sožalje ob smrti gospoda Zdenka Vogriča, nam prihajajo pred oči vedno njegova velika skromnost, gosposka drža, umirjenost in na njegovem zadržanem nasmehu nadih plemenite ožornosti, njegova velika zavezanost "naši stvari". Zdenko Vogrič je bil velik gospod in ga bomo še kako pogrešali v naših vrstah, še posebej na likovnih in fotografskih razstavah, na kulturnih prireditvah. Veseli smo, da smo z njim že pred veliko leti naredili intervju in ga objavili spoznali, predvsem pa ob njem dobili tudi pravo lekcijo o skromnosti in delavnosti.

Kot član žlahtne slovenske levce je bil tudi vedno na strani vsakogar, ki je bil zavezan slovenstvu in plemenitim namenom, strpen in vedno pripravljen na iskren dialog. Prav je imel g. Marijan Markežič, ko je rekel, da je prepričan, kako gospodu Zdenku Gospod Bog gotovo pusti, da fotografira večno Lepoto, ki jo je že med nami vedno iskal in jo z nami tudi delil. Zbogom, gospod Zdenko!

JUP

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Mali in Veliki polžek

Z Jurijem Murijem v črni Afriki

Po prazničnem božičnem in novoletnem premoru se je Goriški vrtiljak, ki ga prireja Kulturni center Lojze Bratuž ob strokovni pomoči SNG Nova Gorica in v sodelovanju z ravnateljstvom Večstopenjskih šol iz Gorice in Doberdoba, spet razigrano zasukal v ponedeljek, 26., in v torek, 27. januarja 2015, ko je abonente Velikega in Malega polžka, malčke iz vrtcev in prvošolčke ter učence ostalih razredov osnovne šole, povabil na štiri ponovitve plesno-gledališke predstave *Juri Muri v Afriki pleše* v produkciji Plesnega teatra Ljubljana. Režiserka Ivana Djilas je razgibano predstavo, prepleteno z glasbo in plesom, sestavila iz čudovitih, zvočno izredno prikupnih pesmi nepozabnega Toneta Pavčka (1928-2011), ki se je znal tako preprosto in razumljivo približati otrokom, tudi našim "zamejskim" šolarjem,

saj je bil večkrat njihov priljubljeni gost. Njegovi pevni verzi se sijajno skladajo z glasbo, ki jo tudi z duhovitimi nadrobnostmi v živo izvaja avtor Blaž Celarec. V njej imajo seveda glavno besedo bobni, saj so prav ti "vodilno" glasbilo afriške glasbe. Tem pa se pridružijo še "slovenski lonci", tako da se bobneči zvoki spajajo z bolj domačimi. Imenitno vzdušje črne Afrike in njene savanske pokrajine, kjer se sprehajajo sloni, noji, žirafe, zebre, velikanske kače, levi ... v reki Nil pa še krokodili s strašnimi zobmi, je ob glasbi s koreografskimi koraki ustvarila plesalka Maša Kagao Knez, ki je hudo mušno upodobila noja in s soplesalcem Vitom Weissom še vse ostale živali, ki si sledijo

lutke "Jurija Murija, ki je s hruške pal" in se ni hotel umivati, pa je dobrodejni objem vode in užitek ob kopanju odkril ravno na črni celini, za katero je

bil prepričan, da sploh nima vode in da se tamkajšnji prebivalci, ker so pač črni, sploh ne umivajo. Temnopolta izvajalca Kagao Knez in Nzobandora sta uprizoritvi pričarala še bolj verodostojen afriški nadih in v plesu razkrivala tisti naravni občutek za ritem, ki ga vselej občudujemo pri "zamorcih". Nzobandora je z obiskovalci Goriškega vrtiljaka znal takoj na začetku predstave izpostaviti živ stik, ko jih je izžival z vprašanji, kaj je Afrika, kje se nahaja, kdo živi tam itd. Povabil jih je tudi k skandiranju zloga-ri, da se je razvnel ritem, ob koncu Murijeve pustolovščine pa jih je s povabilom tako pritegnil v svoj razgibani krog, da so vstali in skupaj zaplesali, tudi učitelji in učiteljice.

Očarljiva predstava, spletena iz Pavčkovih stihov, je malim gledalcem posredovala tudi svetlo misel, da ne smemo imeti predsodkov do ljudi, ki imajo drugačno kožo kot mi in tudi kulturo z vsemi navadami vred. IK

Obvestila

Stranka Slovenska skupnost, ob 40-letnici ustanovitve goriškega dela stranke, obvešča, da je sklicano slavnostno zasedanje pokrajinskega sveta za Goriško, ki bo v petek, 13. februarja 2015, ob 18. uri v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

Ob 50-letnici slovenskega goriškega skavtstva se pripravlja spominska razstava. Prosimo vse aktivne in nekdane članke, ki hranijo in bi lahko ponudili zanimivo skavtsko gradivo, da to javijo pripravljalnemu odboru na tel. št. 338-7501181 (Tamara) ali 347-5329299 (Marko). Zahvaljujemo se za sodelovanje.

Katoliška knjigarna v Gorici išče pomočnico / pomočnika. Zainteresirani naj oddajo do 14. februarja 2015 prošnjo z osebno predstavitevijo v knjigarni na Travniku 25.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja praznovanje dneva žena v nedeljo, 8. marca, z izletom v Pušjo ves-Venzone za ogled posebnosti od potresa do obnovitve mesteca dalje. Opoldne se bodo udeleženci peljali v bližnji hotel/restavracijo "CARNIA", kjer bo kosilo. Vpisujejo po tel. 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.). Na račun 25 evrov.

Resna in zanesljiva gospa z večletno izkušnjo nudi pomoč pri likanju, čiščenju in drugih gospodinjstvih opravilih ter 24-urno nego in oskrbo starejšim osebam. Tel. 0038653051446 ali 0038641848064.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Diskretna in prijetna gospa nudi pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 40153213.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. št. 00386 41256240.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 0038640484339.

Resna gospa nudi pomoč v gospodinjstvu in nego starejšim osebam od 4 do 6 ur na dan. Tel. št. 0038641390244.

Mlajša gospa z izkušnjami pri negi starejših oseb in gospodinjstvih opravilih nudi pomoč na domu. Tel. št. 00386 41390244.

Mlajša gospa z večletnimi izkušnjami kot pomočnik v kuhinji nudi pomoč v gostinskih obratih in restavracijah ter pri gospodinjstvih in hišnih opravilih. Tel. št. 00386 40120919.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Prodajni motokultivator NIBI dizel KW 18 v zelo dobrem stanju, malo rabljen. Primeren za vrtnarstvo. Tel. 0481 884077.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na številko 040 621 424 (V pošte pride celotno primorsko in goriško območje).

Cestitke

Malemu Petru se je pridružil bratec David. Mamici Aniti in očku Simonu čestitajo in celi družinici želijo srečo in božji blagoslov vsi, ki jih imajo radi.

Darovi

Za Novi glas: Anton Brne, Avstralija, 25 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 13.2.2015 do 19.2.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 13. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 14. februarja (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 15. februarja (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 16. februarja (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 17. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 18. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pred 200 leti se je rodil sv. Janez Bosco - Izbor melodij.

Četrtek, 19. februarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in obvestila.

Kulturni center Lojze Bratuž
 Krozec Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

Poklon prof. Lojzki Bratuž ob jubileju

Sodelujejo predstavniki Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm prof. Marija Pirjevec, prof. Olga Lupinc in prof. Neva Zaghet.

Glasbeni poklon
 Duo harmonik SCGV Emil Komel
 Manuel Persoglia in Jure Bužinel

Četrtek, 19. februarja 2015, ob 20. uri
 Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Podeljene Prešernove nagrade

V znamenju Prešerna in kulture

Svetloba v umetnosti je zaznamovala letošnjo podelitev Prešernovih nagrad, ki smo jo lahko tudi gledali po televizijskih ekranih, če že nismo bili povabljeni v Ljubljano, kjer se je v Cankarjevem domu zbralo veliko pomembnih slovenskih ljudi kulturnega, političnega in javnega življenja.

Državna slovesnost ob slovenskem kulturnem prazniku, na kateri so podelili Prešernove nagrade in nagrade Prešernovega sklada, je bila lepa. V Cankarjevem domu so na predvečer slovenskega kulturnega praznika, v soboto, 7. t. m., podelili Prešernove nagrade. Svetloba kot rdeča nit prireditve je vodila gledalce do najvišje točke proslave, ko sta spregovorila letošnja Prešernova nagrajenca za življenjsko delo - pionir slovenskega stripa **Miki Muster** in pesnik **Andrej Brvar**. Podelili so tudi šest nagrad sklada.

Letošnja podelitev Prešernovih nagrad, ki jo je režiral Matej Filipčič, je bila naslovljena *Sipanje svetlobe*. Voditeljica

kih slovenskih in svetovnih avtorjev. Letošnja Prešernova nagrajenca, **Miki Muster** in **Andrej Brvar**, po besedah voditeljev prihajata iz krajev, kjer sije sonce. Skupen jima je navdih, ki zagovarja znosnost življenja in nalezljivo upanje. Pesnik Brvar je po prevzemu nagrade zbranim zastavil pesem-vprašanje: Ali so

kdaj pomislili, s kom vse so se že rokovali in nato pomislili, s kom vse so se ti ljudje pred tem rokovali, itd... "Ste že kdaj pomislili, da ste se vpeti v to nevidno mrežo sklenjenih rok posredno rokovali z vsemi ljudmi na svetu, ne glede na barvo kože, versko pripadnost ali politično prepričanje?"

Tudi Miki Muster je bil kratak, saj je, kot je dejal, povedal že vse: "Ko sem bil otrok, sem sanjal o tem, da bom zabaval generacije otrok, in mislim, da mi je uspelo. Imam pa željo. Če imate tudi vi neizpolnjene otroške sanje, vam želim, da bi se vam izpolnile, tako kot so se meni".

Predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada Janez Bogataj je povedal, da bi se vselej odločil za slovensko državljanstvo, saj v Sloveniji na rojstni dan največjega pesnika slavimo kulturo in umetnost: "Tak narod, čeprav številčno majhen, je velik narod". Kultura je po njegovi presoji v Sloveniji tista tovarna, ki še proizvaja in ne le trguje ter omogoča vse tisto, kar tudi v svetu velja za največjo vrednoto in večino 21. stoletja: "To je ustvarjalnost, ki je pogoj za napredek". Bogataj je tudi omenil, da je odbor že pripravil nekaj sprememb statuta in pravilnika Prešernovih nagrad, ki naj bi prišle v veljavo prihodnje leto. Dodal je, da je upravni odbor letos dosledno upošteval mnenja strokovnih komisij.

Kot vsako leto, tudi zaradi stopnjevanja suspenza, so najprej podelili nagrade Prešernovega sklada. Prva sta jo prevzela plesalca **Rosana Hribar** in **Gregor Luštek**, ki sta bila nagrajena

za avtorsko plesno stvaritev *Duet 014* ter za umetniško zasnovano in realizacijo plesnega projekta *Korak v dvoje po Pii in Pinu*.

Saksofonist **Jure Pukl** je virtuoznost, za katero je bil nagrajen, predstavil tudi polni Gallusovi dvorani Cankarjevega doma. Skupaj z zasedbo Bastian Stein's

Pia Zemljič

NEOgravity je zaigral skladbo *Last Autumn*. Prav tako se je zbranim z branjem iz nagrajenega prevoda Canterburyjskih povesti Geoffreyja Chaucerja poklonil prevajalec **Marjan Strojan**.

Nagrade Prešernovega sklada sta prevzela še mladi slovenski skladatelj **Vito Žuraj** ter gledališka in filmska igralka **Pia Zemljič**. Akademskoga slikarja **Marka**

Jakšeta na podelitev ni bilo. V njegovem imenu je nagrado prevzela njegova

nečakinja Ana Jakše. Z besedami in utemeljitvami del, v katerih so se dotikali svetlobe, so se na letošnji podelitvi spomnili tudi petih lani preminulih Prešernovih nagrajencev - pisatelj **Kajetana Koviča** in Vladimirja Kavčiča, pesnika **Tomaža Šalamuna**, slikarja **Bogdana Borčiča** ter skladatelja **Pavleta Merkuja**.

Slovenski kulturni praznik, 8. februar, posvečen spominu na Franceta Prešerna, je v nedeljo minil v znamenju številnih večjih in manjših prireditev, ki so se zvrstile po vsej Sloveniji in tudi pri nas. Tudi letos je Združenje dramskih umetnikov Slovenije ob slovenskem kulturnem prazniku pripravilo tradicionalni recital Prešernove poezije. Igralci so točno opoldne na ljubljanskem Prešernovem trgu že 29. leto začeli z interpretiranjem Prešernovih pesmi. Kot vsako leto je prireditev uvedla Prešernova Zdravljica, ki jo je interpretiral Aleš Valič.

Pred Zdravljico je zbrane kot vsako leto pozdravil ljubljanski župan **Zoran Jančič**, nato pa so se zvrstili nastopi igralcev, drugih ustvarjalcev in študentov

Miki Muster

kulturo **Julijana Bizjak** Mlakar in akademik **Boštjan Žekš** položila venec k Prešernovemu spomeniku.

Kot zanimivost povejmo še to, da je na Prešernov dan tudi slovenski predsednik **Borut Pahor** na stečaj odprl vrata predsedniške palače in tudi nekaj ljudi iz našega prostora je odšlo na ogled. Obiskovalci so si lahko ogledali poslopje predsedniške palače pod strokovnim vodstvom uslužbencev državnega protokola. Letos je bilo rekordno število obiskovalcev, v treh skupinah kar 350. Obiskovalce je po vrnitvi z 51. Münchenske varnostne konference sprejel sam predsednik republike **Borut Pahor** z družino. Obiskovalci predsedniške palače, ki je tudi kulturni spomenik, so si lahko med drugim ogledali faksimile in študijsko izdajo dela *Gratae posteritati* (*Ljubim zanamcem*) **Žige Herbersteina**, ki jo je predsedniku republike predal

predsednik republike predal direktor Knjižnice **Jožeta Potrča** Ptuj **Matjaž Neudauer**. Delo iz leta 1560 je druga izdaja in eno od sedmih Herbersteinovih avtobiografskih del. Ptujski izvod Gratae posteritati je eden redkih ohranjenih koloriranih izvodov na svetu.

Pred predsedniško palačo je bila na dan kulture postrojena tudi častna straža garde Slovenske vojske.

-po STA in drugih virih pripravil JUP

Letošnji Prešernovi nagrajenci z ministrico za kulturo in predsednikom Prešernovega sklada

Dunaj / V prostorih društva umetnikov Künstlerhaus

Razstava s pregledom slovenske umetnosti

V prostorih dunajskega društva umetnikov Künstlerhaus na Karlplatzu so 5. februarja odprli razstavo z naslovom *Magija umetnosti: Protagonisti slovenske sodobne umetnosti 1968-2013*. Razstava avtorja likovnega kritika **Aleksandra Basina** bo v preko 110 eksponatov predstavila historični pregled del slovenskih slikarjev, kiparjev, grafikov in fotografov.

Razstava vključuje dela več kot 50 slikarjev ter za več kot polovico manj kiparjev in fotografov ter šestih grafikov, ki izvirajo iz nacionalnih, avtorskih in zasebnih zbirk. Do postavitve na Dunaju je prišlo na podlagi želje uprave dunajskega Künstlerhausa po ogledu te razstave v Villi Manin v Passarianu v bližini Vidma, kjer je bila na ogled spomladi lani.

Slikarska in v večji meri tudi kiparska dela na razstavi bodo razvrščena po kronološkem zaporedju nastopov umetnikov v posameznih desetletjih, fotografi in grafiki pa bodo prikazani posebej. Znotraj postavitve bodo postavili še t. i. razstavo v razstavi pod naslovom *Krajina kot tematska preokupacija v slovenskem slikarstvu*

in fotografiji. Ta postavitev predstavlja slovenski zelo prepričljiv specifikum, ki ima svoj precedens in tematsko kontinuiteto zlasti od nastopa velike slovenske impresionistične četverice, **Riharda Jakoca**

piča, **Ivana Groharja**, **Matije Jame** in **Mateja Sternena**.

Po besedah vodje Slovenskega kulturno informativnega centra (Ski-

ca) na Dunaju **Ane Novak** je velika pregledna razstava nujna, saj bo Avstrijcem ponudila sistematičen pregled slovenske umetnosti. Čeprav sta Slovenija in Avstrija povezani in gojita dobre sosedske odnose, avstrijski prostor

premalo pozna slovensko umetnost, čemur po mnenju Novakove botruje tudi sodobni divji, agresivni trg. Pričujoča razstava, kot meni Novakova, pomeni dobro izhodišče za trajnejše sodelovanje na umetniškem področju med državama.

O nekdanjem pomenu Dunaja za Slovence je slovenski veleposlanik na Dunaju **Andrej Rahten** v zapisu za razstavni katalog omenil besede **Riharda Jakopiča**, ki je ob znameniti razstavi slovenskih impresionistov v dunajskem Miethkejevem salonu pred 111 leti zapisal, da je bila že od nekdaj struna slovenske umetnosti vsaj na eni strani privita na Dunaj - "svetovno mesto, ki je bilo manj nemško kot avstrijsko, s tem pa tudi dovolj slovensko". Bassin je poudaril, da gredo zasluge za dunajsko postavitev tudi avstrijskemu veleposlaniku v Sloveniji **Clemensu Koji**, ki je to razumel kot svojo dolžnost. Kot je poudaril, ni zgolj predstavnik avstrijskih interesov v Sloveniji, pač pa posrednik med obema kulturama. Razstava bo odprta do 29. marca, nato pa se bo selila v zagrebško Gliptoteko, kjer bo na ogled od 9. aprila.

Zapisnik 43. literarnega natečaja Mladike

Komisija literarnega natečaja Mladike, ki se je sestala v ponedeljek, 2. februarja 2015, na sedežu Slovenske prosvete v ul. Donizetti 3, je obravnavala 70 prispevkov v prozi in 63 ciklusov pesmi, ki so v roku prispeli na natečaj. Komisija je po temeljiti razpravi in oceni dospelih prispevkov podelila naslednje nagrade:

PROZA

Prvo nagrado prejme novela **Velika dežela**, ki je prispela pod psevdonimom **Rozalija**. Zgodba opisuje vojno travmo primorske ženske med drugo svetovno vojno. Pripovedovanje je napeto in čuteče, besedišče izbrano, slog izdelan. Avtorica je **Marija Mercina** iz Nove Gorice.

Drugo nagrado prejme novela **Moja zgodba. Kako bi moralo biti...**, ki je prispela pod geslom **Spankworthy**.

V skladu z vsebino je pripoved fragmentarna, a vendar dinamična. Motivika odpira temeljna vprašanja bivanja. Avtorica je **Eva Perko** iz Gornje Radgone.

Tretjo nagrado prejme novela **Nepretrgane niti**, ki je prispela pod geslom **Nočni biser**.

Novela govori o mladi materi, ki sprejme svojo materinsko odgovornost šele po dolgem potovanju. Avtorica je mlada Tržačanka **Belinda Trobec**, ki v svojem pisanju kaže pozornost na življenjske dileme in literarno spretnost.

Komisija priporoča za objavo še novele: **Splet in preplet** **Darinke Kozinc**, **Stari znanec** **Irene Husu**, **Virtuti et musis** **1949** **Jožeta Kurinčiča**, **Po tistih sanjah** **Božidarja Rustja**, **Zaradi mene** **Nataše Konc Lorenzutti**, **Popkovinica** **Tanje Mastnak**, **Mojstrica miru** **Andreja Makuca** in **Mar je ta?** **Vande Šega**.

POEZIJA

Prvo nagrado prejme ciklus pesmi, ki je prispel pod geslom **Preko svetov**.

Pesmi izražajo globoko duhovno vsebino. Njihova izvirna metaforika prikazuje avtoričin odnos do Boga. Vsebinsko se pesmi povezujejo v zao-kroženo celoto.

Avtorica je **Veronika Kranjc** iz Ljubljane.

Drugo nagrado prejme ciklus pesmi **Vsakomur iz svoje Lepene**. Pesmi so prispale pod geslom **Januševi metulji**.

Avtorica upesnjuje koroško problematiko in njene boleče aspekte z veliko izvirnostjo in s sodobnim pristopom. Avtorica je **Lidija Golc** iz Ljubljane.

Tretjo nagrado prejme cikel pesmi, ki je prispel pod geslom **In si kar naprej**.

Pesmi izražajo nostalgijo po pristnem življenju in iskrenih čustvih. Opazna je slikovita in samosvoja metaforika. Avtor je **Milenko Strašek** iz Maribora.

Komisija priporoča za objavo še cikel pesmi **Metke Kacin Beltrame** iz Trsta. / Za komisijo literarnega natečaja Mladike, Marij Maver Podelitev nagrad bo v ponedeljek, 9. februarja, ob 20. uri na Prešernovi proslavi Slovenske prosvete in Društva slovenskih izobražencev v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva ulica 3, Trst.

Pogovor / Marko Kravos

S humorjem ohranjam svojo identiteto

“Upam, da bo te tujosti v odnosu med slovensko in italijansko narodnostjo vedno manj. Za to si prizadevam, predvsem pa verjamem v neko občečloveško potrebo po spoznavanju nečesa, kar ti je ob strani in ki lahko sooblikuje tvojo osebnost. Prav tako dojemam svojo slovensko identiteto v dialektičnem razmerju z drugačnostjo v svoji soseščini. O tem podrobno pišem v knjigi *Kratki časi – Trst iz žabje perspektive*, v kateri opisujem obdobje svojega otroštva”.

Dvoranica v zadnjem predelu kavarne San Marco je bila prejšnjo sredo, 4. februarja, zjutraj prazna in mirna. Tudi natak je od daleč pogledal in odšel, ko je videl, da smo v rokah držali mikrofon: ni hotel prekiniti intervjuja, ki smo ga pravkar začeli z našim sogovornikom.

Marko Kravos je s seboj nosil belo kuverto večjega fomata in jo ves čas čuval. Šele na koncu pogovora je iz nje potegnil snopič papirjev, s čimer je podkrepil svoj odgovor na naše predzadnje vprašanje, kaj trenutno snuje ...

Tržačan, letnik 1943, pesnik. Diplomiral je iz slavistike in 23 let vodil založniško hišo ZTT. Marko Kravos je poučeval slovensko književnost in vodil slovenistiko na Univerzi v Trstu. Nato je postal samostojni ustvarjalec poezije, proze za odrasle in otroke, radijskih iger, esejistike. Je tudi prevajalec iz italijanščine, hrvaščine /srbsčine, španščine in narečnih književ-

slovenska beseda in identiteta. Tako pričanje sem krepil bodisi v domačem krogu bodisi v osnovni šoli.

Po pravici pa povem, da si s kronološkega vidika nisem nikoli začrtal neke jasne ločnice, po kateri bi sebi pripisoval neki dar pri ubesedovanju sveta. Zelo zgodaj sem pa sicer zaslutil, da se z besedo večkrat ravna nemarno. Še več: opazil sem, da se beseda uporablja za laž. Ta ugotovitev me je gnala k drugačnemu odnosu do besede, ki me je najbrž privedel do pesnjenja. V svoji pesniški vlogi poskušam jezik bogatiti, ga ostriti. Tako po svojih sposobnostih pripomrem k temu, da se jezik v tem našem svetu bolje počuti. Večkrat opažam, kako sedanja geojezikovna politika, ki poverja angloamerikanščini vedno večjo vlogo, in tehnološka spozumevalna sredstva krčijo človekovo sposobnost ubesedovanja bistvenega. Tako se zmožnost in sposobnost jezika krepko zreducirata, posledično je jezikovno soočenje manjše, poplitveno.

Kako ste kot tedanji mlad “zamejec” doživljali univerzitetna študentska leta v Ljubljani? Koliko je to obdobje oblikovalo vašo pesniško in umetniško biti?

Spominjam se tedanjih predavateljev slovenske in ruske književnosti in jezika. Še najraje pa mi spomin pristaja na druženje s predstavniki svoje tedanje generacije. Ne morem mimo nedavno preminulega Tomaža Šalamuna, s katerim sva večkrat nastopala v javnosti. No, to skupino ljudi, katere člani so v času razvili svojo ustvarjalnost in postali sestavni del slovenske literarne srenje, imam za ognjišče svojega ljubljanskega študentskega obdobja. Ker sem se takrat odločil, da bom svoje življenje posvetil literaturi, predvsem poeziji, je name to okolje še kako žlahtno delovalo: v tem intelektualnem povezovanju in tkanju prijateljskih vezi sem našel odredišče bilko in streho

celo dolžnost tako postopati. Mislim, da so po istem postopku kovali svoje pesništvo ostali nekdanji primorski pesniki, od Gregorčiča dalje. In to vse do danes, ko se v našem prostoru čedalje nakazuje neko soočenje z italijansko kulturno in umetniško produkcijo. To so plodni vplivi, ki jih moramo čuvati, saj vemo, da vsako biološko telo degenerira, če je samo vase

Foto IG

zazrto. Z drugačnostjo se moramo soočiti s svojo vitalnostjo in svojim erosom ter egocentrizmom, da ta odnos presnovimo v neko novo življenje. Tako živim svoj odnos do književnosti, ki sem ga oblikoval predvsem s pesništvom, v katerega sem mesto ma vključil tudi epski ključ, s prozo za otroke in mladino, z radijskimi igrami. Vselej sem iskal tovrstno poetičnost sveta, ki je meni še vedno sol življenja. Brez soli, brez kozarca žlahtne kapljice bi bilo življenje pusto ...

Kaj pa bi bilo življenje brez ironije? Slednja je razpoznaven znak vašega pesništva. Kaj vam sploh pomeni ironija in kako jo gojite? Je orožje, je zdravilo, je estetska izbira?

... je smeh, je humornost sveta. S humorjem postavljamo na glavo tesnobo. To je namreč zdravilno sredstvo proti manjšinskim mlakužam in občutku, da smo zaradi tega potisnjeni v zakotje s strani domovine in matične države. Humor je del mojega igrivega odnosa tudi do besed in tematik, s čimer jim jemljem strašno usodnost na svojo malo eksisten-co. Življenjske tegobe so lahko s pravišnje distance malenkostne in zato predmet smeha.

Humor je torej sredstvo vaše etike?
S humorjem ohranjam svojo identiteto in negujem vero v svoje početje, v svoje delo, v pričanje, da ustvarjam neko sled. Hodim. Z eno nogo sem pritrjen na tla, druga pa v zraku išče z zaupanjem neko trdno

Svojo vero vzporejam panteističnemu doživljanju stvarnosti: še se spominjam, kako močan vtis je v meni zapustil pesnik Tagore, ki sem ga tako strastno prebiral v študentskih letih.

oporo, na kateri pristati. Razdaljo sredi sprehajalnega koraka pa morajo vedno označevati smeh, humor, ironija – tudi do samega sebe. Na tak način ustvarjam neko daljavo do zagatne vsakdanjosti.

Na kaj se naslanja to zaupanje?

Še prej kot zaupanje je to morda otroška naivnost, ki jo vselej gojim. Najbrž prav zaradi te naivnosti se preizkušam v domišljjski literaturi za otroke. Verjamem sicer, da je treba verjeti v srečen konec, v to, da se življenje nenehno obnavlja. Neka iskra v človeku je vedno prisotna. Rad uporabljam metaforo vode, ki neumorno išče svojo pot do morja in si jo po načelu težnosti utira tudi v nenaklonjenih okoliščinah. Prepričan sem, da bi tudi največji ocean (ali neskončnost ali večnost) presahnil, če ga ne bi napajale naše male kapljice. No, težnost vode je naša življenjska energija, je navsezadnje to, kar nas osmišlja!

Ali ste neke vrste eksistencialist v pozitivnem smislu?

Moje življenjsko načelo je radoživost, kar mi narekuje spoštovanje do vsega živega in vero v pričanje, da naj se ta živost ohranja. Ta ideja deluje name preko nežnih življenjskih pojavov, preko narave, preko erotičnih doživljanj, preko ljubezenske razpoloženosti za druge. S tem zagotavljamo nova rojstva, nova vsestranska spočetja. Ljubezen, igra, smeh in hkratna resnoba so torej del mojega tematskega področja. Svojo vero vzporejam panteističnemu doživljanju stvarnosti: še se spominjam, kako močan vtis je v meni zapustil pesnik Tagore, ki sem ga tako strastno prebiral v študentskih letih.

V času ste tkali tesne stike s pripadniki italijanske kulture. Čutite, da bi lahko pesnili v italijanščini?

Ne, sploh ne! En sam jezik je za osebo, ki se ukvarja s poezijo, dovolj. Tudi svojemu jeziku ne prideš nikoli do dna, saj je navsezadnje neverjetna zaloga možnosti. Zato ne, ne čutim potrebe po pesnjenju v italijanščini, jeziku, v ka-

Ljubezen, igra, smeh in hkratna resnoba so torej del mojega tematskega polja.

terem se itak ne počutim trdnega do mere, da bi si upal v njem pesniti. Sploh ne vem tudi, če bi znal ubesediti v italijanščini svojega čuta za ironijo, humor. Kdaj pa kdaj na grobo prevajam kakšno svojo poezijo, a to je vse. Na Slovenskem je veliko piscev, ki svoja prozna dela pišejo kar v angleščini, poznamo kup emigrantske literature, ki nastaja v ne-materinem jeziku, od Kundere dalje. Lahko se ozremo tudi v Benečijo ali Rezijo, kjer so zaradi dozdašnjega neobvladovanja slovenskega knjižnega jezika bili prisiljeni izražati svojo domačo identiteto preko narečja ali preko italijanskega jezika: s tem pa – ne pozabimo – ponujajo svoj kamenček mozaiku slovenstva. Slovenska literatura se danes navsezadnje pojavlja v več oblikah. Naj navedem kot primer podatke, po katerem tudi v slovenski poeziji zdajšnjega kova prodaja pesnik le nekaj ducatov izvodov svoje zbirke: gotovo imata Renato Qualia ali Silvana Paletti večji avditorij ... Vse manj je tudi zavezanost enemu samemu mediju: pesnik ne zaupa svoje stvaritve le papiru, ampak tudi CD-ju, glasbi itd. V tej interdisciplinarnosti se žanri med sabo spajajo. To namreč narekuje tržišče, to je odraz sodobnega človeka.

Vaša književniška pot vsebuje tudi bogato prevajalsko izkušnjo. Kakšne lastnosti mora imeti dober prevajalec literarnih del, zlasti pesniških? Kako pa se tega posla loteva oseba, ki je sama besedni umetnik?

Pomembno je, da prevajalec v tem primeru ohrani svojo ustvarjalnost. Dober prevod pesmi bo nastal le v primeru, da bo prevajalec investiral v svoje delo določeno pesniško energijo. Ko prevajam, poskušam zlesti pod kožo avtorja in se uživati v njegov svet. Kot Tržačanu mi ni bilo dano, da bi imel en sam narečni izraz. Najraje bi pesnil v živem jeziku, v narečju, a pri nas v Trstu smo govorili ‘raznorodno’. Občudujem zato sodobne izraze narečne kulture, tudi pri naših sosedih. Prevajal sem veliko italijanskih narečnih pesnikov, saj se mi je njihov jezik zdel izjemno zanimiv, živ: čutim do njih veliko sorodnost v pojmovanju poetičnega. Poglejte, za prevajalca je prevajanje iz narečja v knjižni jezik res težko. Knjižni jezik je podvržen standardizaciji (kar je vsekakor njegova prednost), narečje pa se veže na glasovno realizacijo in slušno percepcijo. Prav zato se mi zdi lepo, da si narečna pesnica Silvana Paletti privošč, da svoje verze poje. Pravkar so namreč izdali zgoščenko njenih pesmi. Svoje verze je prepevala tudi Marija Miot, eminentna pesnica od Sv. Ivana.

Vprašali bi vas še za oceno stanja duha v naši manjšinski sredini. Kaže, da smo priča vse večji polarizaciji mnenj.

Najbrž je znak časa to, da se človek obnaša vedno bolj agresivno. Prej sem spregovoril o načinu, kako korakam v življenju: ena sama noga je šibka, hojo počenjamo z obema udoma. Nekaj pri nas pa je od nekdaj narobe zastavljeno. Verjamem, da so vsekakor nekateri glasneži v naši sredini manjšina, večina manjšincev pa si želi nekaj novega, zanimivega, odprtega. To me spet navdaja z neumornim in naivnim optimizmom. S svojim vsestranskim kulturnim delom se trudim, da bi to širino še bolj ... širil.

Kot predsednik Tončičevega sklada, ki deli denarne podpore našim zaslužnim študentom, in kot akter odbora, ki podeljuje nagrado Zlato zrno perspektivnim predstavnikom mlajše generacije, ste vedno bodrili mlade, naj si prepričano utrdijo svoj položaj v svetu. “Le da niste brezspolni, medli: megličasta neizraznost, kronična onemoglost, kakršno imamo na pretek med ‘odraslimi’ v gospodarstvu, politiki, umetnosti, znanosti”. Tako ste dejali na podelitvi lanskih podpor Tončičevega sklada. Kako naj mladi ohranijo pravišnjo razdaljo ‘med domom in svetom’? Kako naj gojijo ogenj v sebi, ko pa ga družba in gospodarske okoliščine poskušajo nenehno gasiti?

Treba je graditi na ustvarjalnosti mladih, ki nam kažejo, kam se bo svet razvijal. Kako graditi pravišnje razmerje ‘med domom in svetom’, je večno vprašanje. Morda smo bili nekoč preveč vezani na svoje korenine, današnji mladi človek je po sili razmer razprt v svet, ki pa ga morda že preveč ogroža.

En sam jezik je za osebo, ki se ukvarja s poezijo, dovolj. Tudi svojemu jeizku ne prideš nikoli do dna, saj je navsezadnje neverjetna zaloga možnosti.

Kaj snujete trenutno?

Pripravljam novo pesniško zbirko. Dejan-sko je že končana in iščem založnika. Vsebuje okrog 55 pesmi, kar bo po številu besedil moja najbolj obširna zbirka. Z vsebinskega vidika pa v njej poskušam zajeti vso to našo polifonijo življenja, od sprot-nih humanih grozodejstev, jezikovnih provokacij do svojega naivnega sveta, ki me navdaja s humorjem. Naslov zbirke bo po vsej verjetnosti Kot suho zlato, kar pomeni, da je ubesedovanje, poezija navsezadnje še vedno absolutna vrednota, ki je ne načne rja ali prašnost vsakdana.

Še zadnje vprašanje: katera je po vašem mnenju najlepša slovenska beseda?

Hm. O tem je razmišljal že Kosovel. Ta beseda je po mojem mnenju SVET. Ta izraz v slovenskem jeziku prikazuje nekaj, kar je zaokroženo, zaobljeno in hkrati sveto, presežno.

IG

En sam jezik je za osebo, ki se ukvarja s poezijo, dovolj. Tudi svojemu jeizku ne prideš nikoli do dna, je neverjetna zaloga možnosti.

nosti. Je član Društva slovenskih pisateljev in mednarodne pisateljske organizacije PEN; v letih 1996-2000 je bil predsednik Slovenskega centra PEN. Izšlo je 24 njegovih pesniških zbirk, nekatere so v tujem prevodu ali večjezične. Njegova dela so objavljena v več kot 20 jezikih. Leta 1982 je prejel nagrado Prešernovega sklada za pesniško zbirko *Tretje oko*, prva samostojna pesniška zbirka, *Pesem*, pa je izšla leta 1969.

Leta 1999 je bil nominiran za nagrado Prešernovega sklada za delo *Kratki časi – Trst iz žabje perspektive*, ki smo jo že omenili.

“V tej knjigi je govor o otroštvu pri Sv. Ivanu, o otroštvu neke drobne, neznatne identitete, ki pa je vselej udomačila in sebi naredila naklonjeno to, kar je bilo zanj sprva tuje. Drugače pa pomeni odkrivanje tega širšega okolja nekaj odmik od izkušnje svojih staršev oziroma prednikov, ko poskušas sebe postaviti na svoje noge. Ko smo kot Slovenci pri Sv. Ivanu doživljali raznovrstne ‘nevšečnosti’, ki smo jih kot otroci začutili kot še bolj krivične in nasilne, me je mama vedno svarila, da je potrebno s takim okoljem tudi živeti, a ga hkrati nenehno poskušati spreminjati v bolje. In vedno s prepričanjem, da so nasilneži na napačni strani”.

Tega načela ste se v življenju vedno držali?

Svojo radoživost žarčim z energijami, ki se mi nato vračajo v obliki samozavesti, da sem se držal svoje vesti, svojih načel. Tega se držim tudi na področju literature. Ko ustvarjam, sem prepričan, da delam dobro sebi in okolju, kateremu pripadam.

Kako ste se približali svetu literature? Kdaj ste dojeli, kaj sploh je poezija, kdaj pa ste razumeli, da ste sami pesnik?

Gotovo je določeno kulturno izročilo žive-lo z mano že od prvega trenutka življenja. Vsaka uspavanka ali nabožno petje v cerkvi je del naše kulture, ki se nam vtisne v zavest. Res je tudi, da je po drugi svetovni vojni bila slovenska knjiga pri nas doma kulturni predmet, prav tako sta bili svetinja

Ko ustvarjam, sem prepričan, da delam dobro sebi in okolju, kateremu pripadam

nad glavo - čeprav slamnato, pa vendar domačo in toplo ...

Ustvarjalni navdih ste namenili poeziji, a ne samo njej. Preizkusili ste se v različnih literarnih zvrsteh, tudi v prozi. Vaš verz ni bil nikoli jetnik raznovrstnih estetskih tokov. Kaj je bilo to, kar vas je vselej gnalo v iskanje lastnega izraza?

Najbrž potreba po uveljavljanju neke ose-bne lege v literaturi. Tudi v ljubljanskih študijskih letih sem se čutil nekoliko drugačnega od zagovornikov tedanjih osred-njih literarnih tokov. Navsezadnje naša

primorska literarna tradicija čuti vpliv Mediterana in zato ne sodi v strujo takega književnega soočanja, ki slo-ni na podalpski različici ger-manskega tipa. Zaradi svoje-ga izvora se zato nisem skli-ceval na sočasne literarne težnje, ampak sem raje gradil svojo pesniško zgradbo na podlagi kulturnih izhodišč, ki sem jih čutil bližje, na pri-mer na ljudski pesmi in na antični litera-turi, kakršno sta mi na klasični gimnaziji posredovala profesorja Alojz Rebula in Pa-vle Merku’. To dediščino sem v času spojil v svoj jezik, v svojo govorico. Prepričan sem, da sem takrat imel pravico oziroma

Ministrica Stefania Giannini gostja na liceju Prešeren

“S to vlado ne bo težko najti skupnega jezika”

“S to vlado ne bo težko najti skupnega jezika. Iskati moramo ustrezne rešitve, da se številčnost te vaše večjezične generacije v prihodnje ne bo manjšala”.

S temi besedami je ministrica za šolstvo, univerzo in raziskovanje Stefania Giannini sklenila svoj poseg na koncu obiska v prostorih liceja Prešeren v petek, 6. februarja. Ministrica, ki je pred nedavnim napovedala slovo politični opciji nekdanjega premiera Maria Montija in vstop v Demokrasko stranko, se je na tržaškem obisku soočila s šolsko stvarnostjo našega mesta bodisi manjšinskega bodisi večinskega predznaka, saj se je med drugim udeležila tudi odprtja akademskega leta tržaške univerze: tako je zaokrožila pot, ki jo je pred nekaj tedni začela v Gorici. V veliki dvorani liceja na Vrdelski cesti so jo pričakali skupina dijakov vseh slovenskih tržaških višjih šol, učno in upravno osebje, pripadniki ravnateljskega kadra slovenskih šol iz Tržaške, Goriške in Videmske, predstojnik Deželnega šolskega urada Igor Giacomini, predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ, Drago Štoka in Rudi Pavšič.

Ministrice sta spremljala senator France-

sco Russo in poslanka Tamara Blažina, ki je srečanje uvedla s krajšim orisom položaja slovenskega šolstva v Italiji. Omenila je dolgo preteklost našega izobraževalnega sistema, ki je tajno delovalo tudi v fašističnem obdobju. Poudarila je pomen državnih zakonov (točneje zaščitnega zakona) in mednarodne sporazume, ki ščitijo slovensko šolo v Italiji. Poslanstvo slovenskega šolstva je kljub etnični specifiky povezano s širšim vprašanjem, ki zadeva prihodnost mlajše generacije in njene uvrstitve na trg dela. Prav zato moramo ciljati na čim večjo kakovost našega učnega kadra: premisliti je potrebno v tem smislu konvencijo pri priznavanju diplom slovenskih univerz v Italiji in spodbujati večjo mobilnost v čezmejni izmenjavi študentov in profesorjev. Pri tem nikakor ne smemo prezreti povezave, ki naše mlade intelektualne sile vežejo na območje: tudi v tej navezi lahko nastanejo nove delovne sinergije. Blažinova, ki je te poglede uvrstila v dokument, ki ga je šolsko ministrstvo že prejelo, je poudarila še ključno vlogo slovenske šolske avtonomije, to je tematika, ki sta jo nato v svojih posegih obravnavala še predsednica paritetnega odbora Ksenja Dobrila in vodja Urada za sloven-

ske šole Igor Giacomini. Dobrilovala je še posebej izpostavila tudi pereče vprašanje dosedanjega osebja na tem uradu, ki ga je potrebno potrditi in prišteti novemu kadru, ki je izšel iz nedavnega razpisa za osebje, in kočljivo tematiko sindikata slovenske šole. Obenem je potrebno ustanoviti urad za slovenske šole v sklopu Inštituta za dokumentaci-

jo, inovacijo in raziskovanje v sklopu vzgoje Indire. Predsednica paritetnega odbora je predlagala, da bi tokratna šolska reforma lahko končno rešila vprašanje slovenske sekcije na konservatoriju Tartini, tako da bi uvrstila poučevanje glasbe v slovenske višje šole, pri čemer naj bi bilo soudeleženo osebje naših glasbenih ustanov. Giacomini je ministrici izrazil še željo, da bi slovenska šola v Italiji razpolagala tudi z večjo avtonomijo ne samo glede upravnih in finančnih zadev, ampak tudi v preverjanju učnega kadra: sedanja določila namreč take specifične diskriminante ne predvidevajo.

Predstavnica državne vlade je bila nato deležna krajše predstavitev zgodovine slovenskega šolstva v Italiji, ki jo je z multimedijskimi sredstvi nakazala gostiteljica, didaktična ravnateljica liceja Prešeren Loredana Guštin.

Ministrice je tako spoznala etnične sunke, ki jih je bila v zadnjih desetih, petnajstih letih deležna naša šola (število neslovenskih dijakov čedalje raste), raznovrstne organizacijske in prostorske stiske naših šol-

skih ustanov, hkrati pa so jo dijaki družboslovnega liceja Slomšek, Inštituta Zois in Stefan ter samega liceja Prešeren seznanili z bogato in razvejeno ponudbo našega šolskega sistema, ki temelji na resnem študiju in povezavah z ostalimi deželnimi in tujimi šolskimi ustanovami. Ključnega pomena je tudi naveza s krajevnimi raziskovalnimi ustanovami, saj lahko ta rela-

tovo obravnavo v sklopu Renzijeve vlade. To bodisi glede avtonomije in preverjanja znanja Invasli, ki bodo morale upoštevati specifično slovenskih šol, bodisi glede rešitve tematike v zvezi z glasbenim šolstvom. Ministrica, kateri je deželni svetnik Igor Gabrovec v imenu stranke Slovenska skupnost obenem posredoval spomenico glede položaja slovenskega šolstva v Italiji,

Foto Damj@n

cija rodi v prihodnje marsikatero delovno razmerje.

Ministrica Stefania Giannini je v svojem nagovoru zaupala prisotnim, da ima kot klasična filologinja do večjezičnosti poseben odnos. V tem vidiku je omenila tudi skrb, ki jo evropske institucije namenjajo negovanju jezikovnih specifik: jezik je potrebno zaščititi kot osnovno človekovo pravico – je dejala. Njene nadaljnje besede so bile še bolj pomenljive, ker jih je podkrepila obveza, da bodo nekatera vprašanja v zvezi s slovenskim šolstvom naše go-

je tudi napovedala, da so v reformo šole, ki temelji na t. i. smernicah Dobra šola, obenem že uvrstili prisotnost slovenskih inšpektorjev, ki bodo preverjali znanje učnega kadra. Predstavnica vlade je navzočim še svetovala, naj predvsem glede avtonomije slovenske šole snujejo čim večjo sinergijo z deželo FJK. Posebno pozornost pa je potrebno nameniti izvajanju določil zakonskega okvira (zlasti zaščitnega zakona), ki ščiti našo narodno skupnost.

IG

NAŠA PRETEKLOST Na deželnem sedežu RAI

Predstavili so dokumentarni film o Josipu Pangercu

Josip Pangerc se je 3. januarja rodil Jožefu Pangercu pok. Jakoba in Mariji Kočevar por. Pangercu na domačiji v Dolini pri Trstu. Krstili so ga z imenom *Josephus Casparus. Josipov oče Jožef Pangerc (rojen 15. avgusta 1823) je bil posestnik in gostilničar v Dolini. V 50. letih 19. stoletja je nasledil zadnjega mejnega grofa in bil postavljen za nadžupana (Podesta') velike dolinske županije, kot so ji tedaj pravili.*

To je izhodiščni okvir, na podlagi katerega se razprede dokumentarec z naslovom Josip Pangerc – Plemeniti rodoljub, ki so ga občinstvu predstavili v četrtek, 5. februarja, v prostorih deželnega sedeža RAI. Občinstvo so nagovorili tudi direktor strukture Guido Corso in vodja slovenskega programskega oddelka Martina Repinc. Film je nastal kot produkcija slovenskih programov, za režijo je poskrbel Loredana Gec, ki se je zahvalila celotni tehnični ekipi (snemalcu Andreu Siviniju, montažerju Ediju Pinesichu in zvočnemu tehniku Francescu Morosiniju), scenarij je pripravil Marko Manin.

Kot nam je povedal Manin, je dokumentarec nastal z namenom, da bi počastili 90-letnico smrti nekdanjega dolinskega župana Josipa Pangerca in 100-letnico izbruha prve svetovne vojne, ki je med drugim kovala težko usodo Pangerčeve rodbine.

Dokumentarni film se z nekaterimi fikcijskimi prizori, v katerih v vlogi Josipa Pangerca nastopa igralec Franko Korošec, dotika osrednjih junakovih življenjskih mejnikov, od začetnih korakov do usodne nezgode, ko so mu v funkciji župana na vlaku ukradli denar, ki so ga bili občani odmerili občinski davkarji. Glas povedovalca v ozadju so ustvarjali filma zaupali Alešu Valiču. Rdečo nit pripovedi pa razpreda v prvi osebi Marko Manin, ki gledalca nagovarja na lokacijah, ki so bile za Pangerca pomembne.

Foto Damj@n

najmanj deset let raziskuje preteklost Pangerca in njegove rodbine in si prizadeva za njihovo ovrednotenje, je poslopje v osrčju Doline vrsto let samevalo, pred nedavnim pa je bilo, s pomočjo tržaške pokrajine (na premieri dokumentarca je bila prisotna tudi predsednica pokrajine Bassa Poropat), mogoče popraviti notranjščino in namestiti varnostne naprave za postavitev rodbinskega arhiva,

na podlagi katerega je delno slonela dokumentarna pripoved: dragocenost tega materiala je potrdilo italijansko ministrstvo za kulturne dobrine z uradnim priznanjem in uvrstitvijo materiala v pristojni seznam.

Na domačiji danes domuje Srednjeevropski inštitut za zgodovino in kulturo Josip Pangerc, ki bo skupno s projektom tržaške pokrajine pobudnik zgodovinske razstave o Pangercu in o doživljanju dogodkov prve svetovne vojne v Dolini in Bregu. “Postavitev bomo odprli 18. aprila. To bo končno priložnost, da bomo Pangerčevo domačijo spet odprli javnosti”, nam je povedal Manin in dogodek uvrstil v širši načrt turistične narave, ki želi ovrednotiti zgodovinsko in vsestransko dediščino Brega. Pangerčev daljni potomec bi obenem želel, da bi ta postavitev postala temeljni kamen pravega muzeja, ki bi hranil in ponujal na ogled kopico eksponatov rodbine Pangerčev (dokumenti, priznanja, uniforme, beleške, fotografije itd.) Čeprav je bil lik Josipa Pangerca v zadnjih letih prav na podlagi Maninovega prizadevanja deležen ovrednotenja (po njem so namreč pred letom dni poimenovali dolinsko večstopenjsko šolo), je še veliko dela za to, da bo ta junak naše preteklosti lahko imel v naši sredini mesto, ki si ga zasluži.

IG

Strnjen življenjepos Josipa Pangerca

Josipu Pangercu je kot nadarjenemu otroku po šolanju v domači vasi bilo dano študirati na ljubljanski realki. Istočasno se je v sedanji slovenski prestolnici Josip vpisal na orglarsko šolo. Po dokončani izobrazbi se je v vrnil v svojo rojstno vas in kot 16-letni mladenič postal cerkveni orglar, nato še zborovodja (napisal je tudi več priredb in avtorskih pesmi). Istočasno se je zaposlil v občinskem uradu in se začel privajati občinskega poslovanja ter študij uspešno nadaljeval na *Cesarski in kraljevski trgovski in pomorski akademiji* v Trstu. Poleg maternalnega jezika – slovenščine – je obvladal še nemški, italijanski, hrvaški in madžarski jezik: tudi v tem podatku lahko razberemo dejstvo, da je bil Pangerc docela sin tedanje dobe in predvsem avstro-ogrskega kulturnega in miselnega miljeja. Bil je občinski tajnik, zatem župan in deželni državni poslanec ter deželni odbornik, zaradi česar je večkrat potoval na Dunaj, kjer je bil nekajkrat v advenciji pri cesarju Francu Jožefu. Postal je med drugim tudi odbornik političnega društva Edinost. Užival je sloves strokovnjaka v finančnih, trgovskih in prometnih ter gospodarskih zadevah: kot politik si je veliko prizadeval, da bi v dolinski občini izboljšali prometne povezave in zgradili sodobna šolska poslopja. Leta 1894 je ponovno obudil kulturno življenje v domači vasi in ustanovil

izobraževalno-pevsko društvo v Dolini ter ga poimenoval po Valentinu Vodniku (društvo je še danes dejavno). Med prvo svetovno vojno je bil Pangerc kot državni funkcionar od leta 1915 do leta 1916 v Budimpešti in nato od leta 1916 do leta 1919 na Dunaju, kjer je opravljal svojo službo. Po prvi svetovni vojni je to ozemlje pripadlo kraljevini Italiji. Leta 1922 je bil na državnozbornskih volitvah ponovno izvoljen za državnega poslanca. Na prošnjo starešin in občinskega komisarja je ponovno pristopil k občinskemu Odboru Občine Dolina. Ponovna izvolitev v Istrski izredni deželni zbor je bila zanj zelo pomembna, saj je zastopal vse slovansko ljudstvo celotne Istre. Ob državnozbornskih volitvah se je moral skrivati pred fašisti, saj so nanj dvakrat pripravili hud atentat z bombo. Pred smrtjo ga je doma obiskal zadnji slovenski tržaško-koprski škof Alojzij Fogar. Podelil mu je poseben blagoslov in se mu zahvalil za vse, kar je storil za

Cerkev in slovenski narod. Pangerc je po dolgotrajni bolezni umrl v domači hiši v Dolini 6. julija 1925. Časopis *Edinost* je napisal štiri članke o izgubi Josipa Pangerca: na začetku prvega članka je časnikar napisal, da niso še beležili in nikoli videli tako velike množice ljudi v Bregu. Pogreb je bil na državne stroške, kar priča, da so kljub nelahkim odnosom tudi italijanske fašistične oblasti pripisovale pokojniku zaslugo pri upravljanju javnih poslov.

PADRIČE Prijetno vzdušje v božičnem času

Dva odlična koncerta v Domu Jeralla

V božičnem času smo ostareli gostje Doma “Livia Jeralla” na Padričah doživeli veliko veselje, zlasti kar nas je Slovencev. Tako smo na najlepši način sklenili praznovanja, ki so se začela z adventom, ko smo pripravili razstavo za pomoč misijonu Iriamurai v Afriki. Ta je nekako v oskrbi tržaške škofije. Obiskovalci so si lahko nakupili razne razstavljene predmete iz blaga, lesa, lepenke itd. Bili so lepo okrašeni z živobarvnimi vzorci. Razstavo je odprl sam nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi.

Pred nedavnim pa sta nas obiskala dva slovenska pevka zbor. Oba sta pela predvsem slovenske božične pesmi. Ker pa je večina gostov italijanskega jezika, sta zapela tudi nekaj pesmi v italijanščini. Pesmi so bile ena

lepša od druge, vse zapete z velikim zanosom, melodije so vselej prihajale iz dna srca. Zato so bile sprejete z navdušenjem. Zato se zboroma toplo zahvalujemo.

Kakor že dolgo vrsto let so na praznik sv. Treh kraljev prišli zjutraj po maši pevci in pevke zbora Skala-Slovan iz Gropade in s Padrič. Gostje smo jih pričakali v veliki dvorani. Večinoma nas je sedelo na vozičkih, ostali na stolih in na naslanjačih ob stenah. Navzoči so bili tudi nekateri sorodniki in prijatelji. Zbor je dirigiral maestro Jaro Jarc, na pianolo pa spremljal Paolo De Cristina. Letos nas je presenetila solistka gospa Irma Ozbič Pisani. Pevce je kot stare prijatelje nagovoril predsednik Doma dr. Pilutti, ena od gostij jim je pa izrekla

pozdrav in zahvalo v slovenščini in italijanščini. Isto je storila, ko je pel drugi zbor. V imenu zbora Skala-Slovan je navzočim voščil Paolo De Cristina.

Dne 10. januarja pa nas je na pobudo Slovenske Vincencijeve konference iz Trsta obiskal deklški zbor Vesela pomlad z Opčin. Sveži srebrni glasovi so se razlili po dvorani pod vodstvom pevovodkinje Andreje Štucin in ob glasbeni spremljavi Alenke Cergol. Tudi predsednica Slovenske Vincencijeve konference Ivica Švab nas je nagovorila in poudarila, kako ta ustanova pomaga potrebnim v stiski in skrbi za potrebne stroške in ter za ostarele in osamljene osebe. Zato že več let skrbi za božične koncerte v domovih za ostarele z upanjem, da jih s tem razveseli in razvedri. Odbornica Vera Puntar je dirigentki in organistki poklonila šopka cvetic. Po koncertu sta bila oba zbora deležna prigrizka, ki ga je ponudilo vodstvo Doma Jeralla.

Nada Martelanc gostja in Neva Stefančič prostovoljka

O vrnitvi predela starega pristanišča mestu

Švab: "To nas postavlja pred dolgoročen izziv"

Amandma, ki je postal sestavni del finančnega zakona oziroma po novem - zakona za stabilnost, predvideva, da bodo večji del starega pristanišča iz državne domene prenesli v občinsko last. "S tem se dejansko vrača del tega področja mestu", nam je povedal občinski svetnik SSk Igor Švab. Ostajajo del državne obmorske domene pomoli in predeli, ki se nahajajo v neposredni bližini morja in služijo pretovornim dejavnostim. Glede popravka - tržaškemu senatorju Francescu Russu je prejšnjega decembra daleč od sojev žarometov uspelo vključiti v finančni zakon, kar je v tržaški sredini za zdaj poenotilo politično sceno (le Severna liga nasprotuje tej potezi), je pa sprožilo

do prihodnjih občinskih upravnih volitev leta 2016 in na delovanje uprave, ki bo takrat zmagala. "Prihodnost pristanišča pa je hkrati tematika, ki zahteva takojšnjo obravnavo", je mnenja Švab, saj se moramo po njegovem obnem vprašati, "ali želimo na tem področju še ohraniti pristaniške dejavnosti". Mnenja je, da ja.

Špediterska podjetja in sorodni nosilci pristaniških interesov želijo še ohraniti ta dejavnostni režim. "Res pa je", je dodal Švab, "da je staro pristanišče nastalo za potrebe pristaniške dejavnosti in konvencionalnega tovora izpred poldrugega stoletja, se pravi, da ne odgovarja načelom sedanjega pomorskega prometa. Po drugi strani predstavlja problem tudi

ostal še naprej nameščen na sedmem pomolu in na logistični ploščadi, ki jo bodo zgradili v prihodnje". Občinski svetnik lipove vejice ponuja v razmislek še eno

vprašanje, ki ga morajo docela razčistiti najprej državni organi, točneje finančno ministrstvo. "Ali je delovanje pristanišča podvrženo le prostocarinskemu režimu ali tudi fiskalnemu? Na vseh posvetih, kar sem jih spremljal v vlogi svetnika, so vedno zatrjevali, da gre zgolj za prostocarinsko cono, v kateri velja za skladiščno

blago izveneritorialni režim z vsemi davčnimi oziroma prostocarinskimi olajšavami, ki jih ta status prinaša: to je zatrjeval tudi predsednik združenja špediterskih podjetij". V primeru fiskalnega režima, ki ga Evropska unija ne dopušča kar tako gladko, pa bi - denimo - trgovske oziroma

produktivne dejavnosti s se-dežem v starem pristanišču imele davčne olajšave v odnosu do Italije.

Četrta točka, ki nam jo je svetnik Švab predložil in ki ga še najbolj skrbi, zadeva investicije. "Občinski svetnik sem že nekaj let. V vsem tem obdobju je bil Arvedi edini resen podjetnik, ki je Trstu ponudil konkretne investicije (v zvezi s škedenjsko železarno, op. ur.). Vsi se radi vnaprej ponujajo kot možni investitorji, ko je pa posel potrebno udejanjiti, se vsi najraje izmikajo. Upam, da se ne zgodi tako glede starega pristanišča. Hkrati se sprašujem, kaj želi mesto s tem področjem: ali naj to postane trgovski poslovni center, kjer naj bodo nameščeni uradi velikih podjetij, naj postane sprehajališče Tržačanov, naj se v njem uredi muzejsko središče, naj se del področja preuredi v turistične namene. Upam, da bo odločitev padla složno, brez kakršnihkoli vetov ene ali druge politične strani". Za Švaba pa mora biti povsem jasno, da se področje od železniške postaje do barkovljanskega nasipa ne bo spremenilo v nekakšno

tržaško varianto silicon valley ali Montecarla.

Občinski svetnik pričakuje, da bodo pristojne inštitucije v prihodnje opravile vse potrebne formalne korake zlasti v smer jasne namembnosti obravnavanega področja: "Naj se loči to, kar bo še naprej pripadalo pristaniški dejavnosti v prostocarinskem režimu, od tega, kar bo deležno obnove v drugačne namene. Naj torej tudi odločijo, kam premakniti perimetracijo prostocarinskega ozemlja, ki je doslej nameščeno na tem območju". Ali občina tvega, da bo zaradi povečanega občinskega območja primorana kriti dodatne stroške? "Ta vidik proučujejo občinski uradi. Prostorski načrt za staro pristanišče je že itak odobren. Ponavljam, odločiti se moramo, kaj mesto želi na tej coni početi".

IG

Obvestila

Klub prijateljstva – Vincencijeva konferenca vabita na popoldansko Prešernovo proslavo Naj pesem sega do srca: prof. Majda Cibic bo predstavila zbirko poezij

Odselitev pesnika Ivana Tavčarja s sodelovanjem gledališkega umetnika Adriana Rustje in pianistke Alenke Cergol, v četrtek, 19. februarja 2015, ob 16. uri, v Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3, prvo nadstropje.

Društvo slovenskih izobražencev

Tokrat o duhovniku Ladu Piščancu

Društvo slovenskih izobražencev je v sodelovanju z Radijskim odrom priredilo večer v spomin na tragedijo, ki se je zgodila pred enainsemdešetimi leti v Cerknem, v kateri je umrl tudi znan barkovljanski duhovnik Lado Piščanc. Tedanje zgodovinsko ozadje je orisal novinar Marko Tavčar, čeprav je uvodno dejal, da bi namesto njega moral spregovoriti bolje podkovan poklicni zgodovinar dr. Boris Mlakar, ki je pred petnajstimi leti izdal knjigo z naslovom *Tragedija v Cerknem. Pozimi 1944*.

jih potisnili v brezno. Le enemu se je uspelo rešiti: prebil se je do vasi, kjer so poklicali zdravnika. Ko pa so pregledali brezno in opazili, da eden manjka, je VOS uvedla preiskavo, a ni ji ga uspelo najti, ker se je zatekel k sorodnikom na Goriško.

V epilogu svoje knjige se Mlakar osredotoči na prizadevanje k spravi in si želi, da bi opravili simboličen pogreb cerkljanskih žrtev oziroma da bi zemeljske ostanke potegnili iz brezna in jih pokopali, a tega mu še ni uspelo. Še vedno pa se ukvarja s to tragedijo in pripravlja dodat-

Marko Tavčar in Danilo Pertot (foto Damj@n)

Ker pa se večera ni mogel udeležiti zaradi službenih obveznosti, je poslal svoje pozdrave. O cerkljanski tragediji zvemo marsikaj iz povesti *Andrejka*, gospe Zore Piščanc, Ladove sestre, v kateri pripoveduje o usodi svoje družine. O tem dogodku je pisal tudi Ivo Svetina v znanem romanu *Ukana*, a je ta zgodba zlorabljena. Marko Tavčar je zbranemu občinstvu predstavil zgodovinsko ozadje.

V četrtek, 27. januarja 1944 zgodaj zjutraj, so tečajniki partijske šole med zajtrkom slišali strele. Postopoma so razumeli, da so to rafali mitraljezov, ki se približujejo: Cerkno so napadli Nemci. Pobili so 48 tečajnikov in partizanov, nekaj jih ranili in ujeli. Ko se je izvedelo za dogodek, so aretirali petnajst vaščanov, ki so jih osumili izdaje in jih peljali na hrib, kjer so jim sodili zraven Jamškovega gozda. Vodja šole Ivan Bratko je v poročilo zapisal, da je napad treba pripisati belo in plavogardistom, ki so opravili svoj izdajalski posel, resnici na ljubo pa partijska šola sploh ni bila zaščiten.

Med petnajstimi aretiranimi je bil tudi barkovljanski kaplan Lado Piščanc, ki je ugovarjal obsodbam, nato so vsakega posamezno ustrelili in

nastopajo Ivan Buzecan, Lučka Susič, Franko Žerjal, Mitja Petaros, Maja Lapornik, Helena Pertot in Tomaž Susič. O tragični usodi barkovljanskega župnika je spregovorila tudi Bruna Pertot ob svojih osebnih spominih na Zoro Piščanc in na njuna srečanja na Višarjah. Napisala je radijski literarni kolaž, za Mladiko pa je tega prestavila v literarni pogovor. Ker je poznala vse te čudovite ljudi, je pisala besedilo z veliko vnemo. Najbolj jo je presunilo to, da tako Zora kot njena mama nista imeli sence sovraštva kljub vsemu, kar se je zgodilo.

Ob koncu je Radijski oder čestital Lučki Susič ob okroglem jubileju in se ji zahvalil za vložen trud in delo.

Šin

V Peterlinovi dvorani

Občni zbor Slovenske prosvete

Občni zbor, ki je bil sklican za odobritev obračuna za leto 2014 in proračuna 2015, je potekal v Peterlinovi dvorani 29. januarja. Kot vsako leto se ga je tudi letos udeležilo veliko število članic, ki so podale poročila o svojem delovanju. To zajema široko paleto dejavnosti: od jezikovnih tečajev, gledaliških dejavnosti za otroke, pevskih zborov, nastopov, predavanj do delavnic za otroke in športnih pobud za odrasle. Vse dejavnosti se izvajajo z veliko požrtvovalnostjo posameznikov z enim samim ciljem: bogatiti in ohranjati slovensko besedo in slovenstvo v duhu krščanskih in demokratičnih vrednot.

Danes že na vsakem koraku slišimo govoriti o krizi in težavah, tudi na občnem zboru je bil izpostavljen ta problem. Nenehno krčenje sredstev ogroža delovanje društev, kar posredno tudi kulturno siromaši manjšino. Čisto brez sredstev društva ne bodo mogla več plačevati nekaterih neizogibnih stroškov (ogrevanje, najemnine prostorov...). Še toliko bolj pa dušita delovanje negotova prihodnost in nenehno spreminjanje pravil igre (novi načini predstavitev prošenj in financiranje le-teh).

Prireditvi so se resno spraševali, kam vodi sedanj način razmišljanja odgovornih, saj je naša skupnost vedno bolj pod negativnim demografskim pritiskom in asimilacijo. Uvodoma je predsednik Marij Maver podal v glavnih obrisih delovanje Slovenske prosvete kot krovne kulturne organizacije na

Tržaškem. Našel je glavne pobude, namenjene vsem uporabnikom: natečaj Mladi oder za ljubiteljske igralske družine, ki je bil razpisan že štiridesetih; literarni natečaj Mladike, razpisan že 38-krat; literarni natečaj Mospa in SKK; študijske štipendije Albina Ločičnika za študente inženirstva; nagrado Vstajenje; Gledališki abonma Gledališkega vrtljaka in Male gledališke šole Matejke Peterlin. Pohvalil je mestno Društvo slovenskih izobražencev, ki redno prireja kulturna in družabna tedenska srečanja v Peterlinovi dvorani in tradicionalne študijske dneve Drača, ki bodo letos dosegli že 50. izvedbo. Poudaril je tudi pomen več kot tridesetletne kulturne izmenjave s Korošci na tako imenovanih Koroških in Primorskih kulturnih dnevih. Pred odobritvijo obračuna je predsedujoči povabil še predstavnike prisotnih članic za kratka poročila o njihovih dejavnostih. Na povabilo so se odzvale skoraj vse prisotne članice.

Med bolj odmevne dejavnosti Radijskega odra sodi Gledališki vrtljak, ki pripravlja predstave za predšolske in osnovnošolske otroke že 17 let. Prav tako sta dobro znana Mala gledališka šola, ki je bila že trinajsto leto in se odvijata junija po končanem pouku, in tečaj lepe govorice in odrskega nastopanja. Knjižnica Dušana Černeta je tudi v letu 2014 izpolnjevala svoje poslanstvo med Slovenci v Italiji in po svetu, čeprav se je njen finančni položaj zaostрил zaradi znižanih javnih prispevkov. Zelo občuti izgubo dolgoletnega po-

budnika in vodje, knjižničarja Marjana Pertota. Že v preteklih letih je strokovna sodelavka knjižnice ugotovila, da veliko gradiva, ki ga KDC poseduje, ni vključenega v vzajemno bazo Cobiss. si. Prof. Majda Tomažič se je ponudila, da bo brezplačno poskrbela za nove zapise knjig, ki še niso v Cobissu. Podeljena je bila 27. Nagrada Dušana Černeta, ki je bila izročena Skupnosti družin Sončnica, ki od leta 1994 deluje v korist družin. Študijski center Melanie Klein je izvedel v letu 2014 bogat program, namenjen otrokom in odraslim. Nadaljevali so tečaje za nosečnice v bazenu in pripravo na porod, jezikovne delavnice za otroke in odrasle (z njimi želijo približati otrokom slovensko kulturo in jezik), tečaj angleškega jezika ... Zelo dobro obiskan je bil tudi tečaj slovenskega jezika za odrasle.

Zelo aktivno je mladinsko društvo MOSP, ki je organiziralo različne pobude in priložnosti za udejstvovanje mladih iz Trsta in okolice v obliki tedenskih krožkov. Mednarodni krožek je pripravil MENS-ov dogodek "Kick - off: 30 years of YEN". Udeležila se ga je dvajseterica mladih iz raznih evropskih manjšin. Razpisali so Literarni natečaj za mlade od 14. do 25. leta.

Zelo bogat program so predstavila društva Igo Gruden, Barkovlje, Marij Kogoj in Finžgarjev dom, katerih ponudba krije različna področja: zborovske petje, klasični balet, razstave, jezikovne tečaje, predavanja, koncerte in podobno.

V dolgi razpravi, ki je sledila, so se prisotni dotaknili številnih problemov kulturnega delovanja: od skupnih pobud z drugimi sorodnimi organizacijami do vzdrževanja dotrajanih infrastruktur in kulturnih domov.

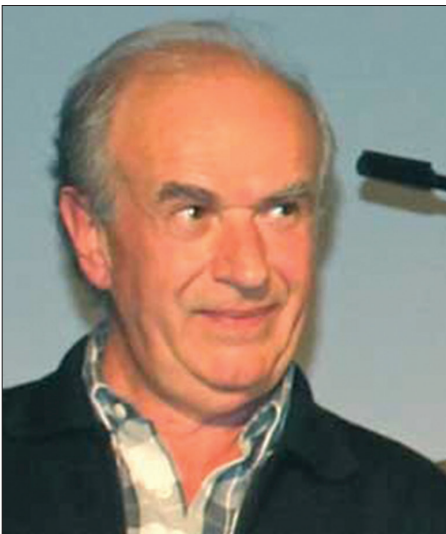
Smrt v vrstah beneškoslovenskih kulturnikov

Zbogom Aldo Klodič

Težka izguba za Benečijo in vse Slovence v videmski pokrajini.

V ponedeljek, 2. februarja 2015, je po hudi bolezni umrl znan kulturni delavec Aldo Klodič. Star je bil 69 let, saj se je rodil 6. oktobra 1945 v Garmaku. Njegovo ime bo ostalo zapisano med najbolj zaslužnimi Benečani, saj je bil med protagonisti preporoda Slovencev v videmski pokrajini. Ob koncu šestdesetih let prejšnjega stoletja je začel sodelovati z lieškimi kaplanom g. Rinom Markičem in peti v zboru Rečan. V tem zboru je pel celo življenje in ga je veliko let tudi vodil. Njegovo ime pa je še najbolj povezano s Sejmom beneške pesmi –

to je festival moderne popevke v beneškem narečju, katerega

duša je bil od vsega začetka. Napisal je veliko število pesmi,

tudi tisto, ki je bila zmagovalka prvega Sejma leta 1971. Ta nosi naslov *Pustita nam rože po našim sadit* in je še danes neke vrste program v obrambo slovenske identitete v Benečiji. Klodič je bil večkrat predsednik kulturnega društva Rečan in si je zamislil ter izvedel veliko kulturnih prireditvev. Napisal je številne igre za Beneško gledališče, nekatere je tudi sam režiral. Pisal je tudi pesmi in leta 2009 je izdal zbirko *Duhovor an luna*. Na zadnjem Dnevu emigranta so uprizorili glasbeno-gledališko igro *Krajica Vida*, ki jo je napisal prav Aldo Klodič, uglašbil pa jo je njegov sin Davide.

Klodičev pogreb je bil v soboto, 7. februarja, na Liesah.

Prejeli smo (5)

Odprto pismo Davidu Bandlju, goriškemu pesniku in še marsikaj

Ti pa se pojdi rajši - če lahko tudi jaz kaj maledga svetujem - navijača od tu naprej. Predlagaj - konkretno, brez vsake retorike - kakšen spodoben spominski kraj in obeležje, lahko v množini - za nepokopane mrtvece, vključno z mojim stricem Marijem, veteranom iz Galicije v prvi svetovni vojni, ki so ga Nemci med drugo svetovno vojno nekega dne, po ovadbi domačina, aretirali doma v Senožečah, menda samo zato, ker je bil poročen z Rusinjo, teto Ano, in ni navijal za Hitlerja, rekla bi prej za nasprotno stran, a ne ravno pretirano, odpeljali so ga, ne vemo točno, kam, vemo le, da so ga potem skurili v eni od svojih številnih lagerskih peči in da se ni vrnil nikoli več nazaj, niti kot pepel. Ti, ki si trenutno, če se ne motim, še vedno brez redne službe na univerzi, začni kar tu doma, da se izogneš pretiranim potnim in drugim stroškom, moj stric lahko počaka, njemu se pač ne mudi, da pride na vrsto. Ti pa se lahko ogreješ z mano vred - ni obvezno - za sugestijo arhitekta Janeza Suhadolca, ki je nadvse stvarno že predlagal spomenik v zvezi z rovom Barbara, to je s Hudo jamo, v neki sobotni prilogi Dela, meni se je zdel in se še vedno zdi čudovit načrt, zelo primeren za izvedbo tudi v dandanašnjih časih, imenovanih kriznih, in je vreden ne samo resnega in treznega premisleka, pač pa tudi čimprejšnje obdelave in izvedbe. Svetujem ti, da si ga vzameš za iztočnico, menda so se zanj ogrevali tudi drugi in nekateri predlagali celo muzej, - če odkriješ kaj boljšega, stroškovno bolj prikladnega za narodne žepce, se zavzemi za tisto boljše in cenejše, samo po sebi umevno, saj se s Suhadolcem et co nisi poročil in jim nisi obljubil večne zvestobe - in z njo (sva spet pri iztočnici) skušaj premakniti z mrtve točke vse tiste še nespravljene dežurne mogočneže, najrazličnejše politične provenience, ki se radi oklicujejo za odločujoče faktorje, in prevečkrat tudi so, jih je pa še bolj pogosto skoraj nemogoče premakniti z zasedenega mesta, imenovanega po domače mrtvilo, za marsikatero zdravo pobudo, vključno s post-spravnimi dolžnostmi in ukrepi, ker se jim za marsikaj še najbolj plača imobilizem in status quo ali celo umetno poglobljanje pravnih razdorov ali problematiziranje in podiranje že davno doseženih sprav. Skratka kaljenje narodnih odnosov za lastne interese ali za uveljavitev novega enoumja z zamenjavo starih in že preživetih vlog. Skratka zavijaj rokave, in če nisi še spravljen, recimo z - domobranci ali s partizani ali celo z obo-

Grad v Kanosi

jimi - se pač spravi, kaj še čakaš. Če misliš, da si enemu ali drugemu ali obema naredil kakšno grdobijo, pojdi najpoprej v Kanoso po odpuščanje in šele nato v kamnolom po primeren kamen za pozabljene, razžaljene, ubite, dostojno še ne pokopane. Sam presodi, kaj si jim dolžan, in pravzaprav komu vsem. Potem ti bomo dali eno roko vsi tisti, ki ne čakamo od narodnih sprav novega, le drugače obarvanega enoumja. Anti se ne boš šel prav ti za na vrh misijonarja in od mene terjaj, da začnem misliti kot ti, saj jaz od tebe ne zahtevam, da sva enakih mislih. Nasprotno, me sploh ne motijo mišljenjske divergence, zdi se mi pravzaprav nekaj naravnega, da nismo vsi enih in istih misli. Prej drugačnih - vsak od nas po - recimo - kar nesejskemu, skoraj enkratnem butičnem kopitu. Vendar ne zameri mi, David, a niti če si na nos natakneš naočnike in v roke vzamem za nameček še povečevalno steklo, ne vidim, kar menda vidiš ti, in sicer, navajam te skrajšano in prosto, da so idejne in ideološke razmere in zamere, do katerih smo v slovenski družbi prišli, postale naravnost nevzdržne. Najpoprej mi povej, kaj pomeni zate: nevzdržne razmere? In kaj je po tvojem mnenju tako nevzdržnega v zvezi - rečeno poenostavljeno - z domo-

branci in partizani oziroma med njimi in njihovimi somišljeniki? Se mar med sabo tepejo in koljejo? Si mečejo polena pod noge ali kako drugače nagajajo in škodujejo? Veliko bolj - če sploh - kot se nepartizanski in nedomobranci sosedji med sabo? Da kar izstopajo po... nevzdržnem obnašanju in manirah? Ali samo tu pa tam živahno med sabo polemizirajo, ko nanese priložnost? Jaz živim v Sežani in nisem opazila, da bi... kaj posebno izpadli iz norme, imam prej občutek, kot da jih ni. Kaj je z njimi tako narobe na Goriškem, da se mladenci tvojih let (36) "včasih zdi, ko (t) bi živel petdeset let nazaj". Moja opomba: Kaj pa ti veš, kako so ljudje živeli 14 let pred tvojim rojstvom, da se nanje tako suvereno sklicuješ ali se nad njimi skoraj znašaš z minus predznakom? Redno prebiram naše (matično) in vaše (zamejsko) časopise, s črno kroniko vred. Kar nekaj jih je šlo te dni na oni svet. Med njimi je bila prav gotovo kakšna zamera, a niti zdaleč ne partizanska ali domobrankska, le tako rekoč neideološke narave, a zdi se, da so take zamere zate "vzdržne", saj nad njimi ne povzdiguješ glasu. In nikogar ne vabiš k narodni spravi, ne nas ne naših italijanskih sosedov.

/ dalje
Jolka (Milič seveda)

POGOVOR Fabrizio Dorbolo'

"Videmska pokrajina bo odslej naslovljena v štirih jezikih"

Predzadnji dan januarja je pokrajinski svet odobril resolucijo, da bo Videmska pokrajina naslovljena v štirih jezikih, se pravi, da bo ob italijanskem in furlanskem nazivu imela tudi slovensko in nemško ime in da bodo vsi štirje jeziki enakovredni. Resolucijo je napisal in predstavil opozicijski pokrajinski svetnik iz Nadiških dolin Fabrizio Dorbolo' iz stranke SEL. Podoben dokument je predstavil že 30. septembra 2013, a je bil takrat zavrnjen.

"V tem času - nam je na uredništvu Doma razložil Dorbolo' - je večina postala bolj 'pametna'. Povedal sem jim, da če bi tokrat ne sprejeli resolucije, bi se pritožili na paritetni odbor, saj imamo Slovenci v videmski pokrajini zakone, ki nas ščitijo. Pametno je, da bo v tem okviru tudi pokrajina štirijezična in ne samo italijanska in furlanska. Severna liga se je trudila, da bi bila ta resolucija sprejeta. Vse je šlo dobro. Delali smo več kot eno leto in smo na koncu dosegli ta rezultat, ki je zame zelo pozitiven. Dokler je ne bo parlament odpravil, bo videmska pokrajina štirijezična!"

Toda predsednik Fontanini gleda na odločitev pokrajinskega sveta restriktivno, saj želi postaviti napis samo na vrata pokrajinske palače. Resolucija pa predvideva, da bi

bilo prav vse v štirih jezikih. Kaj mislite?

V začetku bodo štirijezični napisi. Ostalo, kot so na primer

spletne strani ali pa uradniško delo, bo šlo nekoliko bolj počasi, bolj postopoma. Že to je zame danes velik rezultat.

Z vami se je v svet videmske pokrajine po petih letih vrnil slovenski predstavnik. Kako poteka delo?

Delam veliko v komisiji in seveda v pokrajinskem svetu. Imam dobre odnose s kolegi Demokratske stranke in v glavnem opozicija deluje enotno pri reševanju različnih proble-

matik. Moram pa reči, da kot opozicija imamo dobre odnose tudi z večino. Gremo naprej, včasih se tudi malo sporečemo, a to je normalno v političnem življenju.

Na pokrajini je odprto tudi slovensko okence. Kako deluje?

Pred kratkim so razpisali nov natečaj. Zmagala ga je Martina Valentincič z Goriškega, ki dobro dela, saj je okence zelo aktivno. Moram pa priznati, da smo upali, da bi bil na videmski pokrajini zaposlen kakšen Benečan ali Benečanka, ker bi želeli, da bi imela Benečija pri tem okencu svoj prostor, zato ker so naše doline v okviru videmske pokrajine zelo pomembne.

Kaj mislite o reformi lokalnih avtonomij? Katera zveza je po vašem najbolj pametna za Benečijo?

Sam se ne strinjam s to reformo. Mislim, da bi bila za Benečijo najboljša rešitev, če bi se povezale občine, kjer je prisotna slovenska manjšina, se pravi Nadiške in Terške doline. Če bomo skupaj s Čedadom, ne bomo pri tem imeli dosti koristi in možnosti za razvoj, saj bomo v takšni zvezi nepomembni in nas bodo lahko vedno preglašovali.

Ilaria Banchigi

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (84)

Mariza Perat

Log pri Vipavi

Od leta 1840 pa do smrti leta 1882 je v Vipavi deloval dekan Jurij Grabrijan (1800-1882), kulturni in javni delavec, Belokranjec po rodu, Prešernov in Slomškov sošolec na ljubljanskem liceju. Leta 1821 je vstopil v ljubljansko bogoslovje in se tu srečal tudi s Fridrikom Barago.

Kot dekan se je gospod Grabrijan v svoji dekaniji vsestransko udeleževal,

Dekan Jurij Grabrijan

še posebno na šolskem in prosvetnem področju, saj je v Vipavi prav on ustanovil čitalnico. Bil je okrajni šolski nadzornik in je v dekaniji odprl več osnovnih šol.

Podpiral je razvoj kmetijstva, vinogradništva in sadjarstva, udeleževal pa se je tudi v političnem življenju. Zlasti pa se je zavzemal za gradnjo novih cerkva v dekaniji. Zanje je sam izdelal načrte,

za kar je imel izredne sposobnosti. Še prav posebno se je zavzel za Marijino sveetišče v Logu, katerega je dal preslikati. Delo je poveril salzburškemu slikarju Franzu Kurzu pl. Goldensteinu, ki ga je v dveh letih (1842-44)

Glavni oltar v cerkvi v Logu z Goldensteinovimi freskami

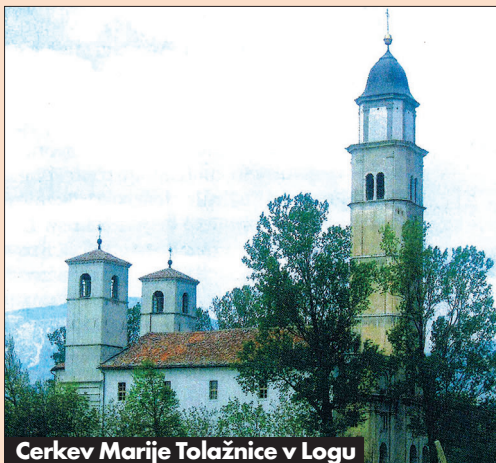
ki z obema manjšima zvonikoma še danes krasi loško cerkev. Dela je opravil mojster Miha Blažko iz Lokavca. V novi zvonik so ob tisti priložnosti postavili veliki zvon, ki ga je leta 1792 ulil ljubljanski zvonar, livar Janez Jakob Samassa. Lahko torej ta zvon imenujemo kar "zgodovinski zvon", saj je bil priča mnogih pomembnih zgodovinskih dogodkov. Ivan Kobal o njem takole poje:

"Zamajal se je loški zvon, Vipavce vse prebudil. Zapel je v burjo stari bron od Nanosa do Čavna.

Kar dali vam dedovi so, to zdaj še vse velja: le vprašajte, kaj povedo od Nanosa do Čavna.

Le sem nazaj, otroci, v Log, prihajajte kot nekda, da srečo vrnil bo vam Bog - Vipavcem izpod Čavna."

/ dalje

Cerkve Marije Tolažnice v Logu

Igorja Bavčarja bi nekateri radi odpeljali iz bolniške postelje v zapor

Letos obletnice pomembnih dogodkov za Slovenijo

Tudi v slovenski družbi, državi in politiki se veliko pomembnega najprej zgodi v t. i. zakulisju, v neformalnih okoljih, potem pa se glede na rezultat delovanja vplivnih skupin ali posameznikov nameni in cilji urešničujejo na javnih prizoriščih, najbolj pogosto v predstavniških organih. Izvirni in nazoren primer takega delovanja ponuja sam slovenski premier dr. Miro Cerar. On se uradno nikoli ni predstavljal kot politik levega ideološkega in političnega izvora oziroma opredelitve, v resnici pa je vselej deloval kot predstavnik take politične opcije. Letošnje leto bo polno zgodovinskih obletnic, pomembnih za Slovenijo in njene prebivalce. Minilo bo 70 let od konca druge svetovne vojne, povojnih pobojev, formalnega konca jugoslovanske monarhije, pa obletnice prvih demokratskih volitev po drugi svetovni vojni, jubilejev vlade Lojzeta Peterleta, sestanka Demosa v Poljčah ter nekaterih drugih dogodkov, ki so zaznamovali našo bližnjo preteklost in usodo. Ob 100-letnici začetka prve svetovne vojne je v Sloveniji bilo objavljenih zelo veliko pričevanj, a to veliko temo iz naše zgodovine še naprej preučujejo in analizirajo z najrazličnejših vidikov. Zato ima še kako prav zgodovinar prof. dr.

Branko Marušič, ki je v oceni knjige *Vojne na Slovenskem: Pričevanja, spomini, podobe* tudi zapisal, "da so usode večjih človeških skupnosti in posameznikov v vojnah neizčrpno raziskovalno področje". Pričevalci dogajanj o prvi svetovni vojni ter pisci knjig in drugih zapisov o njej soglašajo v ugotovitvi, da so se Slovenci vsaj v začetnem obdobju vojne, zagotovo pa na soški fronti, srčno bojevali za avstro-ogrsko državo, ki so jo imeli za svojo domovino, in torej zoper Srbijo, ki je veljala za povzročiteljico vojne. Vendar je to še zmeraj zelo občutljiva politična tema, ki je v Srbiji nikoli niso radi slišali in obravnavali. Zaradi tega so se omenjeni temi nemara izognili tudi na konferenci slovenskih in srbskih vojaških zgodovinarjev, ki je bila nedavno v Beogradu. Kar zadeva prvo svetovno vojno, so kot edine priče takratnih grozot ostala vojna pokopališča, kjer so pokopani padli ali umrli vojaki. Sodeč po zanesljivih podatkih, je med prvo svetovno vojno padlo najmanj 25 tisoč Slovencev. Njihovi grobovi so na vseh frontah, kjer so se bojevali vojaki iz avstro-ogrske monarhije. Ti so dostojno vzdrževani, tako kot Slovenija dostojno vzdržuje tudi vsa vojaška pokopališča iz prve svetovne vojne, ne glede na narodnost po-

ko kopanih vojakov. Dostojno so ohranjena tudi vojaška pokopališča izredno velikega števila italijanskih vojakov, ki so padli na soški fronti. Za njihov prekop v kostnice v Redipulji,

na Oslavju in v Kobaridu je sicer že pred drugo svetovno vojno poskrbela italijanska država. Zdaj v Sloveniji poteka polemična razprava o t. i. dostojnem pokopu žrtev povojnih pobojev. Ustrezni zakon je predložila Nova Slovenija, v tej stranki pa razlagajo, da bi nov zakon določal zgolj "tehničnoizvedbeni vidik urejanja grobišč, kar da je eden od temeljnih pogojev za spravo v Sloveniji". Predstavniki političnih strank v bistvu razpravljajo ali se natančneje prepirajo o tem, ali bo z novim zakonom žrtvam pobojev dana le pravica do pokopa, groba in spomina ali pa jim bosta vrnjena tudi dostojanstvo in predvsem čast. Nasprotja o tem so tako velika in kot se zdi nepremostljiva, da se zdi, da predlog zakona o dostojnem pokopu žrtev povojnih pobojev skoraj nima možnosti, da bo sprejet. Po mnenju Marka Štrovs, pisca knjige *Neme priče, Množični poboji nasprotnikov komunizma 1941-1946*, predlog zakona o dostojnem pokopu "želi prikrivanje zločinov samo nadaljevati". Akademik

in zgodovinar dr. Stane Granda opozarja, "da se v predlogu zakona niti z besedico ne pove, kdo so tisti, ki ležijo v množičnih grobiščih po Sloveniji". SDS, največja opozicijska stranka, kot kaže, glede zakona sprejema stališča Nove slovenske zaveze. Peter Sušnik, njen predsednik, pa poudarja, "da se v Sloveniji še vedno izogibamo jasnih besed o revolucionarnem nasilju v času

javljajo zoper Igorja Bavčarja. Bil je vpliven politik, pomemben osamosvojitelj, vendar tudi pravnomočno na 7 let zavora zaradi kriminala obsojen tajkun. Toda sedaj je hudo bolan in je v izolskem Mednarodnem centru za kardiovaskularne bolezni. Od tam pa bi ga nekateri, tudi tisti, ki odločajo, najraje kar iz bolniške postelje odpeljali naravnost v zapor na Dob. To kljub ugotovitvam zdravstvene ekipe, potrjenim s preiskavami, da je Igor Bavčar hudo bolan in ga bodo najbrž morali operirati. Torej nov primer z malo etike in usmiljenja, pač pa z veliko maščevalnosti, političnih predsodkov in nemara skritih računov. Žal, pa so prisotne tudi intrige iz kroga zdravnikov proti predstojnici bolnišnice, v Evropi znani in uspešni srčni kirurginji dr. Metki Zorc.

V Ljubljano je medtem prispel novi veleposlanik ZDA v Sloveniji, poklicni diplomat Brent Hartley. Že v izjavi ob prihodu je podprl delovanje svojega predhodnika Josepha Mussomelija. Zanj je dejal, "da je dobro opravil svoje delo v Sloveniji". S tem je zagotovo razočaral tisti del Slovencev in državljanov drugih narodnosti, pretežno levo usmerjenih, ki so pogosto trdili, da se vmešava v naše notranje zadeve, ter ga pri tem tudi žalili.

Marijan Drobež

Igor Bavčar

vojne, s čimer se želijo diskreditirati njegove žrtve. Pokop žrtev brez priznanja sedanje države, da so padli zaradi zavzemanja za vrednote, na katerih temelji Slovenija od leta 1991 dalje, je zato v nasprotju s temeljnim programom in pričakovanji Nove slovenske zaveze". O tem, kaj vse se lahko dogaja v današnji politično povsem razdeljeni in sprti Sloveniji, kaže lahko tudi odnos, ki ga sodišča, oblast in neimenovani, toda očitno vplivni posamezniki, uvel-

Slovenska izpostavljenost v grški krizi

Reševanje vojaka Tsiprasa

I menujmo ga, kot nam je lažje. Nekateri ga predstavljajo kot Grexit, neologizem, ki je nastal s spojitvijo besed Greece – Grčija in exit – izhod in ki zelo nazorno prikazuje dinamiko zdajšnjega gibanja Aten v Evropi. Drugi vidijo v Aleksisu Tsiprasu predrneža, ki izziva evropsko javnost in spravlja ob živce Merklovo, Draghija in vse pomembnejše institucije EU. Predrneža, ki postavlja usodo Grčije na kocko zaradi lastnih ambicij in velikega ega. Kot da bi ob pogledu v ogledalo videl novega Marlona Branda, glavnega igralca filma Poslednji sirtaki v Bruslju. Spet drugi ga vidijo kot odrešitelja zatiranih in poteptanih, ki so obubožali samo zaradi "totalitarnih nagnjenj" trojke in besnih izpadov Merklove. Nekako v slogu "družje Tsipras, mi ti se kunemo"! Ob vseh teh predstavah novega grškega premiera, ki se demagoško pojavljajo v evropskih medijih, zadnje tedne tečejo intenzivna pogajanja, kaj sploh storiti z Grčijo. Evropska turneja, ki sta jo prejšnji teden opravila premier Tsipras in finančni minister Janis Varufakis, ni pomirila evropskih voda, nasprotno, močno jih je razburkala. Vsaka država tako počasi začenja sestavljati neki približen račun, kaj bi zanj prinesel morebitni klavrní konec grške zgodbe v Evropi.

Vsa grška plačila

V tem kontekstu nas zanima, kaj bi to pomenilo za Slovenijo. Kje je glavni problem? Grčija je doslej prejela približno 240 milijard evrov pomoči iz Evrope. Tukaj pa moramo biti še nekoliko bolj natančni. 52 milijard evrov so Grčiji v obliki posojila odobrile države

članice evroobmočja. Preostalih nekaj manj kot 190 milijard evrov pa je prišlo iz mehanizma za reševanje držav v krizi. Gre za t. i. mehanizem EFSF, ki so ga ustanovile države članice evroobmočja. Kolikšne bi torej lahko bile posledice za Slovenijo, če bi se plan "reševanja vojaka Ciprasa" zalomil? Slovenija je v "skupno

Težko poroštvo, da kar boli glava

Drugi del zgodbe z grškimi plačili je povezan s shemo za pomoč ESFS.

Gre za sklad, ki so ga ustanovile države članice evroobmočja in je neke vrste "rezervna blagajna" za hude čase. Po principu zdrave kmečke pameti: v dobrih letinah je vedno treba nekaj privarčevati, da ne bodo slabe letine prehude. Žal se je EU oziroma natančneje povedano evroobmočje te domislice spomnilo že v času slabih le-

Gre za znesek, ki je vreden dobrih 10 odstotkov slovenskega BDP. Z njimi bi Slovenija lahko kupila na primer 130 preplačanih vladnih Falconov ali približno 30-krat za polnila vrzel v zdravstveni blagajni.

Da pa ne bo odvečne retorike: to je za največji možni znesek, ki bi ga morala Slovenija vplačati v najslabši različici dogodkov. Slovenija je do danes na ta račun vplačala 1,55 milijarde evrov poroštev. Pretežno so seveda ta poroštva šla za Grčijo: natančneje je v ta namen šlo približno 1,2 milijarde od 1,55 milijarde že vplačanih evrov.

Kaj nas čaka?

Vplačana poroštva za zdaj še niso bila unovčena. To pomeni, da denar, ki ga je Slovenija vplačala v okviru poroštev, še vedno ždi neke v bančnih sefih in bi se moral vrniti nazaj v Ljubljano, če bi Grčiji sami uspelo poplačati dolg od posojila ESFS. Ali ji bo to uspelo, je seveda drugo vprašanje. Do tega pa so številni zelo skeptični. Vzroke za to skepso velja iskati v današnjem stanju Grčije, v napovedanih spremembah vladne politike in v ostrem odzivu evropskih institucij na vse to. Grški javni dolg je ta trenutek težek približno 170 odstotkov BDP, Tsipras in Varufakis sta že večkrat omenila, da ne name ravata nadaljevati reševalnega načrta s trojko in da se želita pogajati samo z EU. Evropske institucije so na to odgovorile ježno: ECB je napovedala, da ne bo več sprejemala grških obveznic kot poroštvo za posojila Atenam. To pomeni, da je rok likvidnosti v Grčiji najbrž zelo kratek, čeprav premier in finančni minister to zanikata. Zelo zgovono je bilo tudi dejstvo, da ne Tsiprasa ne Varufakisa ni sprejela nemška kanclerka Merklova, ki je to nalogo prepustila svojemu finančnemu ministru Wolfgangu Schäbleu. Tsipras ob vsem tem dogajanju zatrjuje, da bo Grčija odplačala vse odprte račune (torej se ne zavzema več za odpis dolgov), a da potrebuje restrukturiranje progra-

ma. Realno gledano, si je danes težko zamisliti katerokoli strategijo za učinkovito reševanje Grčije.

Demagoško čaščenje

Slovenska izpostavljenost za približno 1,4 milijarde evrov (260 milijonov evrov je neposrednega posojila, 1,2 milijarde evrov pa je poroštev) je za Ljubljano precejšnji zalogaj v teh kriznih časih. Ideološke opredelitve okoli Tsiprasa (predvsem ko gre za zagovornike) so v zadnjih mesecih vse bolj glasne, a žal, tudi populi-

stične in demagoške. Tsiprasov model je namreč v marsičem prav tako demagoški in nerealen. Kritika do politike, ki jo vodi EU pri grškem vprašanju, je del legitimnega demokratičnega diskurza. A vse širši krogi slovenske javnosti bi morali razumeti, da je povečevanje Tsiprasa zaradi nasprotovanja politikam EU neučinkovito sredstvo boja. "Reševanje vojaka Tsiprasa" zaradi teh demagoških prijemov ne bo nič bolj učinkovito.

Andrej Černic

Aleksis Tsipras

malho" posojil Grčiji prispevala sorazmerno z ostalimi članicami evroobmočja. In to pri obeh postavkah: pri bilateralnem posojilu in pri posojilu, ki so ga Atene dobile v sklopu mehanizma EFSF. Začnimo najprej z bilateralnim posojilom. Doslej so članice evroobmočja na podlagi pogodb za bilateralna posojila izplačale Grčiji skupno za 52,9 milijarde evrov. Slovenski delež pri tem je znašal 0,498 odstotka. V nominalni vrednosti znaša to 263,68 milijona evrov. Od tega posojila je za zdaj Grčija začela plačevati le obresti, v slovenske blagajne je doslej kapnilo 17,6 milijona evrov: roki odplačevanja so trimesečni ob obrestni meri euribor +0,5 odstotka. Prvi obrok glavnice bi morala Grčija plačati junija 2020.

tin, leta 2010 (kasneje je EFSF nadomestil mehanizem ESM). Mehanizem EFSF ima fond težak 440 milijard evrov, namenjen posojilom posameznim državam članicam v krizi. Da bi se izognili morebitnim nevšečnostim in zmanjševanjem bonitetnih ocen tega fonda, so skupna poroštva, ki jih morajo vplačati države, članice evroobmočja, vredna 780 milijard evrov. Tudi v tem primeru je ključ za vplačevanje poroštev vezan na finančno moč vsake članice. Slovenski delež znaša 0,47 odstotka celotne vsote poroštev. V nominalni vrednosti je ta znesek 3,66 milijarde evrov. Kako bi to predstavili bolj plastično? Gre za vsoto, ki je večja od tiste, ki jo je decembra 2013 Slovenija namenila za reševanje prizadolenega bančnega sektorja.

Kratke

Ultra trail Vipavska dolina

Odbor Ultra trail Vipava napoveduje prvi Ultra trail Vipavska dolina, ki bo v Vipavski dolini drugi vikend v maju, spremljevalni program pa bo trajal od 8. do 17. maja 2015. Organizatorjem je uspelo združiti moči in predstaviti enotno podobo – od Okusov Vipavske na Dvorcu Zemono, Šembijske pomladi,

pohoda po Gori in šmarenskih gričih, majskega teka v Ajdovščini do tradicionalnega plezalnega vikenda s številnimi predavanji iz sveta alpinizma.

V okviru spektakla Ultra trail je povabilo namenjeno v prvi vrsti predvsem tekačem, ki želijo preizkusiti in okusiti 3 razdalje: 100 km, 50 km in 25 km. Organizatorji so poskrbeli, da so proge speljane tako, da bodo udeleženci spoznali Vipavsko dolino v vsem svojem sijaju: od nepozabnih razgledov od Jadrana pa do Alp, spomladanskih vonjav, okusov, ki spodbudijo duha, do gostoljubnih domačinov. Organizatorji so prepričani, da bo Ultra trail Vipavska dolina navdušil z izzivom, z razgledi, naravo in okusi, ki bodo lajšali korake.

V spremljevalnem programu tekaške preizkušnje pa bo zagotoveno še za vsakega nekaj: od gastronomskih in kulinarčnih užitkov do športnih, glasbenih in izobraževalnih vsebin. Vsekakor gre za dogodek, ki ga ne smemo zamuditi, pravijo organizatorji.

Več informacij na spletni strani: <http://www.100utv.si/home-sl/>

Komedija Češke na figi v Braniku

V nedeljo, 15. februarja 2015, bo ob 16. uri v Zadržnem domu v Braniku gledališka skupina KD "Brce" iz Gabrovice pri Komnu uprizorila komedijo Marjana Tomšiča Češke na figi. Režija Sergej Verč in Minu Kjuder.

SNG NOVA GORICA Gostujoča predstava: ABC Oder Krieg

Med črkarsko pravdo in ljubeznijo

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica je v dneh okrog slovenskega kulturnega praznika ponudilo svojim abonementom, po ugodni ceni vstopnic, tri predstave: dve v domači produkciji, *Srečanje* Nine Mitrovič v režiji prav na dan te premiere preminulega Primoža Beblerja, ki je bil kar nekaj let umetniški vodja novogoriškega

zlične značajske otenke znanih osebnosti. Resničnost zgodovinskih dejstev se prepleta z domišljijami avtorjevimi dodatki. Ti znanstveno-literarni pogovori se prepredajo s čustvenimi trenutki npr. med srečanji Prešerna z Vukovo hčerko Mino, ki ustvarja njegov portret in se pri tem zagleda vanj, ali pa med pogovori Matije Čopa z ovdove-

snopi knjig in Kopitarjeva pisalna miza, pa tudi, v privzdignjenem sredinskem delu odra, na mestnem sprehajališču. V ozadju se leskeče "voda", usodna za Čopa, pa tudi za ubogo Mino, ki si v bolezenskem deliriju zaradi kolere, ki je razsajala takrat tudi na Dunaju in je pobrala tudi Kopitarjeve starše, v ganljivem prizoru želi sveže vode. Odlično

pripravljena predstava, ki je lahko predvsem za dijake tudi nazorna, nadvse prijetna lekcija slovenske književnosti, prikazuje živahno literarno življenje na Dunaju med znanimi slovenskimi osebnostmi v prvi polovici 19. stoletja. Dramske oz. zgodovinske like so dovršeno, izpiljeno v vseh odtenkih prikazali Peter Musev-

ski, pred časom član SNG Nova Gorica, kot togi, malce čudaški Jernej Kopitar, ki ne odstopa od svojih idej (njegovi strogi cenzuri je bila podvržena tudi Kranjska Čbelica), Ivan Bekjarev, ki se je zdel kot oživiljen portret Vuka Karadžića; sam je namreč srbske narodnosti in zato je lik Vuka v njegovi tekoči srbsčini zaživel še bolj verodostojno in prepričljivo, Borut Veselko kot blagi Matija Čop in Jure Ivanušič zelo izrazit kot France Prešeren, ki je poleg poezije ljubil tudi prikupna dekleta in zlahtno kapljico. K poetičnemu vzdušju nekaterih prizorov sta nedvomno prispevali igralki Vesna Pernarčič kot Antonia pl. Hoeffern, ki brez uspeha "dvori" Matiji Čopu, in Aleksandra Balmazović v vlogi Mine Karadžić. Magično ozračje ustvarjata v prizoru, ko komaj slišno prepevata pred projekcijo vode (avtorica videa Lucija Smodiš). Koreografijo je podpisala Sanja Nešković Peršin. Krasni, elegantni kostumi so zamisel Alana Hranitelja, ki vsakič očara s svojim finimi kreacijami. Avtorsko glasbo, ki dopolnjuje vsebinsko in vizualno podobo, je podpisal Davor Hercog.

IK

gledališča, Zmaj Jevgenija Švarca v režiji Dina Mustafića, in gostujočo predstavo v treh jezikih, slovenščini, srbsčini in nemščini, *ABC oder Krieg (Quasi una fantasia)*, ki je izšla izpod peresa Iva Svetine. Naslov se nanaša na članke Matije Čopa *ABC - Krieg* iz l. 1833. S to dramo je Svetina posegel nazaj v čas, ko se je na Slovenskem od l. 1831 do l. 1835 bila črkarska pravda, kako pravilno zapisovati šumnike. Pri tem se osvetljujejo tudi polemike okrog cenzure in prepovedi slovenske tiskane besede. V zgodbi so namreč protagonisti jezikoslovci in literati, ki pretresajo ta vrašanja vsak s svojega zornega kota. To so togi Jernej Kopitar, strogi cenzor, ki mu je Prešeren posvetil zbadljiv sonet *Apel in čevljar*, Vuk Karadžić (1787 -1864), največji reformator srbskega jezika, Kopitarjev prijatelj in zbiratelj srbske ljudske pesmi, Matija Čop, dragi Prešernov prijatelj, ki je tragično utonil v Savi, in sam France Prešeren, ki je napisal marsikatero bodičasto puščico na račun črkarske pravde. V imenitnem Svetinovem besedilu se krešejo mnenja na račun te kočljive teme in ob tem spoznamo ra-

lo Antonijo pl. Hoeffern, sestro Friderika Barage, ki se tudi zaradi Čopove neodločnosti zatrdno odloči iti za bratom v misijone med Indijance. Delo, ki ga preveva lirični nadih, tudi ob komaj slišnem petju igralk, je režirala Barbara Novaković Kolenc (1963), ki je na Filozofski fakulteti v Ljubljani najprej študirala sociologijo kulture in umetnostno zgodovino, nato pa l. 1993 končala študij dramske igre na AGRFT in l. 1995 ustanovila gledališče Muzeum. Takrat se je odločila tudi za svobodni umetniški poklic. Ustvarila je že več avtorskih projektov, v katerih včasih nastopa tudi kot igralka, oblikovalka scenskega prostora in kostumov. Tudi v predstavi *ABC oder Krieg*, ki je nastala kot koprodukcija Muzeuma, Prešernovega gledališča Kranj, Cankarjevega doma Ljubljana in Opere&Theatra Madlenianum, Zemun, je suvereno opravila vlogo režiserke in scenografije. Scensko prizorišče je domiselno izdelala tako, da so na njem krajši prizori - predstava traja eno uro in 15 minut -, kot nekakšni filmski kadri, dogajajo v dunajski Dvorni knjižnici, ki jo zgovorno predstavljajo "viseči"

Druga številka mladinske revije Galeb

Vrsta zanimivih pripovedi in izvirnih ilustracij

Lanski mesec oktober je že v predalu zgodovine, a je še živo prisoten v oktobrski številki revije Galeb, na naslovnici katere je rožnata vaza z dišečimi ciklamami (Saša Žagar, S. r. OŠ KD Kajuh - P. Trubar, Bazovica). Še osem podobnih risbic in jesenskih motivov so poslali uredništvu Galeba šolarji omenjene šole. V zajetni številki je cel kup zanimivih, včasih tudi hudomušno obarvanih zapisov, ki so jih otroci gotovo z velikim veseljem prebirali. Tako se v pesmici Jureta Jakoba *Rak* ta morsk prebivalec, ki je postal vojak, spopada s tisočnimi kapljicami, ki jih povzroča morje, ker ... telovadi! Anja Jerčič Jakob je ilustrirala ta "bojni" prizor. Mojca Sekulič Fo je zložila in narisala pesmico *Muškat*, v kateri dva škržata modrjeta, kaj je muškat. *Kozica Marička* je naslov stihov, ki jih je napisala Martina Legiša, umetniško podoba pa je protagoniski, ki rada kaj dobrega pokusi, dal Štefan Turk. "Stara znanca" *Medved in Miška* iz stripa, ki ga ustvarjata Majda Koren in Bojan Jurc, se tokrat gresta slaščičarja. Spekla sta palačinke in nanje povabila gozdne prijatelje. Stripu so priložene naloge za boljše poznavanje jezika. Sandra Kump Crasnich nadaljuje svojo strip-zgodbico o mucu Nini, ki se je spoprijateljila z miško (*na sliki*); le-to so kot Nino spodili iz šole. Iz živopisanega stripa *Ko-Ko-Krišna* Maše Ogrizek in Mihe Ha so bralci obbojevi koškoški in tatinski lisički spoznali, da prijatelj odganja dolgčas. O ognju, ki se kar večkrat pojavlja v besednih zvezah (*Kjer je dim, je tudi ogenj, ogenj imamo v srcu, lica imamo v ognju, znašel se je med dvema ognjema, z ognjem se ni dobro igrati ...*), razlaga Klarisa M. Jovanovič, s katero vselej sodeluje s svojimi duhovitimi ilustracijami Veno Dolenc (tokrat je izbral pračloveka, ki gloda kost ob ognju). Strastni bralci so v oktobrski številki Galeba našli veliko lepega branja. Z njim si nabirajo točke za letošnjo bralno značko. Maja Furman jim je postregla z nadaljevanjem zgodbe *Lovro in Tinka*; bratca sta se zatekla pod očetov stari plašč in tam jima je bilo prav udobno: Lovrov strah pred temo je izginil in tudi Tinkina trema pred glasbenim nastopom. Ivana Soban je zapisano dopolnila z ilustracijo. Nadal-

juje se tudi pravljica *Palček Ušesnik*, o palčku, ki je postal osebni pripovedovalec pravljič dečka Vida. Nekega dne ga je Vid končno zagledal in postala sta velika prijatelja, toda neko noč je palčka čuden vrtinec odnesel iz dečkovega ušesa naravnost v nje-

gove sanje ... Katerina Kalc privlačno upodablja drobnega možička, ki si ga je zamislil Marko Gavriloski. Evelina Umek razpreta zgodbo *Hiša na koncu* in jo ovija v "čarovniško" vzdušje, polno klobčičev volne in izdelkov iz nje ... Živa Pahor živahno opremja pripoved. *Mravljinec Mrovi se zoperstavi pisatelju* je naslov tokratne dogodivščine o mravljinčku Mroviju, ki vprašuje pisatelja, ali pozna Ezopa in Jeana Le Fontaina, slavnega pisca ba-

sni, in mu grozi, da ne bo več nastopal v njegovi zgodbi, če ne bo v njej mravljicam dopustil malce oddiha in prostega časa. Dunja Jogan je ilustrirala uporne mravljice in rdečeličnega, dolgolasega pisatelja. Iz dolgega zapisa Marjete Zorec *Viteški dvo-boj* izvejo bralci, ki jih še posebno veseli zgodovina, kako so se včasih dvojevali za viteško čast in kakšno je bilo življenje nekdanjih gospodarjev na Kranjskem, ki so bili "do objestne in surove plemiške mladine zelo popustljivi". Zgodbi je avtorica dodala še viteški kodeks, dolžnosti viteza in opis Otočca, edinega vodnega gradu na Slovenskem. Ilustratorica Dunja Jogan je upodobila izsek napisanega. Iz novega vodnika *Slovenija* v žepu Vojmirja Tavčarja in Mitje Tretjaka je vzet opis Žužemberka, ki leži ob Krki in je središče Suhe krajine. V drugi številki so lahko mladi bralci, predvsem tisti, ki jih privlačuje naravoslovje, prebrali vsečno izoblikovan zapis o osah, ki lončarijo in prežijo na nekatere vrste pajkov. Rubriko piše Tomaž Pisanec, ilustracije pa izdeluje Boštjan Plesničar. Jasna Merku' predstavlja Spacala, umetnika iz Trsta, ki je imel zelo rad Kras in morje. Merkujeva mladim risarjem razlaga tudi, kako lahko ustvarijo spraskan motiv na črni podlagi tuša, pomešanega z jajcem. V oktobrski številki so še *Galebov kviz*, uganke, križanka in rubrika za najmlajše *Vaja dela mojstra* Ester Derganc in Chiare Sepin.

IK

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (55)

ŽIVLJENJSKA PREIZKUŠNJA

Edvard Bach, ki je odkril Bachove cvetne esence, je zatrjeval, da predstavlja vsaka bolezen klic duše na pomoč. Vsaka bolezen, nesreča ali nezgoda, ki nas prisili, da mirujemo, da prisluhnemo sami sebi, predstavlja duhovno rast. To duhovno rast smo sami priklicali, jo sami podzavestno želeli. Danes je svet tako nastrojen, da nam nudi veliko materialnega, nič oziroma premalo je prisotnih v vsakdanjiku duhovnih dobrin, vrednot, načel. Prav po teh pa najbolj hrepenjijo naše duše. Tako se zgodi, da postanemo prezasedeni z obveznostmi, sestrskimi, predavanji, potovanji, da smo nekako prisiljeni biti vedno dobro razpoloženi, prijazni. Tako kot nas okolica želi.

Nadenemo si maso, odtujimo se od svoje duše, vedno bolj. Nekaj časa vzdržimo takšen tempo, potem se pa telo in duh upreta in se moramo ustaviti. Zaradi bolezni, nesreče, se moramo ustaviti. Prisiljeni smo ležati nemočni, nebogljeni, bolni in prestrašeni. Takrat se oglasi naša duša, ki hlepi po duhovni moči. To moč veliko ljudi išče in najde v veri. Da bi bolje ušli iz lastnega subjektivizma in lahko svojo zgodbo videli kolj objektivno, torej s kritično distanco,

nam pomagajo Bachove cvetne esence. 38 rožic predstavlja 38 emocij, ki so lahko jeza, ljubosumje, strah, črnogledost, posesivnost, pretirana navezanost, šok... Prav te esence so obvezna oprema v Ameriki v rešilnih avtomobilih. Kapljice kapnemo pod jezik ponesrečencu. Delujejo takoj, v isti minuti, ko jih posameznik zaužije. Pravijo jim "tolažba za dušo". Ko bi lahko bili sposobni se prej ustaviti in prisluhniti sami sebi, preden nas bolezen ustavi. Se da?

Seveda, z vsakodnevним celostnim prizadevanjem za zdravje s hrano, z vadbo, tudi s srečo v družini! Vredno je spoštovati vsako duševno rast posameznika, bolezen torej, ki ne bo odpravljena, dokler se ne uravnajo vse tegobe, bloka-

de, ki pestijo dušo, torej psihično, ne fizično. Naj navedem nekaj primerov: oseba ne bo ozdravela za hipotirozo, če se v njej ne bodo uravnale emocije strahu. Oseba ne bo prebolela hipotiroze, če se v njej ne bodo uravnale emocije delohilizma, perfekcionizma itd. Lahko je razumeti klic duš, ko ležimo v miru, težko je prisluhniti klicu duše, ko drvim po svetu. Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 10. februarja, ob 14. uri.

Neizbežno minevanje

Od začetka do konca

Ze od samega začetka nas kot otroke navajajo na to, da smo socialna bitja. In še čisto majhni, še preden sedemo v šolsko klopo, razumemo, kako pomembno je imeti prijatelja in kako težko je pravzaprav biti sam. Kajti tudi igra je lepša v dvojce, tudi otroštvo potrebuje smeh in sanje.

Socialna bitja ostanemo potem vse življenje, pa čeprav je življenje v otroških in najstniških letih najbolj polno. Morda zato, ker v tem obdobju nastopamo brez maske. Morda tudi zato, ker tedaj še ni pehanja, službe, tekmovalnosti, zaposlenosti. In ni tiste prave, grde, odrasle hudobije, ki je pravzaprav že zloba ali celo kaj več. Pa ne, da v otroštvu, ko je prijatelj okoli nas vse polno, ne bi občutili samote. Tudi mladi jo občutijo, kajti to so leta, ko smo najbolj ranljivi, ko smo največji sanjači in ko hranimo največ energije za skupinske podvige.

Sama se spominjam, da sem bila kot otrok precej sama, kajti navezana sem bila predvsem na mamo in mi do družbe vrstnikov ni bilo. Pravzaprav sem tedaj nase jemala breme materine samote. Z očetom se nista razumela, zato me ni rada puščala na travnik pod blokom, da bi se igrala z drugimi. Potrebovala je moje čebljanje, mojo družbo. In

me navajala na samoto. A otrokom to ni težko breme. Otroci niso nikoli sami, ker imajo namišljene prijatelje, namišljene kučke, namišljene muce. In se lahko z njimi pogovarjajo. Zato pa sem družbo začela toliko bolj ceniti v najstniških letih, tedaj, ko je najlepše sanjati v dvojce in ko, za razliko od odraslih let, za prijatelje nimamo skrivnosti.

Kajti najstniki delijo čisto vse s prijatelji. In samota je tedaj še posebno boleča, ker mladi ne znajo ceniti tišine in uživati v njej. Družba je mladim pisana na kožo. Iz tistih let so mi ostali v spominu dolgi popoldnevi, ko bi šla k morju, a ne sama, ure, ko je telefon molčal in sem zaman čakala na klic prijateljice, poletja, ki so bila brez družbe žalostna. A tudi neskončno dolgi klepeti, neprespane noči in pesmi, ples, izleti in vse tisto lepo, kar lahko doživiš s prijatelji.

Ne bom pisala o samoti, ki nas spremlja skozi vse življenje, o tistem grenkem cmoku v grlu, ki ga začutiš, ko bi rad spregovoril in delil, a gredo besede v prazno. Vse to vsi predobro poznamo. Samota ni nikomur neznanka. In vsakdo ve, kako boli. Samota, ki postane tako oprijemljiva, da bi jo lahko rezal z nožem.

Vendar sem neke, mislim, da je bilo v italijanskem tisku, brala intervju z nekim znanim devet-

desetletnikom, intervju o samoti. In me je stisnilo pri srcu, kajti še nikoli nisem razmišljala o samoti, ki jo je on doživljal, o samoti brez vrnitve... O samoti, kjer ni nobene telefona, ki bi lahko zazvonil, nobenega prijatelja, na katerega bi lahko računal. Niti danes niti jutri. Ker prijatelj ni več. Ker so prijatelji odšli pred teboj. Tista samota je neskončna. Samota pred koncem.

Spet sem jo začutila pred dnevi, ko so me nekdanji sovaščani iz Kostanjevice na Krasu poklicali na pogreb. Saj ni bilo prvič letos. Neka vez, za katero skoraj nisem vedela, ko sem odhajala, mi še vedno pravi, da je to tudi moja vaška skupnost. In tako sva se z možem že kmalu po novem letu poslovila od mladega dekleta, ki je umrlo zaradi posledic poroda. Ko umre mlad človek, ko umre mati, ki zapušča otroka, je bolečina neskončna. In prav zaradi tega je bila tudi solidarnost velika. Mislim, da je bila na pogrebu cela goriška pokrajina. Mislim, da nikoli nisem videla, da bi se zbralo toliko ljudi...

Spomin na to množico, ki se je strnila okoli ranjene družine, je bil še vedno živ, ko sem se pred

dnevi odpeljala na Kras, da bi se poslovila od Slavice, sosedice, ki je pri enaindevetdesetih mirno zaspala. Z možem sva hitela, saj sva zamujala, daleč je sedaj naš dom od Kostanjevice. Mislila sva, da parkirišča ne bo, zato sva avto pustila na našem dvorišču, ki mu pravijo Palma. In pohitela sva gor k cerkvi, kjer nama je zastal korak. Avtomobilov ni bilo skoraj nič, tišina, ampak ne, da

težko je bilo slišati, da se je pred njo sta bila vedno polna. Sedaj manjkajo sosedi, znanci, celo sorodniki niso prišli vsi. Prijatelj skoraj ni... odšli so pred njo. Poslušala sem duhovnika in imela občutek, da se mu mudi, ker nič ne pove o pokojničinem življenju, vse gre hitro. Ker je mrz, ker bo potem sedmina, ker je ljudi malo. Smrt v samoti. Kot življenje. Naša tiha spremlje-

valka, ki nikoli ne odide. In je na koncu del vsakdana. Ne vem zakaj, a v grlu me duši, ko se vračam domov s pogreba. O svojih prijateljih razmišljam, o prijateljih, ki jih imam tako rada, o prijateljih, na katere lahko računam. Kljub samoti, ki žre vse nas, obstajajo. So. Lahko računam nanje in oni name. In strah me je, da jih počasi ne bo več na Facebooku, da se ne bodo več odzivali mojim vabilom in prihajali na obisk. Da bo telefon zvonil v prazno. Nekega dne. Ko ne bom več vedela, koga naj pokličem. To odhajanje namreč že poznam. Začelo se je že pred toliko leti kot neustavljiva izštevanka. Kot kosi sestavljenke, ki počasi izginjajo, z njimi barve in prizori. Dokler ni miza popolnoma prazna. In sestavljenke skoraj ni več. Samo en kos še ostaja... ti. A brez vseh ostalih je ta zadnji, osamljeni kos sestavljenke izgubil vsak pomen.

Suzi Pertot

Pogled na domači nogomet

Praznik z veselim koncem

Vponedeljek so v Repnu odigrali pričakovani pokrajinski derbi nogometne meddeželne D lige med Krasom in Triestino. Nogometne taše je na igrišču pospremila neskončna zgodba o tem, kje in kdaj bo tekma. Napovedana je bila seveda na nedeljo, toda tržaška kvestura iz varnostnih razlogov ni dovolila, da bi igrali

tržaške oblasti le sprejele skupni predlog obeh uprav, da bo tekma v Repnu na ponedeljek, torej na delavnik, ko na kraški planoti ni bilo pričakovati trume ljudi. In res smo našli kakih 800 gledalcev in vse je minilo povsem mirno. Žvižganje navijačev Helebarde ob branju postav ekip v slovenščini in transparenti s trobojnicami ter na-

na terenu boljši nasprotnik, večkrat bi lahko usodo Krasa celozapečatila z drugim golom. Kot pa se v nogometu večkrat dogaja, so gostitelji, ki so bili večji del derbija v podrejenem položaju, v končnici našli skrite rezerve, navalili na vrata tekmecev in prav v zadnji minuti, v gneči, bolj s srcem kot s tehniko, dosegli izenačujoč zade-

tek z napadalcem Rabbenijem. Krasov trener Žlogar je po obračunu priznal, da je lahko s tako doseženo točko (in s tem da Triestina ni osvojila vseh treh) izjemno zadovoljen. Njegova ekipa namreč ni navdušila, v splošnem nismo bili priča ravno vrhunskemu nogometu. Krmar moštva nekdanje slavne tržaške kluba Ferazzoli pa je bridko ugotavljal, da je njegova ekipa napravila izredno dragoceni točki v boju za obstanek. Pohvalil pa je Repence, češ da so dobra ekipa in da sedaj preživljajo posebno pozitivno obdobje (v letu 2015 še niso izgubili).

Skratka, v soncu in mrazu je bil v Repnu naposled – sicer malce okrnjen zaradi nevsakdanjega ponedeljkovega termina – lep športni praznik. Z razpletom so bili na koncu, kot rečeno, mnogo bolj potešeni v domačem taboru. Kras ohranja dve točki prednosti pred Triestino, oboji pa se bodo – če ne bo prišlo do presenečenja – težko izognili dodatnim spopadom play-outa za obstanek med četrtoligaši.

HC

Foto Damij@n

na ta dan v repenskem športnem središču, češ da bi lahko nastale težave, če bi se pred stadionom, ki sprejme morda tisoč ljudi, naenkrat zbralo tri ali štiri tisoč privržencev. Oba kluba sta predlagala tržaško nogometno svetišče Nereo Rocco, tu pa se je oglasila nogometna zveza, ki je zamisel ovrgla, saj ne bi bilo pošteno, da bi Triestina proti konkurentu za obstanek v ligi igrala dvakrat na domačem pravokotniku. Čisto blizu smo bili celo rešitvi o nevarnem igrišču v 120 kilometrov oddaljeni Fontanfredi pri Pordenonu (kar bi ne ustrezalo nikomur), naposled pa so

pisali o italijanskem Trstu so v bistvu sodili v pričakovano folkloro, ozračje pa je bilo v resnici vedro, dogajanje na zelenici športno in dovolj korektno. Dvoboj se je začel z minuto molka v poklon dolgoletnemu Krasovemu nogometašu Darku Škabarju, ki je prerano zapustil repensko skupnost. Gostje pa so ob obletnici nasilne smrti na stadionu počastili spomin na mladega Triestininega navijača Stefana Furlana.

Končalo se je – natanko tako kot v prvem srečanju – neodločeno, 1 proti 1. Triestina je kmalu povedla s kapetanom Piscopom in je bila, roko na srce,

JURIJ PALJK

TAKO PAČ JE!

2

“Tako pač je!” rečejo tisti, ki vedo.

Jaz ne vem.

Vedno bolj se mi zdi, da ne vem in me tudi zato ta njihov s prevleko lahkoto (od) vrženi “Tako pač je!” vedno znova ne samo zaboli, ampak vedno bolj tudi utruja.

Da, naveličan sem ga, pravzaprav mi gre na bruhanje, ko vsehovsod poslušam ta “Tako pač je!” in se mi zdi, da zelo malo tistih, ki ga izreče, sploh ve, kaj govori.

“Tako pač je!” pomeni vdajo tistih, ki so se prenehali boriti. Istočasno pomeni tudi brezbržno in zajedljivo aroganco tistih, ki so zase poskrbeli na škodo drugih in s tem, da ga izrečejo, postavijo zid med seboj in svetom.

Tako pač je in pika!

Ko delavcu ukradejo tovarno, ga pošljejo na cesto, potem ko so mu seveda ukradli tudi zaslužen odpravnino, mu povejo, da so taki časi in končajo s tem prekletem “Tako pač je!”

In gre domov, pove, molči, le ta vseprisotni “Tako pač je!” nekeje v zraku zlovesče obvisi. Če ima srečo, vsaj doma ne sliši še enkrat, da tako pač je. Da o ostudnem trepljanju po ramenu sploh ne govorimo!

“Tako pač je!” rečejo materi in očetu, ki sta v zakonski zvezi imela večje število otrok, ko ugotovita, da ne zmoreta sama vsega, dodajo še: “Življenje je drago!” Na tihem pa: “Kaj sta pa mislila, a? Kdo pa vama je rekel, da imejta toliko otrok, a? Kdo? Sama sta jih hotela, sama jih imejta na grbi! Ha, bi se hotelo, a, da bi vam jih še mi hranili? Kdo pa je rekel, a, da imejta toliko otrok!”

“Tako pač je!” reče komercialist, ki vidi, da bi poročen par plačal veliko manj davkov, kot jih plačuje par, ki ni poročen.

“Takšni so zakoni, nisem jih pisal jaz. “Tako pač je!” reče odvetnik, ko razlaga s praviimi sredstvi, kako je zakonita največja krivica.

Pred časom so znanki, ki se je znašla potisnjena v kot, oče ji je iznenada hudo zbolel za Alzheimerjevo boleznijo, mama pa je onemogla, rekli, naj gre pogledat na socialno službo, kako bo uredila zadeve. Njena ostarela mama namreč nikdar ni imela nobene zaposlitve, bila je le mama in gospodinja, z možem sta imela tri otroke, zgledno sta jih spravila h kruhu in živila na stara leta s skromno možev pokojnino, ki pa danes ne zadostuje za kritje doma za onemogle in ostarele ljudi, v katerega je bila moja sosedica prisiljena odpeljati izgubljenega očeta, ki je v svoji norosti postajal nevaren za mamo. Dom za ostarele občane, kot se uradno imenuje dom, v katerem je sedaj znankin oče, pobere vso očetovo pokojnino, za mesečno kvoto doma je le-ta premalo, a občina pomaga kriti primanjkljaj, mi je povedala znanka.

“Potem pa sem vprašala: Kako, s čim pa bo živila moja mama, saj vendar nima pokojnine!? In mi je uradnica suho rekla, da sta oče in mama lastnika stanovanja, zato mama ni upravičena do nobene socialne pomoči”, je povedala znanka, ko sem ji postregel s kavo, prišla je na enega redkih obiskov, ki zmotijo pri nas doma že pogovorno samoto domov v brezimnih naseljih, kamor hodimo spat in po spanju na delo drugam in se zvečer vračamo spat vanje.

“In”? sem skušal prekiniti mučno tišino.

“Ne vem, če sem prav storila, a sem dobesedno ponorela, pa me je uradnica mirno in suho prekinila z besedami, da mama ni potrebna pomoči, ker da lahko stanovanje zastavi v banki in živi od denarja,

ki ji ga da banka v zameno za stanovanje”, je rekla, ko je končno nastavila k ustnicam skodelico kave. Uničeno me je pogledala: “Pa sem ji rekla, da je to za mojo mamo največja krivica, in ona, veš, kaj mi je rekla ona?”

Nisem vedel.

“Rekla mi je samo: “Tako pač je!” Samo to mi je rekla in sem odšla”.

Jaz nisem rekel: “Tako pač je!”

Molčala sva v dnevnem prostoru med knjigami, slikami in osamljenim pianinom, na katerega je pred leti igrala hčerka, danes sem pa nanj postavil olja na platnu.

Znanka je v tišini listala knjigo o baroku na Slovenskem, ki sem jo prejšnji večer odložil na mizo v dnevni. Kar tako. Po moje niti krasnih fotografij ni videla, brala gotovo ni, ker ne pozna slovenščine. Molčal sem in jo povabil skozi kuhinjo pod utico na cigareto.

Vzela je in pokadila sva v tišini.

Saj tudi ni bilo kaj povedati.

Ko je odšla, je ponovila le to, kar ji je rekla uradnica: “Tako pač je! Tako pač je, mi je rekla”!

Zaprli sem vrata in sedel k pisalni mizi, kakor sam še vedno imenujem mizo, na kateri je sicer res veliko pisal, a je predvsem računalnik tisti, ki na njej kraljuje in je tudi tisti, ki je stalno prižgan.

Pregledal sem agencijske novice, prebral nekaj vesti, ki so se mi zdele zanimive, med njimi nekaj suhoparnih podatkov o številnih brezposelnih, za brezimnimi številkami sem za hip uzrl obraze ljudi, ki jih ne poznam, a so mi blizu, pomanjkanje me je v otroštvu za vedno zaznamovalo, in naj se še tako trudim, danes vem, da se tega ne bom nikdar otresel. Vedno me zamrazi, ko izvem od domačih, kdo vse je danes “na cesti”, ker so zaprli še eno od premnogih podjetij. Pripadam generaciji ljudi, ki so še doživeli čase, ko je primanjkovalo osnovnih dobrin, zato vem, kaj pomeni, ko si manjvreden v družbi. Pa naj še tako govorijo, kako ima vsak človek svoje dostojanstvo! Ne, nima ga, ko mu ga ukradejo! V trenutku, ko mu vzamejo možnost pravičnega in pravičnega zaslužka, ga nima več, mu je vzeto. In noben “Tako pač je!” ne pomaga, prav noben! Nasprotno!

Računalnik je oddal svoj kovinski zvok, s katerim me opozarja, da sem prejel novo elektronsko pošto, odprl sem jo, a sem v trenutku, ko sem začel brati, preklel trenutek, ko sem se odločil, da jo preberem: bilo je spet eno tistih nesramnih pisemc, ki v nekaj stavkih prinesejo s seboj golido gnojnice in zla, spet ena anonimka zlobne osebe, ki se naslaja s tem, da zlo deli drugim, da prizadeja hudo. Tokrat je bilo o tem, kako zanič pišem, kako nisem pisal o tem in kako sem o onem, vmes zajedljivost in laži, polno grdobje, pljuvanja, mazanja itd. Prebral sem samo enkrat, pogledal izmišljeni naslov odpošiljatelja in ponovno zamenjal geslo na svoji elektronski pošti.

Ko sem naslednji dan poklical elektronskega inženirja, ki se na zadeve spozna, če ima sploh smisel zadeve prijavljati policiji v Sloveniji, mi je razložil, da ga v bistvu nima, ker sam vidim, kako deluje sodstvo, dodal je še: “In potem naj bi se ukvarjali še z anonimkami”?

Ko sem povprašal kolego iz domovine, kako je s tem vdiranjem v zasebno pošto in tako naprej, mi je mrtvo hladno rekel, da je to “vsakdanji kruh slovenskega novinarstva”.

“Moj ni”, sem resno odvrnil.

Pomolčal je in odvrnil: “Tako pač je”!

S 1. strani Preprosto in ...

Včeraj

Plesna kulisa uvoda predstave je temeljila na gimnastiki, sklepna ponarodela popevka *Slovenskega naroda sin* pa je sprožila v občinstvu pravo razpoloženje, ki ga je dodatno podkrepilo video pričevanje Borisa Pahorja,

Najbrž je tudi to odraz našega kulturnega etosa. Kultura je za pisatelja navsezadnje področje, kjer smo Slovenci enaki ostalim narodom.

Na odru Kulturnega doma je kot prva športna panoga zaživela **odbojka**. Z radijskih valov Mala-

Krasu ter o goriških društvih Dom in Olympia. Monolog *Moja!* avtorja Igorja Pisona, ki ga je interpretirala Patrizia Jurinčič, pa je na hudomušen način prikazal, kako se lahko rodi ljubezen pod mrežo.

Danes

Drugi set, posvečen **nogometu**, je uvedlo pričevanje dolgoletnega profesorja telesne vzgoje na slovenskih višjih šolah Franka Drasiča, ki je obudil spomin na

bolnega košarkarskega zadnjega, usodnega prostega meta, je interpretirala Mairim Cheber.

Pojutrišnjem

Radoživa in neposredna, sanjska in presneto poštena vizija o življenju, manjšini in še marsičem je prišla do izraza v pričevanju najmlajših športnih videojunakov, Oliverja Busana, Lorenza Mezzaville, Boštjana Petarosa in Denisa Stefanija.

Zadnji set so prireditelji namenili športu, ki je pri nas v društvenem okolju najmanj organizirano, **plavanju**. O njej je v studiu Komar-Malalan spregovoril prav predsednik ZŠSDI Ivan Peterlin. Oder se je nato koreografsko spremenil v hiperaktivnega plavalca, kot je v svojem besedilu začrtala Jasmin Kovic.

Oder Kulturnega doma je ob vsakem setu pridobil drugačno scensko podobo, od odbojarske in košarkarske telovadnice do nogometnega igrišča in plavalne arene. Poleg igralcev,

igralk in glasbenikov je nosilno vlogo nosil ravno izbor športnikov in športnic, ki so s svojimi gibi večkrat postali sestavni del plesnega odrskega dogajanja. Prisotni so bili tako športniki SZ Bor, AŠD Cheerdance Millennium, AŠZ Gaja, ŠD Grmada, AŠZ Jadran, AŠD Juventina, NK Kras Repen, AŠZ Olympia, AŠD Polet, Shinkai club, TKP Sirena, AŠZ Sloga, AŠD Sloga Tabor, SPDT, AŠD Sovodnje, AKD Šilec, ŠD Vesna, AŠD Zarja, AOD Bor, AŠD Breg, ŠD Kontovel, AŠZ Sloga, AŠD Sokol.

Prisoten je bil tudi pasiven športnik Zvonko Simčič (takih je najbrž največ med nami), ki je leže in nemo spremljal dogajanje po televizijskem ekranu na robu odrskega prostora. Če že omenimo njega, velja poimenovali imena ostalih, ki so na bolj... aktiven način sooblikovali letošnjo Prešernovo proslavo. Solistične pevske vloge so prireditelji zaupali Marti Donnini in Kristini Frandolič. Na tolkala so igrali Marko Jugovic, Alex Kuret, Patrick Quaggiato, Matija Tavčar. Svoj doprinos sta dala tudi DVS Bodeča Neža in DPZ Kraški slavček – Krasje pod vodstvom Mateje Černic in Petre Grassi. Izvirna glasbena besedila so prispevali Ilija Ota in Igor Pison, Jurij Paljk, Marij Cuk, David Bandelj in Evgen Ban. Skupno je na odru nastopilo 140 mladih, ki jim je s par-

Priznanje so letos prejeli g. Dušan Jakomin in duo Marko in Martina Feri

Foto IG

Sklepni del dogodka je predstavljala podelitev priznanj kulturnim ustvarjalcem, ki ga v sklopu vsakoletne osrednje Prešernove proslave podelujeta krovni organizaciji SSO in SKGZ. Letos so nagrado prejeli duhovnik, škedenjski kaplan, glasbenik, časnikar, etnograf in vsestranski kulturni delavec msgr. Dušan Jakomin ter glasbeni duo Marko in Martina Feri.

Predsednika krovnih organizacij Drago Štoka in Rudi Pavšič sta nagrado za življenjsko delo za g. Jakomina vročila Igorju Stoparju, tesnemu znancu škedenjskega kaplana, ki zaradi posledic hude operacije ni mogel osebno doživeti te počastitve. Škoda, saj je v naši manjšinski sredini prisoten malokateri junak, ki je s svojim vsestranskim delom tako gmotno prispeval k razvoju našega verskega, kulturnega, časnikarskega in pevskega življenja. G. Dušan Jakomin je 65 let dejaven na dušnopastirskem področju na Tržaškem, od tega 61 v Škednju. Kot istrski otrok, ki mu ni bilo

Foto IG

dano, da bi se od osnovne šole pa do semenišča lahko izobraževal v materinščini, je po vojni še toliko bolj vzljubil slovenski jezik. Izkazal se je kot zborovodja in organizator zborovske kulture, saj se je v obdobju 1944-1994 zavzemal za rast in napredek zborov v najbolj pristnem primorskem duhu pri izvajanju tako sakralnih kot posvetnih skladb. Še bolj markantno je njegovo ogromno časnikarsko delo. 'Bil je urednik revije Mladika, tednika Katoliški glas, od leta 1958 pa do danes mesečnika Naš vestnik, dolgoletni sodelavec tržaškega radia, občasni uvodničar Primorskega dnevnika, avtor desetine knjig, ravnatelj škedenjskega Etnografskega muzeja. S svojim delom, še posebej pa s skrajnim zaupanjem v ljudi, ki jih ni nikdar ločil med vernike in nevernike, pač v vsakem posamezniku videl le človeka, za katerega je vedno našel primerno besedo, je splošno priljubljen in spoštovan', piše v utemeljitvi.

Duo Marko in Martina Feri imata za sabo dolgoletno pevsko in glasbeno izkušnjo. Pripadata mlajši generaciji in že vrsto let uspešno nastopata na glasbenem prizorišču. Izoblikovala sta se najprej v slovenski glasbeni šoli – Glasbeni matici in preko svojega študija, izpopolnjevanja in nastopanja, pedagoškega dela in sodelovanja z vrsto priznanih glasbenikov – prenašata vedenje o svojem slovenskem izvoru v širše okolje, v matico in v tujino ter po svetu. Marko Feri je raznolik in večplasten klasični kitarist, umetnik, ki je v svojem elementu tako v klasični glasbi kakor tudi v jazzu, tangu in slovenski ljudski pesmi. Martina Feri je vokalistka, pianistka in zborovodkinja. Ukvarja se s petjem, z zborovsko glasbo, glasbeno didaktiko in muzikoterapijo. Posveča se številnim glasbenim zvrstem v različnih okoljih, kot solistka in v skupini.

Konec

Pravo presenečenje je predstavljal konec Prešernove proslave, ko so se nastopajočim pridružili predstavniki prav vseh panog našega zamejskega športnega mozaika. Tako je na odru glasno 'zadonel' utrip našega športnega čutenja, ki ga je lepo sintetizirala pesem *Skupaj zmoremo*, za katero je besedilo napisal Evgen Ban, glasbo pa duo Epifano-Marino. Mogočnost končne zasedbe je lepo pokazala, kolikšen pomen ima športno druženje v našem prostoru, celotna proslava pa je na svojstven način ojačila prepričanje, da sta si šport in kultura s primernim režijskim pristopom morda manj tuja, kot bi se na prvi pogled lahko zdelo.

Foto IG

ki je uvedel prvo poglavje, pardon set, gledališke pripovedi z naslovom *Včeraj*. Pisatelj je spregovoril o svoji ljubezni do platin in o tem, kod vsega je nekoč hodil - od Snežnika preko Juljskih Alp do Triglava. Med hojo je najraje razmišljal o sebi in svojem odnosu do narave.

lan-Komar smo izvedeli, da ima ta šport v naši manjšinski sredini dolgo tradicijo, med skupinskimi športi najbrž najdaljšo: velik pomen pri razmahu tega športa pri nas so imele *Slovenske športne igre*. Govor je bil o Športnem združenju Bor, o odbojarskih društvih v Bregu in

ponovno oživitev slovenskega športnega gibanja po drugi svetovni vojni. ZŠSDI je tedaj nastalo zato, da bi ponudilo organizacijsko pomoč našim društvom. V njih so se zbirali mladi zamejci, ki jih je družila ljubezen bodisi do športa bodisi do slovenskega jezika. Bili so časi, ko je večinski narod Slovence še zmerjal, bilo je namreč drugače kot danes, ko se v naša društva vključuje lepo število italijanskih športnikov. Po menju Franka Drasiča se v tem sicer razveseljivem podatku skriva tudi past, ki ji pravimo tiha, neprijetna asimilacija. Način, da se temu pojavi postavimo nasproti, je za Drasiča združevanje športnih društev in ekip. Pozabiti moramo na preteklost in v zaleto odskočiti proti prihodnosti, saj "edinole skupaj zmoremo"! Izpod peresa Petra Verča je nastal monolog, ki ga je pred občinstvom v osrednji vlogi interpretiral Evgen Ban. Koordinator letošnje Prešernove proslave si je nadel kroj nogometnega sodnika, ki med drugim z rezkim humorjem ugotavlja, da se v njegovi usodi zrcali danost nas Slovencev: ko drugi igrajo, mi gledamo... V tem setu je radijski duo omenjal slavna zamejska nogometna moštva, Zarjo iz Bazovice, Primorca iz Trebč, Primorja s Proseka, Juventino iz Štandreža.

Jutri

Pričevanje, ki je uvedlo tretji set, so prireditelji zaupali mlademu **košarkarju** Iliji Kocijančiču. Spregovoril je o svoji najstniški generaciji, pri kateri je morda več spora kot vzajemne pomoči. Da premagamo apatijo, predlaga svojim vrstnikom vsestransko udejstvovanje, starejšim pa premagovanje samozadostnega vrčkarstva.

Komarjeva in Malalan sta v zgodovinskem ekskurzu poudarila eno izmed najlepših zgodb, kar jih je bilo slovensko zamejsko športno (in morda ne samo športno) gibanje sposobno napisati: podvige velikega Jadrana izpred treh desetletij. Besedilo Jasmin Kovic z naslovom *Biti ali ne biti ali boj proti komi Nine Kolenc*, ki velja za resnobno razmišljanje o življenju preko sim-

terja z zanimanjem sledil tudi slavni olimpijski šampion Miro

Cerar, oče sedanjega slovenskega premiera.

Minister Žmavc je odprl razstavo o snujočem se Tržaškem knjižnem središču

Po proslavi je minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc odprl v foyeru Kulturnega doma razstavo o snujočem se Tržaškem knjižnem središču, ki bo še pred poletjem zaživelo na Oberdanovem trgu. Postavitve na podlagi dokumentov, časopisnega materiala in fotografij razčlenjuje zgodbo, ki se je začela z zaprtjem slovitve Tržaške knjigarne, se premikala preko zahtevnih, mestoma krčevitih pogajanj znotraj manjšinske sredine in se končala z izbiro

Foto IG

načrta, ki bo preoblikoval prostore knjigarniške izpostave.

Načrt za notranjostino je izdelala skupina arhitektov, ki jo sestavljajo Aleš Plesničar in Igor Špetič s Trsta ter Ljubljancani Nejc Batistič, Edvard Blažko in Marko Volk. V imenu projektne odbora je spregovorila Ilde Košuta, ob njej so stali tudi ostali snovalci tega načrta, predstavniki založb Mladika in ZTT. O podrobnosti izbranega načrta je spregovoril prof. Rok Žnidaršič z ljubljanske univerze in dejal, da delo trojice arhitektov odgovarja zahtevam po čim večji funkcionalnosti in idejni prožnosti prostora, ki se bo moral prikladno predrugačiti ob vsaki vsebinski inačici. Nova knjižna izpostava bo obenem arhitektonska tako, da se bo s svojim vsežim in izjemno prosojnim arhitektonskim konceptom, ki bo obenem spominjal na fasado bližnjega Fabianijevega Narodnega doma, ponujala zunanščini in jo zato posledično vabila vase.

Minister Žmavc je bil od samega začetka velik zagovornik tega projekta in dejstvo, da se začetna zamisel naglo približuje srečnemu in otipljivemu koncu, ga navdaja z velikim veseljem. Dejaj, da je zgodba o Slovenskem knjižnem središču zgodba o lepem sodelovanju med kulturnimi in gospodarskimi dejavniki naše manjšine, ki so znali ob sicer različnih nazorskih prepričanjih najti skupen jezik. "Manjšina je tako pokazala, da skupaj zmore", je dejal minister z mislijo na komaj videno proslavo. Prepričan je, da bo TKS demokratična ustanova, ki bo dala prostor vsem. Središče na tako pomembni lokaciji sredi mesta mora postati stičišče vsega slovenstva – kulture, gospodarstva, turizma, šolstva -, povezati mora zamejski prostor z matično domovino, vključevati mora vse organizacije slovenske skupnosti, biti mora prostor dialoga, kreativnosti in druženja, je bil mnenja predstavnik slovenske vlade.